

TASEKIRJA 2020

Kunnanhallitus 29.3. 2021 § 124

Tarkastuslautakunta ____. ____. 2021 §__

Kunnanvaltuusto ____. ____. 2021 §__

Sisälllys

1. TOIMINTAKERTOMUS	3
1.1. Olennaiset tapahtumat toiminnassa ja taloudessa	3
1.1.1. Kunnanjohtajan katsaus	3
1.1.2. Kunnan hallinto ja siinä tapahtuneet muutokset	6
1.1.3. Yleinen ja oman alueen taloudellinen kehitys	8
1.1.4. Olennaiset muutokset kunnan toiminnassa ja taloudessa	9
1.1.5. Kunnan henkilöstö	9
1.1.6. Ympäristöasiat	10
1.1.7. Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä	10
1.1.8. Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä sekä muista toiminnan kehittymiseen vaikuttavista seikoista	10
1.2. Selonteko kunnan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä	11
1.3. Tilikauden tuloksen muodostuminen ja toiminnan rahoitus	12
1.3.1. Tilikauden tuloksen muodostuminen	12
1.3.2. Toiminnan rahoitus	14
1.4. Rahoitusasema ja sen muutokset	16
1.5. Kokonaistulot ja -menot	18
1.6. Kuntakonsernin toiminta ja talous	19
1.6.1. Yhdistelmä konsernitilinpäätökseen sisältyvistä yhteisöistä	19
1.6.2. Konsernin toiminnan ohjaus	19
1.6.3. Olennaiset konsernia koskevat tapahtumat	20
1.6.4. Arvio konsernin todennäköisestä tulevasta kehityksestä	21
1.6.5. Selonteko konsernivalvonnan järjestämisestä	21
1.6.6. Konsernitilinpäätös ja sen tunnusluvut	22
1.7. Tilikauden tuloksen käsittely ja talouden tasapainottamistoimenpiteet	24
1.7.1. Asiaa koskeva sääntely	24
1.7.2. Tilikauden tuloksen käsittely ja talouden tasapainottamistoimenpiteet	25
2. TALOUSARVION TOTEUTUMINEN	25
2.1. Seuranta koskeva sääntely	25
2.2. Tavoitteiden ja käyttötalouden toteutuminen	25
2.2.1. KUNNANHALLITUS	26
2.2.2. SIVISTYSLAUTAKUNTA	49
2.2.3. KESKI-KARJALAN MUSIIKKIOPISTON JOHTOKUNTA	69

2.2.4. YMPÄRISTÖLAUTAKUNTA.....	71
2.3 Tuloslaskelmaosan toteutuminen.....	85
2.4 Investointien toteutuminen.....	87
2.5 Rahoitusosan toteutuminen.....	89
3. TILINPÄÄTÖSLASKELMAT	91
3.1 Tilinpäätöslaskelmia koskevat säännökset ja ohjeet	91
3.2 Tuloslaskelma.....	91
3.3 Rahoituslaskelma	92
3.4 Tase	93
3.5 Konsernilaskelmat.....	95
4. TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT	99
4.1 Tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot	99
4.1.1 Kunnan tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot	99
4.1.2 Konsernitilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot	100
4.2 Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot	101
4.3. Tasetta koskevat liitetiedot	104
4.3.1 Taseen vastaavia koskevat liitetiedot.....	104
4.3.2 Taseen vastattavia koskevat liitetiedot	108
4.4. Vakuuksia, vastuusitoumuksia ja taseen ulkopuolisia järjestelyjä koskevat liitetiedot	111
4.5. Henkilöstöä, tilintarkastajan palkkioita ja intressitapahtumia koskevat liitetiedot.....	113
4.6. Vesihuoltolain edellyttämät liitetiedot	115
4.6.1 Toimintakertomus.....	115
4.6.2 Vesihuoltolaitoksen tuloslaskelma.....	116
4.6.3. Vesihuoltolaitoksen rahoituslaskelma.....	117
4.6.4. Vesihuoltolaitoksen tase.....	118
4.6.5. Vesihuoltolaitoksen investointiosan toteutumisvertailu.....	119
5. ALLEKIRJOITUKSET JA MERKINNÄT	120
5.1. Tilinpäätöksen allekirjoitus.....	120
5.2. Tilinpäätösmerkintä	120
6.1. Luettelo kirjanpitokirjoista ja tositteiden lajeista	121
6.2. Selvitys kirjanpidon säilytyksestä.....	121

1. TOIMINTAKERTOMUS

1.1. Olennaiset tapahtumat toiminnassa ja taloudessa

1.1.1. Kunnanjohtajan katsaus

Koko maailman vuotta 2020 leimasi Kiinasta liikkeelle lähtenyt koronapandemia. Suomeen ja Tohmajärvelle kriisi iski täsmälleen 12.3.2020. Tuona päivänä tehtiin ensimmäiset päätökset varotoimista koronaviruksen torjumiseksi ja mm. Tohmajärvellä järjestettäväksi aiottu talvisodan päättymisen 80-vuotismuistojuhla koulukeskuksella peruttiin. Siitä lähtien elettiin myös kunnan toiminnoissa enemmän tai vähemmän poikkeusjärjestelyin: Kouluissa siirryttiin etäopetukseen, varhaiskasvatuksessa pyrittiin hoitamaan mahdollisimman vähän lapsia, kaikki ohjattu ryhmätoiminta kansalaisopiston, liikunnan, nuorisotoimen, kulttuurin ja musiikkitoiminnan osalta keskeytettiin, kirjasto, sisäliikuntapaikat ja virastot suljettiin ja siirryttiin mahdollisuuksien mukaan etätöihin.

Kesäkausi oli viruksen leviämisen suhteen rauhallista, mutta kaikki totut kesätapahtumat jouduttiin perumaan.

Korona aiheutti ja aiheuttaa suuret menetykset yrityksille ja sitä myötä työllisyyteen ja hyvinvointiin. Tohmajärveläisen elämänmenon kannalta dramaattinen ratkaisu oli itärajan rajanylityspaikkojen ja sitä myötä myös Niiralan sulkeminen normaalilta henkilöliikenteeltä. Vain rahtiliikenne ja mm. kaksoiskansalaiset ovat päässeet kulkemaan. Henkilöliikenteen puuttuminen aiheuttaa merkittävät menetykset kaupan ja matkailualan yrityksille ja tilannetta vaikeuttaa se, että rajan kiinniolon kestoa ei voi ennustaa.

Yritysten vaikeuksiin valtiolta kehitti nopeasti tukikeinoja. Yksinyrittäjien valtiontuki tuli kuntien kautta maksettavaksi. Tohmajärvellä näitä rahoitettavia yksinyrittäjiä arvioitiin olevan enintään 90 ja tätä varten kunta haki ja sai valtion rahoitusta 180.000 euroa. Tuen piiriin pääsi Tohmajärvellä noin 40 % yrittäjistä ja osuus oli hieman valtakunnallista tasoa korkeampi. Summat olivat kokonaisuutena kuitenkin pieniä ja osa työllistävistä yrityksistä putosi kaikkien tukien ulkopuolelle.

Vitsauksista ja vahingoista saivat osansa myös paikkakunnan ja seutukunnan maatalousyrittäjät, kun valkuposkivanhanien invaasio iski keväällä ennätyksellisellä voimalla paikallisille pelloille. Kevään satovahingot olivat miljoonaluokkaa ja herätti vihdoinkin myös valtakunnan poliittiset päättäjät ratkomaan asiaa. Maa- ja metsätalousministeri Jari Leppä ja ympäristöministeri Krista Mikkonen olivat keväällä tutustumassa tilanteeseen paikan päällä ja kuulemassa alueen viljelijöiden näkemykset ongelman ratkaisemisesta.

Kuntatalouteen korona-vaikutukset tulevat viiveellä, sillä valtio kohdisti kiitettävästi lisävaltionosuuksia kunnille. Kuntatalous vuonna 2020 kääntyi niin Tohmajärvellä kuin koko maassa positiiviseksi kahden miinusmerkkisen tilikauden jälkeen. Kuntien verotulot ennusteiden vastaisesti kasvoivat ja Tohmajärvelläkin laskivat vain nimellisesti. Kunnan oman toiminnan kustannuksiin koronatoimet aiheuttivat kustannussäästöjä erityisesti kuljetus- ja matkustelutarpeen vähentyessä ja mm. koulu- ja päiväkotiruokailun supistuessa.

Talousarviovaiheessa tavoiteltiin 0-tulosta, alkuvuodesta ennuste synkkeni ja vuoden edetessä kirkastui. Lopputuloksena on 148.800 euroa ylijäämäinen tilinpäätös. Talouden käännteitä selostetaan tarkemmin kohdassa 1.3.1. Tilikauden tuloksen muodostuminen.

Pohjois-Karjalassa kuntien yhteistoiminta Siun soten ja muiden tahojen kanssa pandemiatilanteen seurannassa ja hallinnassa on ollut tiivistä. Kunnan edustajat ovat olleet mukana maakunnallisessa ja paikallisessa pandemiatyöryhmässä saamassa ja jakamassa tilannetietoa.

Kunta järjesti asiointiapua ikäihmisille poikkeusaikana siten, että liikunta-, nuoriso- ja vapaa-aikatoimen työntekijöiden ja kunnan koulunkäynninohjaajien työpanosta suunnattiin asiointiavun hoitamiseen. Sopimuksia tehtiin paikallisten kauppaliikkeiden ja apteekin sekä taksiryttäjien kanssa asiointiavun toteuttamisesta. Kyytitakuukyydit käännettiin ihmisten asiointikykydeistä tavarankuljetuskyydeiksi. Palvelu oli käyttäjille maksutonta. Kunnasta myös soitettiin kaikille kunnan yli 75-vuotiaille riskiryhmään kuuluville asiakkaille avuntarpeen kartoittamiseksi. Tarjottu palvelu koettiin myönteiseksi ja toimivaksi ratkaisuksi. Asiointiapua tarjottiin juhannukseen saakka.

Ikävissä yllätyksissä voi olla myös myönteisiä puolia. Koronan myönteisiin sivuvaikutuksiin voidaan laskea huima käytännön digiloikka. Monissa toiminnoissa on ensimmäistä kertaa otettu kunnolla tuntumaa etätöiden mahdollistavaan tekniikkaan. Etäkokoukset sujuvat jo lähes rutiinilla ja on huomattu, että kun kuva ja ääni kulkevat, niin tieto ja ajatukset liikkuvat siinä missä fyysisesti samaan paikkaan kokoontumallakin. Samalla säästyy aikaa ja rahaa turhalta matkustamiselta. Myönteisiin oheisvaikutuksiin voidaan laskea myös "takaisin luontoon" -ilmiö sekä kotimaan matkailun vilkastuminen.

Tohmajärven vuosi oli silti sentään muutakin kuin korona. Valtakunnalliseksi uutisaiheeksi kunta pääsi valtuutettujen kymppitonin kehittämisrahan myötä. Päällimmäisenä vuodesta 2020 on Tohmajärven historiassa paikallaan muistaa Sivistyskeskus Ahjon valmistuminen. Rakennus vastaanotettiin kunnalle juuri ennen joulua. Jo syyslukukauden alkajaisiksi vanhan koulukeskuksen kattojen alla toimintansa aloitti Maiju Lassilan koulu, joka pitää sisällään kaikki perusopetuksen luokka-asteet. Värtsilän koulun toiminta päättyi keväällä ja oppilaat siirtyivät Maiju Lassilan kouluun, johon siis myös Kemien koulu ja Tietäväisen koulu yhdistettiin. Maiju Lassilan koulu, lukio ja kirjasto pääsivät muuttamaan Sivistyskeskus Ahjoon vuoden 2021 alussa. Kun vielä liikuntahallin laajennus valmistuu kesällä 2021, voi todeta, että koulutuksen, kulttuurin ja liikunnan olosuhteet ovat Tohmajärvellä huippukunnossa.

Kunnan yleishallinnon organisaatiota järjesteltiin uudelleen ja tapahtui myös lukuisia henkilövaihdoksia avainpaikoilla. Järjestelyt teettivät runsaasti valmistelutyötä ja päänvaivaa päätöksenteossa, mutta myönteistä on se, että jokaiseen tehtävään on löydetty osaavat ja pätevät ihmiset.

Tohmajärven kunnan väestökehityksessäkin vuosi oli poikkeuksellinen, kun kunta sai muuttovoittoa. Nettolisäystä oli kahdeksan henkeä. Tohmajärvelle muuttajia tuli kotimaan muista kunnista 197 ja ulkomailta 13. Muuonne kotimaahan lähtijöitä oli 195 ja ulkomaille seitsemän. Nettomääräisesti kasvua tuli kotimaasta kaksi ja ulkomailta kuusi asukasta.

Tapaus on historiallinen, sillä edellisen kerran näin on päässyt käymään vuonna 1993, jolloin kokonaisuutto oli plussalla 10 hengen verran. Pohjois-Karjalassa muuttovoittoa saivat Tohmajärven lisäksi vain Joensuu, Nurmes ja Lieksa. Kokonaisväkiluku kasvoi vain Joensuussa ja Kontiolahdella.

Kuntaan syntyi 28 lasta, mikä oli sama määrä kuin vuonna 2019. Väestötappiota kertyi ainoastaan kuolleisuuden kautta. Tohmajärveläisiä kuoli viime vuonna 86. Kuolleisuus oli suurempaa edellisen kerran vuonna 2008.

Tohmajärveläisiä oli Tilastokeskuksen ennakkotiedon mukaan 4312, missä on vähennystä vuoden takaiseen 49 asukasta. Tohmajärven väestötappio on 2000-luvulla ollut tätä pienempi vain vuosina 2011 ja 2013.

Tämä on 15. kerta, kun kirjoitan kunnanjohtajan katsauksen tilinpäätökseen. Paljon on vettä virrannut Jänisjoessa ja rahaa kunnan kassan kautta. Vaihtuvuutta on ollut asukkaissa ja henkilöstössä. Sote-palveluita on järjestetty kolmella ja tuotettu neljällä eri tavalla. Kouluverkko on tiivistynyt seitsemästä

alakoulusta, yhdestä yläkoulusta ja lukiosta yhteen alakouluun, yhteen yhtenäiskouluun ja lukioon. On tullut tappioita, mutta on myös onnistumisia ja ilon aiheita.

Tällä hetkellä kuntatalous on taas ainakin hetkellisesti vakaalla pohjalla, kuntaitsenäisyyden mahdollisuus turvattu, palvelut mallillaan ja päätöksenteossa sekä henkilöstön keskuudessa hyvä yhteistyön ilmapiiri. Tässä tilanteessa on mukava lähteä ainakin tilapäisesti kokemaan uusia haasteita. Kiitos vuodesta 2020 ja kaikista aiemmistakin työkavereille, luottamushenkilöille, kuntalaisille ja yhteistyökumppaneille!

Tohmajärvellä koronarajoitustoimien 1-vuotispäivänä 12.3.2021

Olli Riikonen
kunnanjohtaja

1.1.2. Kunnan hallinto ja siinä tapahtuneet muutokset

Tohmajärven kunnanvaltuuston jäsenmäärä on 27 ja kunnanhallituksen 7. Kunnanvaltuuston poliittiset voimasuhteet vuonna 2020 olivat seuraavat:

Keskusta	12
Sosiaalidemokraatit	8
Kokoomus	3
Perussuomalaiset	2
Kristillisdemokraatit	1
Kansalaispuolue	1

Kunnanvaltuusto 1.1.-31.12.2020

Puheenjohtaja	Väistö Vuokko, sd.	
1. Varapuheenjohtaja	Kuittinen Matti, kesk. 7.9.20 asti	
1. Varapuheenjohtaja	Nenonen Tero, kesk. 7.9.20 lukien	
2. Varapuheenjohtaja	Väistö Vesa, ps.	
Jäsenet:		
Ehrukainen Reima, sd.	Koistinen Virpi, kesk.	Pakarinen Helena, kesk.
Hakkarainen Pauli, sd.	Laasonen Aarne, kd.	Parviainen Pasi, kesk.
Hämäläinen Hannu, kesk.	Lepola Tero, sd.	Pesonen Tommi, kok.
Ignatius Jukka, kok.	Löppönen Mikko 07.09. asti	Piiroinen Mika, kp.
Jumppanen Vesa, kesk.	Manninen Marko, kesk.	Sairanen Marketta, kesk.
Kabedeva Niina, sd.	Martiskin Jouni, sd.	Simonen Ritva, ps.
Kakkonen Kari, sd.	Mikkonen Vilho, sd.	Sivonen Eila, kok.
Karjalainen Teuvo, kesk.	Nenonen Tero, kesk.	Väistö Leena, kesk.

Kokoukset	6 kpl	Seminaarit/kyselytunnit	5 kpl
Päätöspykälät	94 kpl	Kunnallisvalitukset	1 kpl
			2 eri §:ää

Kunnanhallitus 1.1.-31.12.2020

Puheenjohtaja	Löppönen Mikko, kesk. 07.09. asti	Kokoukset	20 kpl
Puheenjohtaja	Pakarinen Helena, kesk.	Päätöspykälät	337 kpl
1. Varapuheenjohtaja	Sairanen Marketta, kesk.	Seminaarit	1 kpl
2. Varapuheenjohtaja	Martiskin Jouni, sd.	Oikaisuvaatimukset	0 kpl
jäsen	Manninen Marko, kesk.		
jäsen	Pesonen Tommi, kok.		
jäsen	Sormunen Marja, sd.		
jäsen	Kuittinen Matti, kesk. 7.9.20 alkaen		

Kunnanhallituksen henkilöstöjaosto 1.1.-31.12.2020

Puheenjohtaja	Sairanen Marketta, kesk.	Kokoukset	1	kpl
Varapuheenjohtaja	Martiskin Jouni, sd.	Päätöspykälät	5	kpl
Jäsen	Pesonen Tommi, kok.			

Keskusvaalilautakunta 1.1.-31.12.2020

Puheenjohtaja	Majoinen Matti	Kokoukset	1	kpl
Varapuheenjohtaja	Ehrukainen Reima, sd. Immonen Niina, kd. Kahelin Jorma, ps. Multanen Marja, kok.	Päätöspykälät	4	kpl

Tarkastuslautakunta 1.1.-31.12.2020

Puheenjohtaja	Karjalainen Teuvo, kesk.	Kokoukset	10	kpl
Varapuheenjohtaja	Hakkarainen Pauli, sd. Pitkänen Niilo, krist. Simonen Ritva, ps. Sivonen Eila, kok.	Päätöspykälät	61	kpl

Sivistyslautakunta 1.1.-31.12.2020

Puheenjohtaja	Hämäläinen Hannu, kesk.	Kokoukset	11	kpl
Varapuheenjohtaja	Lepola Tero, sd. Ignatius Jukka, kok. Jääskeläinen Merja, kesk. Hiltunen Suvi, sd. Nenonen Tero, kesk. Väistö Leena, kesk.	Päätöspykälät	100	kpl

Ympäristölautakunta 1.1.-31.12.2020

Puheenjohtaja	Haaranen Martti, sd.	Kokoukset	11	kpl
Varapuheenjohtaja	Parviainen Pasi, kesk. Heiskanen Saara, kesk. Kabedeva Niina, sd. Koistinen Virpi, kesk. Piironen Mika, kp. Salo Markku, ps.	Päätöspykälät	152	kpl

Keski-Karjalan musiikkiopiston johtokunta 1.1.-31.12.2020

(Tohmajärven kunnan edustajat)

Ehrukainen Reima, sd.		Kokoukset	6	kpl
Väistö Leena, kesk.		Päätöspykälät	71	kpl
Pesonen Tommi, kok.	kh:n edustaja			

Tilivelvolliset 1.1.-31.12.2020

Valtuutetut eivät ole tilivelvollisia, mutta kunnan muiden toimielinten jäsenet ovat. Kunnan toimielimiä ovat kuntalain mukaan kunnanvaltuusto, kunnanhallitus, lautakunnat ja johtokunnat, niiden jaostot ja toimikunnat.

Kunnanvaltuusto on kokouksessaan 16.12.2019 § 96 hyväksynyt nimettäväksi seuraavat viranhaltijat tilivelvollisiksi 1.1.2020 alkaen:

kunnanjohtaja
talous- ja hallintojohtaja
lomituspäällikkö
sivistysjohtaja
kirjasto- ja kulttuuritoimen johtaja
varhaiskasvatuksen päällikkö
musiikkiopiston rehtori
tekninen johtaja
tiedonhallinnan asiantuntija

1.1.3 Yleinen ja oman alueen taloudellinen kehitys

Koko maailman talous ajautui koronan vuoksi alkuvuodesta lähes shokkitilaan, pörssikurssit romahtivat ja yritykset lomauttivat ja irtisanoivat. Korona kohdistui eri aloille hyvin vaihtelevasti. Erityisesti kärsijänä olivat matkailu- ja palvelualat. Sen sijaan tuotannolliseen toimintaan kriisi on vaikuttanut vain vähän. Talouskehitys kääntyi kuitenkin nopeasti erilaisista rajoitustoimista huolimatta nousu-uralle ja suuremmalta romahdukselta vältyttiin.

Tohmajärvellä dramaattisimmin vaikuttava tapahtuma oli Niiralan rajanylityspaikan sulkeutuminen yleiseltä matkustajaliikenteeltä. Tällä on ollut suuri haitallinen merkitys Tohmajärven kuin laajemminkin Pohjois-Karjalan alueella kaupan ja matkailun alalla.

Kuntatalouden osalta koronavuosi oli kuitenkin yllättävän myönteinen. Pääansio kuuluu valtiovallan lisärahoituspäätöksille. Kuntien osuutta yhteisöveroista kasvatettiin ja valtionosuuksia korotettiin. Käyttötalouden valtionosuudet kasvoivat koko maan tasolla peräti 8,6:sta 11 miljoonaan euroon eli 27,9 %. Valtionosuuksien kasvun perusteena oli kompensoida kunnille koronasta aiheutuvia tuloja ja etenkin verotulojen menetyksiä. Verotulot kehittyivät kuitenkin odotettua paremmin. Mitään romahdusta ei tullut, vaan verotulot kasvoivat koko maan tasolla 3,9 %.

Pohjois-Karjalan kehityskuva heijasteli maan kehitystä. Työttömyys kasvoi kautta linjan, mutta kuntatalous vahvistui. Tohmajärven talousarvio laadittiin 0-tulokseen tähtääväksi, mutta tulos muodostui 148.800

euroa ylijäämäiseksi, vaikka sote-kustannuksiin lisättiin 300.000 Siun soten lisämaksuosuuksiin ja Kaurilassa tapahtunut rekan kaatumisesta aiheutunut yli 290.000 euroa maksanut öljyvahingon siivous näkyy kunnan kustannuksena. Koulukeskuksen lisäpoistoa kirjattiin 500.000 vuodelle 2020. Tärkein hyvän tuloksen selittäjä on valtionosuudet, jotka toteutuivat 1,15 miljoonaa euroa suurempana kuin alkuperäisessä talousarviossa. Verotulot jäivät alkuperäiseen talousarvioon verrattuna 220.000 euroa pienemmäksi ja laskivat edellisvuoteen verrattuna vain -0,4 %, kun keväällä pelättiin vielä miljoonan euron budjettialitusta.

Työttömyys tammi-syyskuussa vuonna 2019 Tohmajärvellä oli keskimäärin 14,7 % ja vuonna 2020 samalla jaksolla keskimäärin 17,2 %.

1.1.4 Olennaiset muutokset kunnan toiminnassa ja taloudessa

Olennaisimmat muutokset kunnan toimintaan ja talouteen tulivat koronapandemian seurauksena. Näitä vaikutuksia selostetaan yksityiskohtaisemmin kunkin toimialan ja tulosyksikön kertomuksissa.

Toiminnallisesti merkittävimpiä muutoksia olivat Värtsilän koulun lakkautuminen syyslukukauden alusta lukien. Samalla alkoi Maiju Lassilan koulun toiminta. Merkittävää ja paljon valmistelutyötä aiheuttavaa oli erityisesti sivistystoimialalla valmistautuminen uuden sivistyskeskuksen käyttöönottoon.

Kunnan avainhenkilöstössä tapahtui vuoden aikana jonkin verran muutoksia, kun sivistysjohtaja lähti virkavapaalle naapurikaupunkiin ja sijaisjärjestelyjen myötä myös kunnanhallituksen puheenjohtaja vaihtui. Talous- ja hallintojohtajan irtisanouduttua ja rekrytointiprosessin ajauduttua umpikujaan päätettiin järjestellä hallinto- ja taloustehtävät uudelleen. Tämä työllisti paljon sekä valmistelijoita että päätöksentekijöitä, mutta lopputuloksena organisaatio on kunnossa ja työtehtäviä hoitamassa pätevät vakinaiset henkilöt.

1.1.5 Kunnan henkilöstö

Henkilöstömäärä sisältää vakinaiset ja määräaikaiset ilman sivutoimisia.

vuosi	2015	2016	2017	2018	2019	2020
henkilöstö	279	277	260	258	251	243

Kunnan toiminnan suurimmat henkilöstöriskit liittyvät edelleen henkilöstön eläköitymisen hallintaan ja tehtävien uudelleen järjestelyjen sekä uusrekrytointien onnistumiseen. Riskin muodostaa myös monissa asiantuntijatehtävissä toiminta ohuella organisaatiolla ilman työparia/sijaista.

MUUTOKSET VUODEN AIKANA	2015	2016	2017	2018	2019	2020
vakinaisia edellisen vuoden lopussa	249	234	229	216	211	209
irtisanoutunut / palv.suhde päättynyt	-6	-3	-11	-8	-12	-8
täytetty avoimia virkoja / toimia	0	4	4	11	9	6
vakinaistettu määräaikaisia tehtäviä	2	4	9	5	10	3
siirtynyt siirtosopimuksilla	0	0	-8	0	0	0
jäänyt eläkkeelle	-11	-10	-7	-13	-9	-11
vakinaisia 31.12.	234	229	216	211	209	199

Palkkojen ja palkkioiden kokonaissumma sivukuluineen tilikaudella 2020 on 10,8 miljoonaa euroa, mikä on 0,6 miljoonaa euroa vähemmän kuin tilikaudella 2019. Lomapalkkavarauus laski 78.419 euroa ja aktivoitujen palkkojen vaikutus oli 4.244 euroa (investointimenot). Henkilöstökorvauksia Kelalta ja vakuutusyhtiöltä saatiin tilivuonna 157.012 euroa.

Henkilöstöstä laaditaan erillinen henkilöstökertomus, jossa käydään tarkemmin läpi henkilöstökustannuksia, henkilöstörakennetta, työhyvinvointia ja muita henkilöstöön liittyviä tekijöitä. Tasekirjan liitetiedoissa on kooste henkilöstön lukumääristä toimialoittain ja henkilöstökulujen yhteenveto.

1.1.6 Ympäristöasiat

Tohmajärven kunta palkittiin Hinku-hankkeen tiimoilta kuukauden päästövähentäjänä 12/2018. Aktiivista työtä on jatkettu rakentamalla aurinkosähköjärjestelmiä ja vuoden 2021 aikana tullaan toteuttamaan terveyskeskuksen aurinkosähköjärjestelmä. Katuvalojen muuttamista LED-valaisimiksi on jatkettu.

1.1.7 Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Vuoden 2020 taloudellinen tulos muodostui alkuperäistä talousarviota paremmaksi, kuten useammassa yhteydessä on jo todettu. Vuoden aikana talousnäkymät vaihtelivat kevään katastrofitunnelmista loppuvuoden myönteiseen hämmästelyyn.

Vuoden 2021 talousarvio on parempi kuin kertaakaan vuoden 2005 perustetun uuden Tohmajärven kunnan historiassa. Kuntatalouden lyhyen aikavälin tulevaisuusnäkyminen on siis hyvin myönteinen. Aiemminkin koetun perusteella ylivuotinen talouden ennustaminen on vaikeaa ja yleensä myös liian synkkää.

Tohmajärven kuntatalous onkin nyt varsin vakaalla pohjalla. Sivistyskeskushankkeeseen lähdetessä oltiin huolissaan, riittääkö kunnan tuloksentelekyky kattamaan noin puolen miljoonan euron leasingkustannukset, kuinka vanhan koulukeskuksen tasearvon alaskirjauksesta selvittää ja kuinka käy sote-kustannuskehityksen. Tilanne on nyt valoisampi kuin missään ennakoarvailussa.

Vanhalle koulukeskukselle olisi toki toivottavaa löytää uutta käyttöä ja niin, että kustannukset ja vastuu kiinteistöstä saataisiin pois kunnan käsistä. Vuoden 2020 toteutunut ja vuodelle 2021 ennustettu tulos mahdollistavat kuitenkin sen, että kunnalla on mahdollisuus tehdä kahdessa vuodessa noin 1,5 miljoonan euron tasearvoa vastaavat ylimääräiset poistot ilman uutta alijäämää. Vuoden 2021 hyvää näkymää selittää ratkaisevasti se, että sote-kustannukset kääntyivät laskuun ja ovat samalla tasolla kuin vuonna 2019.

Todennäköistä on, että vuoden 2021 aikana koronakriisi rokotuskattavuuden myötä helpottaa ja elinkeinoelämä elpyy. Tohmajärven kannalta tärkeää olisi, että raja avautuisi myös matkustajaliikenteelle, mikä piristäisi paikallista elinkeinoelämää.

1.1.8 Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä sekä muista toiminnan kehittymiseen vaikuttavista seikoista

Koronakriisin jatkuminen on merkittävin riski ja epävarmuustekijä. Valtakunnallisen sote-uudistuksen kohtalo vaikuttaa ratkaisevasti kunnan kautta kulkeviin rahavirtoihin ja myös kunnan vaikutusvalttaan paikallisten sote-palveluiden suhteen. Uudistuksen on määrä tulla voimaan vuoden 2023 alusta.

Ennen uudistuksen toteutumista ratkaisevan tärkeää kuntatalouden kannalta on Siun sote -kuntayhtymän kustannuskehitys. Tohmajärven kunnalla on palveluiden käyttöä (n. 3 %) ja väestöosuutta suurempi osuus Siun soten peruspääomasta (4,1 %). Samoin on eräiden muiden kuntien osalta ja tietenkin vastaavasti on myös toisin päin. Kuntayhtymän perussopimuksen mukaan kuntayhtymän mahdolliset alijäämät katetaan kuntayhtymän purkautuessa peruspääomien suhteessa. Siun soten perussopimukseen suunniteltu muutos kattaa lisämaksuosuuksien keräämisen vain vuoden 2020 loppuun kertyneiden alijäämien osalta. Mikäli sote-uudistus toteutuu vuonna 2023 ja Siun sotelle kertyisi alijäämiä vuosina 2021 ja 2022, nämä alijäämät katettaisiin siis peruspääomien suhteessa. Kuntajohtajien kesken on käyty keskusteluja ja hyväksytty periaatteellinen tavoite, että uusia alijäämiä ei päästettäisi syntymään. Mikäli kuitenkin alijäämiä syntyy, kunnalla on riski joutua maksamaan suurempaa osuutta kustannuksista kuin pelkkien käyttöön perustuvien maksuosuuksien kautta tapahtuisi. Mikäli Siun sotella olisi toiminnan päättyessä esimerkiksi 10 miljoonaa alijäämiä, Tohmajärven osuus palveluiden käytön perusteella olisi noin 300.000 euroa, mutta peruspääomien suhteella jaettuna kustannus onkin noin 100.000 euroa enemmän. Tuolla erotuksella on jo kuntataloudellista merkitystä. Tohmajärven kunnan kannalta on siis tavoiteltavaa, että Siun soten talous pysyy tasapainossa tai mieluummin ylijäämäisenä, jottei alijäämien kattamiseen jouduta.

Epävarmuustekijöihin on luettava Kaurilan öljyvahingon vakuutuskorvaus. Lähtökohtaisesti pitäisi olla selvää, että kunta ei miltään osin ole vahingon korvaajana. Ennen lopullisia korvauspäätöksiä kyse on kuitenkin taloudellisesta riskistä, jonka mittaluokka on neljännesmiljoona euroa, mikä vastaa noin puolen veroprosentin tuottoa.

Vanha koulukeskus ja Värtsilän koulu ovat tyhjentyneet alkuperäisestä käytöstään. Mikäli kiinteistöille ei löydetä uutta käyttöä, riskinä ovat jatkuvat ylläpitokustannukset. Kylmilleen jättämisestä seuraa myöhemmässä vaiheessa myös purkamistarve ja siitä aiheutuvat kustannukset. Kun rakennukset eivät kuitenkaan aiheuta turvallisuus-, terveys- tai merkittäviä muita haittoja, kyse on lähinnä taloudellisesta riskistä.

1.2 Selonteko kunnan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä

Sisäisen valvonnan järjestäminen

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tavoitteena on varmistaa, että kunnalle asetetut tavoitteet saavutetaan ja että toiminta on taloudellista ja tehokasta.

Riskien hallinnan järjestäminen

Riskienhallinta on osa sisäistä valvontaa ja sen tavoitteena on saada kohtuullinen varmuus organisaation tavoitteiden saavuttamisesta sekä toiminnan jatkuvuudesta ja häiriöttömyydestä.

Keskeiset johtopäätökset ja sisäisen valvonnan kehittäminen taloussuunnittelukaudella

Tohmajärven kunnanvaltuusto hyväksyi kokouksessaan 24.2.2020 § 4 kunnan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteet, jotka vahvistavat ja yhdenmukaistavat kuntakonsernin hyvää hallintoa ja johtamista. Kunnanhallitus hyväksyi kokouksessaan 16.03.2020 § 58 toimintaohjeen kunnan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toteuttamiseksi, joka tuli voimaan 1.4.2020.

Tilikauden aikana ei ole havaittu puutteita sisäisessä valvonnassa. Toimintaohje päivitetään vuosittain.

1.3 Tilikauden tuloksen muodostuminen ja toiminnan rahoitus

1.3.1 Tilikauden tuloksen muodostuminen

Tohmajärven kunnan toimintakatteeksi arvioitiin alkuperäisessä talousarviossa 30.486.044 euroa ja tarkistuksen jälkeen 30.810.044 euroa. Toteuma oli 30.757.739, mikä merkitsee 0,2 % alitusta talousarvioon. Toimintakate on toimintakulujen ja toimintatuottojen erotus eli kunnan nettomenot. Nämä menot on katettava verotuloilla ja valtionosuuksilla. Toimintakatteessa kasvua vuoden 2019 tilinpäätökseen tuli 1,1 %. Koko maan kuntien toimintakate oli noin 1000-kertainen eli 30,6 miljardia euroa ja kasvua oli 3 %.

Kaikki kunnan omat toimialat pysyivät annetussa budjettiraamissa. Poikkeamia sekä menolajeissa että tulosityksiköittäin tarkasteltuna on, mitä selittävät erityisesti koronan aiheuttamat toiminnalliset muutokset. Näitä poikkeamia on selostettu tarkemmin toimialojen ja tulosityksiköiden omissa osuuksissa. Ympäristölautakunta pysyi budjettiraamissaan, vaikka menoihin sisältyy kunnalle varsinaisesti kuulumaton öljyvahingon siivous, mutta ei vastaavia tuloja. Tältä kannalta katsottuna teknisen toimialan budjettiraami oli mitoitettu yläkanttiin. Tämä on syytä huomioida seuraavien vuosien talousarvioraamia ja talousarvioita valmisteltaessa.

Kokonaisuudessaan voidaan todeta, että kun sote-palveluita ei oteta huomioon, korona vaikutti kunnan menoihin laskevasti. Erityisesti koulujen siirtyminen etäopetukseen tuotti säästöjä koulukuljetuksissa ja -ruokailussa. Matkustus- ja sairauskustannusten vähenivät kaikilla muillakin toimialoilla ja olivat siis taloudelliselta kannalta Tohmajärven kunnalle kuin kaikille muillekin kunnille edullisia. Myöskään Siun sotelle koronakustannukset eivät näytelleet erityisen merkittävää roolia. Kuntayhtymän arvion mukaan koronasta aiheutui koko maakunnassa 15 miljoonan euron menot.

Tohmajärven verotuloiksi arvioitiin talousarviota tehtäessä lähes 13,8 miljoonaa. Pahimmillaan keväällä ennuste oli, että verotulot jäävät miljoonan pienemmäksi. Lopulta verotuloja kertyi noin 13,54 miljoonaa ja ne jäivät vain 220.000 euroa pienemmäksi kuin alkuperäisessä talousarviossa ja 0,4 % pienemmiksi kuin vuonna 2019. Manner-Suomen kuntien verotulot kasvoivat peräti 3,9 %.

Käyttötalouden valtionosuuksia budjetoitiin syksyllä 2019 alun perin 17.611.200 euroa. Valtionosuuksia saatiin valtion lisäbudjettien myötä 18.760.032 euroa eli peräti 1,15 miljoonaa enemmän. Kasvu edellisvuoteen oli huimat 10,6 %, mikä kuitenkin kalpenee koko maan kuntien vertailussa. Kuntien valtionosuudet kasvoivat kokonaisuudessaan 27,9 %, joten ei ihme, että koko kuntasektorin tulos kääntyi positiiviseksi.

TULOSLASKELMA JA SEN TUNNUSLUVUT

	2020	2019	2018	2017	Muutos 19-20 %
Toimintatuotot	7 001	6 857	7 322	7 447	2,1
Toimintakulut	-37 759	-37 304	-36 959	-36 670	1,2
Toimintakate	-30 758	-30 447	-29 637	-29 223	1,0
Verotulot	13 542	13 591	13 158	13 848	-0,4
Valtionosuudet	18 760	16 962	16 746	17 404	10,6
Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä	168	176	180	181	-4,7
Korkotuotot	87	87	88	89	-0,5
Muut rahoitustuotot	125	133	134	137	-6,2
Korkokulut	-41	-41	-38	-39	0,2
Muut rahoituskulut	-3	-3	-4	-6	-15,6
Vuosikate	1 712	282	447	2 210	507,1
Poistot ja arvonalentumiset	-1 568	-959	-919	-2 410	63,5
Satunnaiset erät	0	0	0	314	0,0
Tilikauden tulos	144	-677	-472	114	-121,2
Poistoeron vähennys	5	5	5	5	1,0
Tilikauden yli/alijäämä	149	-672	-467	119	-122,1

Tuloslaskelman tunnusluvut

	2020	2019	2018	2017
Toimintatuotot/toimintakulut, %	18,5	18,4	19,8	20,3
Vuosikate/poistot, %	109	29	49	92
Vuosikate, euroa/asukas	397	65	100	483
Asukasmäärä 31.12.	4 312	4 361	4 480	4 578

Toimintakate on toimintatuottojen ja -kulujen erotus, joka osoittaa verorahoituksen osuudet toiminnan kuluista. Maksurahoituksen osuutta toimintamenoista kuvataan tunnusluvulla, joka lasketaan kaavasta.

$\text{Toimintatuotot/toimintakulut \%} = 100 * \text{Toimintatuotot} / (\text{Toimintakulut} - \text{Valmistus omaan käyttöön})$

Vuosikate osoittaa tulorahoituksen, joka jää käytettäväksi investointeihin, sijoituksiin ja lainan lyhennyksiin. Vuosikate on keskeinen kateluku arvioitaessa tulorahoituksen riittävyttä. Perusoletus on, että mikäli vuosikate on siitä vähennettävien käyttöomaisuuden poistojen suuruinen, kunnan tulorahoitus on riittävä. Vuosikatteen ja poistojen vertailussa on vakiintunut käyttöön seuraava tunnusluku:

$\text{Vuosikate/Poisto \%} = 100 * \text{Vuosikate} / \text{Poistot ja arvonalentumiset}$

1.3.2 Toiminnan rahoitus

	2020	2019	2018	2017
	1 000 €	1 000 €	1 000 €	1 000 €
Toiminnan rahavirta				
Vuosikate	1 712	282	447	2 210
Satunnaiset erät	0	0	0	314
Tulorahoituksen korjauserät	262	-20	-46	-287
Investointien rahavirta				
Investointimenot	-2 518	-2 821	-2 138	-2 690
Rahoitusosuudet investointeihin	171	65	56	23
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	177	38	61	1 571
Toiminnan ja investointien rahavirta	-196	-2 455	-1 620	1 141
Rahoituksen rahavirta				
Antolainauksen muutokset				
Antolainasaamisten lisäykset	0	-250	0	0
Antolainasaamisten vähennykset	50	50	331	49
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	0	2 200	1 500	1 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-1 051	-939	-1 006	-1 040
Lyhytaikaisten lainojen muutos	270	1 218	712	0
Lainakannan muutokset	-731	2 279	1 537	9
Oman pääoman muutokset	0	0	0	211
Muut maksuvalmiuden muutokset				
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muut.	231	-25	29	18
Saamisten muutos	-194	254	-70	554
Korottomien velkojen muutos	848	-498	327	-3 594
Rahoituksen rahavirta	153	2 010	1 823	-2 802
Rahavarojen muutos	-43	-446	203	-1 661
Rahavarat 31.12.	3	46	492	289
Rahavarat 1.1.	46	492	289	1 949
Rahoituslaskelman tunnusluvut				
	2020	2019	2018	2017
Toiminnan ja investointien rahavirta ja sen kertymä 5 vuodelta	-3 045	-2 685	451	5 764
Investointien tulorahoitus, %	73,0	10,4	21,5	82,9
Lainanhoitokate	1,5	0,2	0,5	2,1
Kassan riittävyys, pv	0	0	4	3
Asukasmäärä 31.12.	4 312	4 361	4 480	4 578

Toiminnan ja investointien rahavirta ja sen kertymä, €

Toiminnan ja investointien rahavirta -välituloksen tilinpäätösvouden ja neljän edellisen vuoden kertymän avulla voidaan seurata investointien omarahoituksen toteutumista pidemmällä aikavälillä.

Omarahoitusvaatimus täyttyy, jos kertymä viimeksi päättyneenä tilinpäätösvuonna on positiivinen. Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä ei saisi muodostua pysyvästi negatiiviseksi.

Investointien tulo-rahoitus, % = $100 * \text{Vuosikate} / \text{Investointien omahankintameno}$
Investointien tulo-rahoitus -tunnusluku kertoo kuinka paljon investointien omahankintamenosta on rahoitettu tulo-rahoituksella. Tunnusluku vähennettynä sadasta osoittaa prosenttiosuuden, mikä on jäänyt rahoitettavaksi pääomarahoituksella eli käyttöomaisuuden myynnillä, lainalla tai kassavarojen määrää vähentämällä.

Investointien omahankintamenolla tarkoitetaan rahoituslaskelman Pysyvien vastaavien investointeja, joista on vähennetty rahoituslaskelmaan merkityt rahoitusosuudet.

$\text{Lainanhoitokate} = (\text{Vuosikate} + \text{Korkokulut}) / (\text{Korkokulut} + \text{Lainanlyhennykset})$
Lainanhoitokate kertoo kunnan tulo-rahoituksen riittävyyden vieraan pääoman korkojen ja lyhennysten maksuun. Tulo-rahoitus riittää lainojen hoitoon, jos tunnusluvun arvo on 1 tai suurempi. Kun tunnusluvun arvo on alle 1, joudutaan vieraan pääoman hoitoon ottamaan lisälainaa, realisoimaan kunnan omaisuutta tai vähentämään kassavaroja.

Kassavara 31.12. = Rahoitusarvopaperit sekä rahat ja pankkisaamiset

$\text{Kassan riittävyys (pv)} = 365 * \text{Kassavarat 31.12.} / \text{Kassasta maksut tilikaudella}$
Kunnan maksuvalmiutta kuvataan kassan riittävyytenä päivissä. Tunnusluku ilmaisee sen, monenko päivän kassamaksut voidaan kattaa kunnan kassavaroilla. Rahavaroihin lasketaan rahoitusarvopaperit sekä rahat ja pankkisaamiset. Kassasta maksuihin sisältyy toimintakulut, korkokulut, muut rahoituskulut, investointimenot, antolainojen lisäys sekä pitkäaikaisten lainojen vähennys.

Investoinnit

Rahoituslaskelman mukaan investointimenot olivat 2,518 milj. euroa ja ne alittuivat budjetoidusta 0,589 milj. euroa. Rahoitusosuudet investointeihin olivat 0,171 milj. euroa ja ne alittuivat 0,211 milj. euroa budjetoidusta. Pysyvien vastaavien luovutustulot olivat 0,177 milj. euroa ja ylittivät 0,077 milj. euroa budjetoidusta.

Antolainauksen ja lainakannan muutokset

Kunnan tytäryhtiöilleen (Sijoitusyhtiö, Metsätähti, Tikankontti) myöntämien antolainojen lyhennykset olivat 27.136 euroa ja vanhustentaloyhdistykselle vastaavasti 23.333 euroa.

Kunta myönsi vuonna 2020 uusia lyhytaikaista lainaa yhdelle yhdistykselle 25.000 euroa. Aikaisemmin myönnettyistä lainoista saatiin lyhennyksiä 25.000 euroa maksusuunnitelman mukaisesti. Lainoja oli vuoden lopussa 58.248 euroa.

Uutta lainaa ei nostettu tilivuonna, vanhoja lainoja lyhennettiin 1,051 milj. euroa. Kunnan pitkäaikaisten lainojen määrä vuoden lopussa oli 7.051.991 euroa, jolloin pitkäaikaiset lainat asukasta kohden olivat tilivuoden lopussa 1635 €, mikä on 222 €/asukas vähemmän kuin vuoden 2019 lopussa.

Oman pääoman muutokset

Oman pääoman muutoksia tilivuonna ei ollut.

1.4 Rahoitusasema ja sen muutokset

VASTAAVAA	2020	2019	VASTATTAVAA	2020	2019
PYSYVÄT VASTAAVAT	28 557	27 968	OMA PÄÄOMA	15 919	15 770
Aineettomat hyödykkeet	27	11	Peruspääoma	14 016	14 016
Aineettomat oikeudet			Edell. tilikausien yli-/alijäämä	1 754	2 427
Muut pitkävaikutteiset menot	27	11	Tilikauden yli-/alijäämä	149	-672
Aineelliset hyödykkeet	20 777	20 154			
Maa- ja vesialueet	3 766	3 781	POISTOERO	116	121
Rakennukset	10 959	10 905	Poistoero	116	121
Kiinteät rakenteet ja laitteet	4 971	4 850			
Koneet ja kalusto	432	50	PAKOLLISET VARAUKSET	300	0
Muut aineelliset hyödykkeet	27	27	Muut pakolliset varaukset	300	0
Ennakomaksut ja keskeneräiset hankinnat	624	542	TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	579	52
Sijoitukset	7 753	7 803	Muut toimeksiantojen pääomat	579	52
Osakkeet ja osuudet	4 021	3 771			
Lainasaamiset	3 732	4 033	VIERAS PÄÄOMA	12 972	12 905
			Pitkäaikainen	6 001	7 052
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	327	30	Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	6 001	7 052
Muut toimeksiantojen varat	327	30			
			Lyhytaikainen	6 971	5 853
VAIHTUVAT VASTAAVAT	1 002	850	Joukkovelkakirjalainat	1 200	1 000
Saamiset	999	805	Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	2 051	1 981
Pitkäaikaiset saamiset	31	41	Saadut ennakot	0	23
Lainasaamiset	31	41	Ostovelat	1 557	1 063
Lyhytaikaiset saamiset	968	764	Muut velat	192	208
Myyntisaamiset	370	502	Siirtovelat	1 971	1 578
Lainasaamiset	68	60			
Muut saamiset	335	99			
Siirtosaamiset	195	102			
Rahat ja pankkisaamiset	3	46			
VASTAAVAA YHTEENSÄ	<u>29 885</u>	<u>28 848</u>	VASTATTAVAA YHTEENSÄ	<u>29 885</u>	<u>28 848</u>

Taseen tunnusluvut	2020	2019	2018	2017
Omavaraisuusaste, %	53,7	55,1	60,1	64,5
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	33	34,4	29,3	24,1
Kertynyt yli-/alijäämä, 1000 €	1 903	1 754	2 427	1 754
Kertynyt yli-/alijäämä, €/asukas	441	402	542	383
Lainakanta 31.12., 1000 €	9 251	10 033	7 554	6 348
Lainakanta 31.12., €/asukas	2 145	2 301	1 686	1 387
Lainat ja vastuut, 31.12.	9 251	10 033	7 554	6 348
Lainat ja vastuut, €/asukas	2 145	2 301	1 686	1 387
Lainasaamiset, 1000 €	3 732	4 033	3 833	4 164
Asukasmäärä 31.12.	4 312	4 361	4 480	4 578

Taseen tunnuslukujen sisältö

Omavaraisuusaste % = $100 * (\text{Oma pääoma} + \text{Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset}) / (\text{Koko pääoma} - \text{Saadut ennakot})$

Omavaraisuusaste mittaa kunnan vakavaraisuutta, alijäämän sietokykyä ja sen kykyä selviytyä sitoumuksista pitkällä tähtäyksellä. Omavaraisuuden hyvänä tavoitetasona voidaan pitää 70 %:n omavaraisuutta. 50 %:n tai sitä alempi omavaraisuusaste merkitsee kuntataloudessa merkittävän suurta velkarasitetta.

Suhteellinen velkaantuneisuus % = $100 * (\text{Vieras pääoma} - \text{Saadut ennakot}) / \text{Käyttötulot}$

Tunnusluku kertoo, kuinka paljon kunnan käyttötuloista tarvittaisiin vieraan pääoman takaisinmaksuun. Tunnusluvun osoittajaan merkitään tarkasteluvuoden tilinpäätöksen koko vieras pääoma vähennettynä saaduilla ennakkomaksuilla. Käyttötulot muodostuvat toimintatuotoista, verotuloista ja valtionosuuksista.

Suhteellinen velkaantuneisuus on omavaraisuusastetta käyttökelpoisempi tunnusluku kuntien välisessä vertailussa, koska pysyvien vastaavien hyödykkeiden ikä, niiden arvostus tai poistomenetelmä ei vaikuta tunnusluvun arvoon.

Mitä pienempi velkaantuneisuuden tunnusluvun arvo on, sitä paremmat mahdollisuudet kunnalla on selviytyä velan takaisinmaksusta tulorahoituksella.

Kertynyt ylijäämä (alijäämä)

= Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä) + Tilikauden ylijäämä (alijäämä)

Luku osoittaa, paljonko kunnalla on kertynyttä ylijäämää tulevien vuosien liikkumavarana, taikka paljonko on kertynyttä alijäämää, joka on katettava tulevina vuosina.

Kertynyt ylijäämä (alijäämä), €/asukas

= $[\text{Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)} + \text{Tilikauden ylijäämä (alijäämä)}] / \text{Asukasmäärä}$

Luku osoittaa asukaskohtaisen kertyneen ylijäämän tai katettavan kertyneen alijäämän määrän. Asukasmääränä käytetään tilinpäätösvuoden päättymispäivän mukaista kunnan asukasmäärää.

Velat ja vastuut % käyttötuloista = $100 * (\text{Vieras pääoma} - \text{Saadut ennakot} + \text{Vuokravastuut}) / \text{Käyttötulot}$

Tunnusluku kertoo, kuinka paljon kunnan käyttötuloista tarvittaisiin vieraan pääoman takaisinmaksuun, silloin kun vieraaseen pääomaan rinnastetaan myös vuokravastuut. Tunnusluvun osoittajaan merkitään tarkasteluvuoden tilinpäätöksen koko vieras pääoma vähennettynä saaduilla ennakkomaksuilla. Lisäksi osoittajaan merkitään liitetieto-ohjeen mukaisesti liitetiedoissa esitetyt vuokra- ja leasingvastuut. Käyttötulot muodostuvat tilikauden toimintatuotoista, verotuloista ja käyttötalouden valtionosuuksista.

Lainakanta 31.12. = $\text{Vieras pääoma} - (\text{Saadut ennakot} + \text{Ostovelat} + \text{Siirtovelat} + \text{Muut velat})$

Kunnan lainakannalla tarkoitetaan korollista vierasta pääomaa.

Lainat €/asukas

Asukaskohtainen lainamäärä lasketaan edellä mainittu lainakanta tilinpäätösvuoden päättymispäivän mukaisella kunnan asukasmäärällä.

Lainasaamiset 31.12. = Sijoiuksiin merkityt jvk-lainasaamiset ja muut lainasaamiset

Lainasaamisilla tarkoitetaan pysyviin vastaaviin merkittyjä antolainoja kunnan omistamien ja muiden yhteisöjen investointien rahoittamiseen.

1.5 Kokonaistulot ja -menot

Kokonaistulojen ja -menojen laskelma laaditaan tuloslaskelmasta ja rahoituslaskelmasta, jotka sisältävät vain ulkoiset tulot, menot ja rahoitustapahtumat.

Kokonaistulo ja -meno -käsitteet kattavat laskelmassa varsinaisen toiminnan ja investointien tulot ja menot sekä rahoitustoiminnan rahan lähteet ja käytön.

TULOT	1 000 €	MENOT	1 000 €
Varsinainen toiminta		Varsinainen toiminta	
Toimintatuotot	7 001	Toimintakulut	37 759
Verotulot	13 542	Korkokulut	41
Valtionosuudet	18 760	Muut rahoituskulut	3
Korkotuotot	87	Tulorahoituksen korjauserät	-5
Muut rahoitustuotot	125	(pys.vast.luovutustappiot)	
Satunnaiset tuotot	0	Pakollisten varausten muutos	-300
Tulorahoituksen korjauserät	-42	Investoinnit	
(pys.vast.hyöd.luovutusvoitot)		Investointimenot	2 518
Investoinnit		Rahoitustoiminta	
Rahoitusosuudet inv.menoihin	171	Antolainasaamisten lisäykset	0
Luovutustulot	177	Pitkäaikaisten lainojen vähennys	1 051
Rahoitustoiminta		Lyhytaikaisten lainojen vähennys	0
Antolainasaamisten vähennykset	50	Oman pääoman vähennykset	0
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	0		
Lyhytaikaisten lainojen lisäys	270		
Oman pääoman lisäykset			
Kokonaistulot yhteensä	<u>40 141</u>	Kokonaismenot yhteensä	<u>41 067</u>

Kokonaistulot - Kokonaismenot = 40 141 - 41 067 = -926

Rahavarojen muutos - Muut maksuvalmiuden muutokset = -43 - 883 = -926

1.6 Kuntakonsernin toiminta ja talous

1.6.1 Yhdistelmä konsernitilinpäätökseen sisältyvistä yhteisöistä

Yhdistely konsernitilinpäätökseen	Yhdistelty	Ei-yhdistelty
Tytäryhteisöt		
Kiinteistö- ja asuntoyhtiöt		
As Oy Joenranta	1	
As Oy Metsätähti	1	
As Oy Jänisjoki	1	
As Oy Rökynhovi	1	
KOY Tikankontti	1	
Muut yhtiöt (kunnallinen)		
Tohmajärven Sijoitus Oy	1	
Tohmajärven Yrityspalvelut Oy	1	
Kuntayhtymät		
P-K:n koulutuskuntayhtymä	1	
P-K:n maakuntaliitto	1	
P-K:n sosiaali- ja terveystalujen ky	1	
Osakkuusyhteisöt		
As Oy Auralanranta	1	
Keski-Karjalan Kehitysyhtiö Oy	1	
As Oy Omenatarha	1	
KOY Tohmajärven toimistotalo	1	
Tohmajärven OP-talo	1	
KOY Tohmajärven Linjakas	1	
Yhteensä	<u>16</u>	<u>0</u>

1.6.2 Konsernin toiminnan ohjaus

Kunnanhallitus on kokouksessaan 8.5.2007 hyväksynyt Tohmajärven kunnan konserniohjeet.

Tytäryhtiöiden toimitusjohtajana toimii OP Koti Oy:n isännöitsijä. Toimitusjohtaja raportoi yhtiöiden tilasta vuosittain kunnanhallitukselle ja -valtuustolle. Kunnanhallitus valitsee edustajat yhtiöiden yhtiökokouksiin ja evästää yhtiökokousedustajia tytäryhtiöiden hallitusten jäsenten valinnasta.

Kunnallisen sijoitusyhtiön toimitusjohtajana toimii kunnanjohtaja ja hallituksena kunnanhallitus. Sijoitusyhtiö on 100-prosenttisesti kunnan omistama tytäryhtiö. Kunnallisen kiinteistöyhtiön toimitusjohtajana toimii OP Koti Oy:n isännöitsijä, yhtiön hallitus on kolmejäseninen muodostuen kunnanvaltuuston ja kunnanhallituksen puheenjohtajista sekä talous- ja hallintojohtajasta. Myös kiinteistöyhtiö on kunnan 100-prosenttisesti omistama tytäryhtiö.

1.6.3 Olennaiset konsernia koskevat tapahtumat

Tohmajärven kunnan tytäryhtiöt ovat: Kiinteistö Oy Tikankontti, Asunto Oy Metsätähti, Asunto Oy Värtsilän Röykynhovi, Asunto Oy Joenranta, Asunto Oy Jänisjoki, Tohmajärven Sijoitus Oy ja Tohmajärven Yrityspalvelut.

Tohmajärven kunnan vuokratalostrategia on hyväksytty syksyllä 2019 kunnan valtuustossa. Tavoitteena kapasiteettia vähentämällä ja houkuttelevuuden lisäämisellä tavoitellaan käyttöasteen paranemista siten, että se tulevaisuudessa olisi 93 %. Vanhojen ja huonokuntoisten kohteiden poistuessa alueelta, käyttöasteen oletetaan kasvavan ja tämä mahdollistaisi taloissa korjauksia.

Merkittävämpiä tapahtumia kunnan konserniyhtiöissä.

Kiinteistö Oy Tohmajärven Tikankontti

Tilikaudella uusittiin Talluksentie 8:n huopakatto, sekä tehtiin Talluksentie 30:n julkisivujen ja väliaitojen maalaukset. Tilikaudella sattui Wahrmanintie 2:ssa vesivahinko kattokaivojen jäätymisestä johtuen. Tästä tuli kustannuksia noin 30 000,00 euroa. Asia on tällä hetkellä edelleen vakuutuslautakunnassa koska vakuutusyhtiö kieltäytyi korvauksista. Huoneistojen korjauksiin käytettiin rahaa 28 400,00 euroa. Strategian toteuttamiseksi Kirkkotie 349 tyhjennettiin ja rakennukset purettiin. ARA:lta on saatu purkuavustusta 26 720,00 euroa.

Kiinteistö Oy Tohmajärven Tikankontin käyttöaste 31.12.2020 oli 84,7 %, eli lasku edelleen vuoden 2020 aikana. Ilman Kirkkotie 349 purkamista käyttöaste olisi ollut 82,7 %. Vuoden 2019 lopussa käyttöaste oli 85,7 %. Vuoden 2021 alussa kaksioita ja kolmiota on suhteellisen paljon tyhjänä. Vanheneva talokanta vaatii säännöllistä korjaamista. Remonttien kiinteistönpidon kustannukset jatkanevat lievää nousua ja parhaiten niihin voidaan vasta oikea-aikaisilla ja oikein mitoitetuilla korjauksilla sekä energiatehokkuutta parantamalla muiden remonttien yhteydessä. Remonttien yhdistämisellä voidaan saada kustannussäästöjä ja enemmän tarjouksia, kuin yksittäisistä hankkeista.

Maksuhäiriöt ovat hyvässä hallinnassa, ja perintätoimet pidetään ajan tasalla, sekä tehdään maksusopimuksia maksuvaikeuksissa olevien kanssa. Vuokrataso on jatkossakin pidettävä oikeantasoisena, jotta talouden haasteet pysyvät hallinnassa.

Asunto Oy Metsätähti

Hoitovastikkeita ja käyttökorvauksia kannettiin vuoden aikana budjetoitu summa, 61 400,00 euroa. Kiinteistöhoitokulut olivat yhteensä 59 619,48 euroa ja budjetoitu oli 62 018,72 euroa. Korjauksiin käytettiin noin 4 000,00 euroa vähemmän. Vesi- ja jätevesikuluihin noin saman verran enemmän mitä oli budjetoitu. Vuoden lopulla pankkitilin saldo oli 12 845,12 euroa. Lyhyt aikaiset velat samana ajankohtana ilman rahoituslainojen lyhennys eriä olivat 18 118,81 euroa. Yhtiöllä on kuntaan yksi laina 72 000,00 euroa. Yhtiökokouksen päätöksen mukaan rahastoidaan vuoden lainanlyhennysten määrä. Rahastotiin lainanlyhennykset 12 000,00 euroa.

Asunto Oy Värtsilän Röykynhovi

Hoitovastikkeita kannettiin vuoden aikana 22 800,00 euroa budjetin mukaisesti. Kiinteistöhoitokuluja oli budjetoitu 23 424,51 euroa ja toteutui 14 943,29 euroa. Korjauksiin oli käytetty 7 000,00 euroa budjetoitua vähemmän. Maksuvalmius on ollut hyvässä kunnossa. Vuoden lopulla pankkitilin saldo ja saamiset olivat yhteensä 49 626,59 euroa. Lyhytaikaiset velat ilman lainojen lyhennyksiä samana ajankohtana olivat

4 424,41 euroa. Taloyhtiöllä on yksi laina. Valtionkonttorilta otettu ns. vuosimaksulaina, suora lainaus velkakirjasta: "Vuosimaksulainalla ei ole etukäteen määriteltyä kiinteää korko- ja lyhennysohjelmaa eikä tarkkaa laina-aikaa. Lainan enimmäisaika on kuitenkin 45 vuotta." Lainan saldo oli vuoden päättyessä 227 045,21 euroa, lyhennys kertomusvuonna 27 556,76 euroa. Yhtiökokouksen päätöksen mukaan rahastoidaan vuoden lainanlyhennysten määrä. Rahastotiin lainanlyhennykset 27 556,76 euroa.

Asunto Oy Värtsilän Jänisjoki

Vastikkeita kannettiin vuoden aikana 27 600,00 euroa, budjetin mukaisesti. Kiinteistöhoitokulut olivat yhteensä 19 917,72 euroa ja budjetoitu oli 27 409, 52 euroa. Korjauksiin käytettiin noin 6 000,00 euroa budjetoitua vähemmän. Maksuvalmius on ollut hyvässä kunnossa. Vuoden lopulla pankkitilin saldo ja saamiset olivat yhteensä 75 383,40 euroa. Lyhytaikaiset velat samana ajankohtana olivat 30 951,66 euroa. Taloyhtiöllä on yksi laina. Valtionkonttorilta otettu ns. vuosimaksulaina, suora lainaus velkakirjasta: "Vuosimaksulainalla ei ole etukäteen määriteltyä kiinteää korko- ja lyhennysohjelmaa eikä tarkkaa laina-aikaa. Lainan enimmäisaika on kuitenkin 45 vuotta." Lainan saldo oli vuoden päättyessä 146 348,39 euroa, lyhennys kertomusvuonna 26 018,68 euroa. Yhtiöllä on kaksi pääomalainaa Tohmajärven kunnalta 2 195,00 euroa ja 62 380,40 euroa. Lainat maksetaan takaisin tasaerissä viiden vuoden aikana sen jälkeen, kun yhtiölle myönnetty asuntolaina on kokonaan maksettu.

Tohmajärven Sijoitus Oy

Tilivuonna 2020 sijoitusyhtiön toiminnassa ei tapahtunut muutoksia. Yhtiön tuotot, jotka olivat kokonaan Pohjois-Karjalan Sähkö Oy:ltä saatuja osinkoja, olivat 102 455,10 euroa ja tilikauden tulos muodostui 16 448,84 euroa. Yhtiön muut liiketoiminnan kulut olivat 736,26 euroa ja emokunnalta saadun lainan korot olivat 85 639,00 euroa. Yhtiö lyhensi emokunnalta saamaansa lainaa 15 137,00 euroa vuonna 2020.

Tohmajärven Yrityspalvelut Oy

Yhtiön liikevaihto oli 273.796,80 euroa ja tilikauden tulos muodostui 12.206,01 euroa voitolliseksi. Yhtiö maksaa emokunnalle vuokraamistaan tiloista emokunnalle vuokrana tilojen poistojen määrän.

1.6.4 Arvio konsernin todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Kunnanvaltuusto on päättänyt toteuttaa hyväksyessään talousarvion vuodelle 2021, että tytäryhtiöiden (Kiinteistö Oy Tikankontti, Asunto Oy Metsätähti, Asunto Oy Rökynhovi, Asunto Oy Jänisjoki ja Asunto Oy Jänisjoki) fuusioituvat yhdeksi yhtiöksi.

1.6.5 Selonteko konsernivalvonnan järjestämisestä

Konsernivalvonta on järjestetty pääosin kuten edellä kappaleessa 1.2. (Selonteko sisäisen valvonnan ja riskien hallinnan järjestämisestä ja keskeisistä johtopäätöksistä, s. 12) on esitetty järjestelemällä kunnan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimenpiteet konsernitasoisena. Tämän lisäksi kuntakonserniin kuuluvien yhteisöjen sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnasta vastaavat konserniyhteisöjen hallitukset sekä toimitusjohtaja/isännöitsijä, jotka tarvittaessa raportoivat tekemistään havainnoistaan kunnanhallitukselle sekä talous- ja hallintojohtajalle. Toteutetun konsernivalvonnan perusteella voidaan todeta, ettei kuntakonsernin sisäisessä valvonnassa ole vuonna 2020 tullut esille sellaista sääntöjen vastaista toimintaa tai väärinkäytöstä, jotka tulisi erikseen käsitellä kunnan toimielimissä.

1.6.6 Konsernitilinpäätös ja sen tunnusluvut

	2020	2019
Toimintatuotot	38 511	37 999
Osuus osakkuusyhteisöjen voitto/tappio	0	5
Toimintakulut	-69 850	-69 238
TOIMINTAKATE	-31 339	-31 234
Verotulot	13 506	13 555
Valtionosuudet	20 304	18 411
Rahoitustuotot ja -kulut	96	105
Korkotuotot	39	16
Muut rahoitustuotot	188	183
Korkokulut	-111	-90
Muut rahoituskulut	-20	-4
VUOSIKATE	2 555	836
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-2 351	-1 844
Poistot ja arvonalentumiset yhteensä	-2 351	-1 844
TILIKAUDEN TULOS	209	-1 008
Tilinpäätössiirrot	-18	-2
Tilikauden verot	-3	-1
Laskennalliset verot	-2	-4
Vähemmistöosuudet	0	-4
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	193	-1 019
Tuloslaskelman tunnusluvut		
Toimintatuotot/Toimintakulut, %	55,1	54,9
Vuosikate/Poistot, %	109	45
Vuosikate euroa/asukas	595	192
Asukasmäärä	4 312	4 361

KONSERNITASE JA TUNNUSLUVUT (1 000 €)

VASTAAVAA	2020	2019	VASTATTAVAA	2020	2019
PYSYVÄT VASTAAVAT			OMA PÄÄOMA		
Aineettomat hyödykkeet			Peruspääoma	14 016	14 016
Aineettomat oikeudet	25	10	Säätiöiden ja yhd. Peruspääoma	2	2
Muut pitkävaikutteiset menot	40	36	Arvonkorotusrahasto	194	106
Aineettomat hyödykkeet yhteensä	65	46	Muut omat rahastot	1 390	1 181
Aineelliset hyödykkeet			Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	-618	253
Maa ja vesialueet	4 294	4 314	Tilikauden yli-/alijäämä	193	-1 019
Rakennukset	20 486	18 769	OMA PÄÄOMA YHTEENSÄ	15 177	14 539
Kiinteät rakenteet ja laitteet	5 140	4 999			
Koneet ja kalusto	1 719	884	VÄHEMMISTÖOSUUDET		
Muut aineelliset hyödykkeet	24	24	Vähemmistöosuudet	43	43
Enn.maksut ja keskener.hankinnat	1 095	2 782	VÄHEMMISTÖOSUUDET YHTEENSÄ	43	43
Aineelliset hyödykkeet yhteensä	32 758	31 773			

Sijoitukset			PAKOLLISET VARAUKSET		
Osakkuusyhteisöosuudet	903	903	Eläkevastuuvaraus	5	6
Muut osakkeet ja osuudet	692	686	Muut pakolliset varaukset	624	366
Muut lainasaamiset	534	307	PAKOLLISET VARAUKSET YHTEENSÄ	629	372
Muut saamiset	3	1			
Sijoitukset yhteensä	2 132	1 897	TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT		
PYSYVÄT VASTAAVAT YHTEENSÄ	34 954	33 715	Valtion toimeksiannot	72	203
			Lahjoitusrahastojen pääomat	584	57
TOIMEKSIANTOJEN VARAT			Muut toimeksiantojen pääomat	1	1
Valtion toimeksiannot	23	139	TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT YHT.	658	262
Lahjoitusrahastojen erityiskatteet	328	31			
TOIMEKSIANTOJEN VARAT YHTEENSÄ	351	170	VIERAS PÄÄOMA		
			Pitkäaikainen		
VAIHTUVAT VASTAAVAT			Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	11 480	11 500
Vaihto-omaisuus			Lainat julkisyhteisöiltä	675	675
Aineet ja tarvikkeet	256	151	Pitkäaikainen yhteensä	12 155	12 176
Saamiset			Lyhytaikainen		
Pitkäaikaiset saamiset			Joukkovelkakirjalainat	2 033	1 625
Myyntisaamiset	3	4	Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	2 713	2 468
Muut saamiset	22	3	Saadut ennakot	12	33
Pitkäaikaiset saamiset yhteensä	25	6	Ostovelat	2 980	2 654
Lyhytaikaiset saamiset			Muut velat	978	906
Myyntisaamiset	999	1 258	Siirtovelat	4 978	4 514
Lainasaamiset	58	51	Laskennalliset verovelat	53	31
Muut saamiset	1 050	403	Lyhytaikainen yhteensä	13 748	12 231
Siirtosaamiset	1 524	667	VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ	25 903	24 407
Lyhytaikaiset saamiset yhteensä	3 631	2 379			
Saamiset yhteensä	3 656	2 385			
Rahoitusarvopaperit					
Sijoitukset rahamarkkinainstrumentt.	505	382			
Joukkovelkakirjalainasaamiset	1	33			
Muut arvopaperit	6	6			
Rahoitusarvopaperit yhteensä	512	421			
Rahat ja pankkisaamiset	2 680	2 780			
VAIHTUVAT VASTAAVAT YHTEENSÄ	7 104	5 737			
			VASTATTAVAA YHTEENSÄ	42 409	39 623
VASTAAVAA YHTEENSÄ	42 409	39 623			
KONSERNITASEEN TUNNUSLUVUT		2020	2019		
Omavaraisuusaste, %		35,9	36,8		
Suhteellinen velkaantuneisuus, %		35,8	34,8		
Kertynyt ylijäämä, 1 000 e (*)		-425	-766		
Kertynyt ylijäämä, €/asukas (*)		-98	-176		
Lainat, euroa/asukas		3 919	3 731		
Lainakanta 31.12., 1 000 e		16 901	16 269		
Lainat ja vastuut, euroa/asukas		4 541	4 096		
Lainat ja vastuut 31.12., 1 000 e		19 579	17 861		
Lainasaamiset 31.12., 1 000 e		534	307		
Asukasmäärä		4 312	4 361		

TOIMINNAN RAHAVIRTA	2020	2019
Vuosikate	2 567 192,46	836 195,65
Tilikauden verot	-3 338,73	-1 293,43
Tulorahoituksen korjaukset	135 374,39	-191 709,17
Toiminnan rahavirta yhteensä	2 699 228,12	643 193,05
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA		
Investointimenot	-3 702 172,94	-4 775 958,87
Rahoitusosuudet investointeihin	193 496,56	67 190,24
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	269 050,66	79 215,11
Investointien rahavirta yhteensä	-3 239 625,72	-4 629 553,52
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	-540 397,60	-3 986 360,47
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäykset	-1 918,22	0,00
Antolainasaamisten vähennykset	23 333,34	23 333,00
Antolainauksen muutokset yhteensä	21 415,12	23 333,00
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	1 951 118,67	3 442 145,61
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-1 783 709,52	-2 134 942,07
Lyhytaikaisten lainojen muutos	492 341,99	1 841 036,54
Lainakannan muutokset yhteensä	659 751,14	3 148 240,08
Oman pääoman muutokset	169 949,97	69 270,00
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	215 360,68	-41 296,50
Vaihto-omaisuuden muutos	-104 754,09	279,66
Saamisten muutos	-1 272 022,77	-24 969,42
Korottomien velkojen muutos	841 946,39	-372 306,08
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA	531 646,44	2 802 550,74
RAHAVAROJEN MUUTOS	-8 751,16	-1 183 809,73
Rahavarojen muutos	-8 751,16	-1 183 809,35
Rahavarat 31.12.	3 191 578,69	3 200 329,85
Rahavarat 1.1.	-3 200 329,85	4 384 139,20
Rahoituslaskelman tunnusluvut		
Toiminnan ja investointien rahavirta ja sen kertymä 5 vuodelta, 1 000 € (*)	-3 045	-2 685
Investointien tulorahoitus, %	73	10,2
Lainanhoitokate	1,5	0,2
Kassan riittävyys, pv	0	0
Asukasmäärä 31.12.	4 312	4 361

1.7 Tilikauden tuloksen käsittely ja talouden tasapainottamistoimenpiteet

1.7.1 Asiaa koskeva sääntely

Kunnanhallituksen on tehtävä toimintakertomuksessa esitys tilikauden tuloksen käsittelystä. Kunnan taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamisesta seuraavan vuoden alusta lukien. Kunnan tulee taloussuunnitelmassa päättää yksilöidyistä toimenpiteistä, joilla alijäämä mainittuna ajanjaksona katetaan (Kuntal 110 §).

1.7.2 Tilikauden tuloksen käsittely ja talouden tasapainottamistoimenpiteet

Tilikauden tuloksella tarkoitetaan tuloslaskelman tulosta ennen varaus- ja rahasiirtoja. Kirjaimellisesti tuloksen käsittely on ylijäämäisen tuloksen siirtämistä taseen vapaaehtoiseen varaukseen, rahastoon tai tilikauden ylijäämätilille.

Kunnanhallitus 29.3.2021 124 §:

Kunnanhallitus esittää valtuustolle, että poistoeroa tuloutetaan suunnitelman mukaan 5.048,02 euroa ja että tämän jälkeen vuoden 2020 tilikauden ylijäämä 148.801,33 euroa kirjataan taseen yli-/alijäämätilille.

2 TALOUSARVION TOTEUTUMINEN

2.1 Seurantaa koskeva sääntely

Kunnan toiminnassa ja taloudenhoidossa on noudatettava talousarviota. Toteutumisvertailussa seurattavia asioita ovat toiminnallisten tavoitteiden, määrärahojen ja tuloarvioiden toteutuminen. Toteutumisvertailusta on lisäksi käytävä ilmi, onko menot tulojen lisäksi muutoin rahoitettu talousarviossa määrättyllä tavalla. Muulla rahoituksella tarkoitetaan tällöin kassavarojen käyttöä ja muita maksuvalmiuden muutoseriä rahoituslaskelmassa.

Talousarviossa ovat käyttötalous- ja tuloslaskelmaosa sekä investointi- ja rahoitusosa. Toteutumisvertailussa noudatetaan vastaavaa rakennetta.

Toteutumisvertailun laadinnasta vastaavat kunnanhallitus sekä tilivelvolliset toimielimet ja viran- ja toimenhaltijat. Tilivelvollisia on yhteensä 9 viranhaltijaa 1.1.2020 alkaen. Selvitys tavoitteiden toteutumisesta annetaan toimintakertomuksen toteutumisvertailuosassa.

Kunnanvaltuusto on kokouksessaan 16.12.2019 / 96 § hyväksynyt vuoden 2020 talousarvion, jonka investointiosaan valtuus on 2.853.000 euroa (nettoinvestoinnit).

Talousarvion hyväksyessään valtuusto on hyväksynyt määrärahojen sitovuustason sekä toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet. Sitovuustaso on käyttötalousosassa ulkoinen toimintakate toimielintasolla ja investointiosassa projekteittain sekä rahoitusosassa kustannuspaikoittain. Investointi- ja rahoitusosan määrärahamuutokset hyväksyy aina kunnanvaltuusto.

2.2 Tavoitteiden ja käyttötalouden toteutuminen

Toteutumisvertailu sisältää sekä ulkoiset että sisäiset tulot ja menot. Sitovuustaso on ulkoinen toimintakate toimielintasolla, joka näkyy talousarvion toteutumistaulukoissa tummennettuna rivinä.

Tunnuslukuja laskettaessa on asukasmääränä käytetty

31.12.2015	4 738
31.12.2016	4 661
31.12.2017	4 578
31.12.2018	4 480
31.12.2019	4 361
31.12.2020	4 312

2.2.1. KUNNANHALLITUS

Tulosityksiköt: Yleisjohto, kehittämisspalvelut, työllisyyspalvelut, maaseutupalvelut, henkilöstöjaosto/ henkilöstöpalvelut, lomituspalvelut, hallinto- ja talouspalvelut, tiedonhallinta, kunnanvaltuusto, keskusvaalilautakunta, tarkastuslautakunta

	TP 2016	TP 2017	TP 2018	TP 2019	TP 2020	Muutos% 2018-2019
YLEISJOHTO JA KEHITTÄMISPALVELUT						
Yleisjohto						
- ulkoiset	-359 663	-434 091	-394 413	-443 804	-415 920	-6,3
- sisäiset	-8 902	-12 862	-11 611	-7 870	-13 210	67,9
Yhteensä	-368 565	-446 953	-406 024	-451 674	-429 130	-5,0
Kehittämisspalvelut						
- ulkoiset	-589 260	-803 363	-400 968	-465 272	-365 417	-21,5
- sisäiset	-4 059	-8 331	2 481	-4 800	-2 350	-51,0
Yhteensä	-593 319	-811 694	-398 487	-470 072	-367 767	-21,8
Työllisyyspalvelut						
- ulkoiset			-527 083	-574 507	-615 685	7,2
- sisäiset			1 016	-7 064	-10 887	54,1
Yhteensä	0	0	-526 067	-581 571	-626 572	7,7
Maaseutupalvelut						
- ulkoiset	-80 361	-81 985	-86 340	-67 544	-85 513	26,6
- sisäiset	-3 190	-2 247	-2 248	-1 861	-2 129	14,4
Yhteensä	-83 551	-84 232	-88 588	-69 405	-87 642	26,3
Henkilöstöpalvelut						
- ulkoiset	-123 539	-106 644	-122 056	-116 723	-82 306	-29,5
- sisäiset	-17 431	-12 437	-11 521	-16 299	-13 021	-20,1
Yhteensä	-140 970	-119 081	-133 577	-133 022	-95 327	-28,3
YLEISJOHTO JA KEHITTÄMISPALVELUT YHTEENSÄ						
- ulkoiset	-1 152 823	-1 426 083	-1 530 860	-1 667 850	-1 564 841	-6,2
- sisäiset	-33 582	-35 877	-21 883	-37 894	-41 597	9,8
Yhteensä	-1 186 405	-1 461 960	-1 552 743	-1 705 744	-1 606 438	-5,8
TALOUS- JA HALLINTOPALVELUT						
Hallintopalvelut						
- ulkoiset	-44 621	24 247	-96 059	-143 949	-154 908	7,6
- sisäiset	364	1 871	-970	224	-15 670	-7095,5
Yhteensä	-44 257	26 118	-97 029	-143 725	-170 578	18,7
Talouspalvelut						
- ulkoiset	-216 555	-114 729	-216 030	-276 409	-51 769	-81,3
- sisäiset	-1 268	-1 160	-2 733	-2 965	-3 570	20,4
Yhteensä	-217 823	-115 889	-218 763	-279 374	-55 339	-80,2
Tiedonhallinta						
- ulkoiset					-60 989	0,0
- sisäiset						
Yhteensä	0	0	0	0	-60 989	
Lomituspalvelut						
- ulkoiset	41 723	76 415	83 620	90 161	88 624	-1,7
- sisäiset	-10 327	-9 416	-9 143	-7 020	-5 883	-16,2
Yhteensä	31 396	66 999	74 477	83 141	82 741	-0,5
TALOUS- JA HALLINTOPALVELUT YHTEENSÄ						
- ulkoiset	-219 453	-14 067	-228 469	-330 197	-179 042	-45,8
- sisäiset	-11 231	-8 705	-12 846	-9 761	-25 123	157,4
Yhteensä	-230 684	-22 772	-241 315	-339 958	-204 165	-39,9

YLEISJOHTO

Kustannuspaikat: Kunnanhallitus, Suhdetoiminta ja edustus, Kansainvälinen toiminta, Vanhusneuvosto, Joukkoliikenne

Tilivelvollinen: hallituksen jäsenet, kunnanjohtaja

Kunnanhallituksen vastuualueella toimintaa on leimannut koronakriisin ohella kunnan useiden avainhenkilöiden vaihtuvuus. Alkuvuoden aikana kehittämisspäällikkö Anniina Kontiokorpi erosi tehtävästään ja tilalle valittiin henkilöstösihteerin viransijaisena aiemmin toiminut Arja Kuosmanen. Henkilöstösihteeriksi Heidi Pitkänen on palannut virkaan perhevapaalta. Tiedonhallinnan asiantuntijan ja talous- ja hallintojohtajan irtisanoutumiset aiheuttivat myös rekrytointitarpeen. Kunnanhallitus on linjannut myös sivistystoimen johtamisjärjestelyitä. Rekrytointiprosessit ovat aiheuttaneet merkittävästi päätöksentekotarpeita.

Kunnanhallitus on kiinnittänyt alkuvuoden aikana huomiota konserniohjaukseen. Kokouksen esityslistalla on säännöllisesti ollut asiakohta, joka mahdollistaa kunnan konserniyhtiöiden tilanearvioinnin ja evästyksen konserniyhtiöiden hallinnossa toimiville kunnan edustajille.

Toiminnalliset tavoitteet / painopistealueet 2020 ja niiden toteutuminen

1. Kunnanhallituksen kokousrytmiä harvennetaan. Hallitus kokoontuu vuoden aikana 15 kertaa. Tavoitteena on kokouskustannusten keventäminen ja kokousten valmisteluun käytettävissä olevan ajan lisäämisellä valmistelun laadun parantaminen.
Tavoitteen mukaisessa tahdissa ei pysytty, sillä kunnanhallitus joutui kokoontumaan ennakoitua useammin koronan ja virkajärjestelyiden takia, vuoden aikana yhteensä 20 kertaa. Uutta on ollut koronan myötä käyttöön otettu etäosallistumisen mahdollisuus Teams-järjestelmän välityksellä. Käytännössä kaikkiin kokouksiin on alkukeväästä alkaen voinut osallistua joko paikan päällä tai etänä.
2. Kuntakonsernin omistajaohjaukseen panostetaan ottamalla säännöllisesti kunnanhallituksen esityslistalle kuntakonserniin kuuluvien keskeisimpien yhtiöiden ja yhteisöjen tilannekatsaukset ja määrittämällä kunnan tavoitteet.
On toimittu tavoitteen mukaisella tavalla.
3. Kunnanhallitus valmistelee valtuustolle kevätkauden aikana kuntastrategian väliarvioinnin, johon tiedot kootaan kunnan eri toimialoilta ja tulosyksiköiltä.
Tämä tavoite ei ole toteutunut, vaan arviointiin tarkoitettu seminaari ja kokous jäi pitämättä koronatilanteen vuoksi.
4. Kiinnitetään huomiota terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseen, tehostetaan mittareiden seuranta ja päivitetään tavoitteet hyvinvointiohjelmaan.
Merkittävimpiä toimenpiteitä terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseksi on ollut liikuntahallin laajenuksen edistäminen. Akuutti koronakriisi on varastanut päähuomion, mutta hyvinvointia (tai pahoinvointia) kuvaavia mittareita kuten työttömyyden ja työmarkkinatukikustannusten kehitystä on seurattu säännöllisesti.

5. Valmistellaan kunnan ilmastopoliittinen toimenpideohjelma.
Ei toteutunut.

Talousarvion toteutuminen

Talous	TP 2019	TA 2020	Ta-muutos	TA 2020	TP 2020	Poikkeama
Ulkoiset toimintatuotot	37 938	27 800	0	27 800	16 443	-11 357
Ulkoiset toimintakulut	-481 742	-478 200	5 500	-472 700	-432 363	40 337
Toimintakate	-443 804	-450 400	5 500	-444 900	-415 920	28 980
Sisäiset toimintatuotot	0	0	0	0	0	0
Sisäiset toimintakulut	-7 870	-9 300	0	-9 300	-13 210	-3 910
Nettomenot	-451 674	-459 700	5 500	-454 200	-429 130	25 070
Poistot ja arvonalentumiset	0	0	0	0	0	0

Yleisjohtoon tulosityksikköön sisältyvät kustannuspaikat kunnanhallitus, suhdetoiminta ja edustus, kansainvälinen toiminta, vanhusneuvosto ja joukkoliikenne. Joukkoliikenteen kustannuspaikka on aiemmin sisällynyt kehittämispalveluihin. Kun joukkoliikenneasiat on siirretty kehittämispäälliköltä sivistystoimen toimistosihteerille, on ollut tarkoituksenmukaista, että hänen esimiehensä näissä asioissa on tilivelvollinen viranhaltija eli kunnanjohtaja. Tämä kustannuspaikan siirto vaikuttaa yleisjohtoon ja kehittämispalveluiden kustannuksiin ja pitää ottaa huomioon vertailtaessa tulosityksiköiden kustannuskehitystä.

Yleisjohtoon tulosityksikön nettomenot jäivät lähes 29.000 euroa budjetoitua pienemmäksi. Keskeisimmät syyt hyvään tulokseen olivat matkustuspalveluiden käytön väheneminen koronan takia sekä historiateoksen arvioitua pienemmät viimeistelykustannukset ja paremmat myyntituotot.

Tunnusluvut

	TP 2017	TP 2018	TP 2019	TP 2020
nettokustannus €/asukas	89	88	87	100
kokoukset, kpl / §	23 / 412	22 / 363	19 / 320	20 / 337
kunnallisvalitukset, kpl	0	0	1	1
hallintovalitukset, kpl	0	0	0	0
oikaisuvaatimukset, kpl	0	0	0	0

KEHITTÄMISPALVELUT

Elinkeinotoimi, Ketä Oy, Tuottajien talo Niiralassa -hanke

Tilivelvollinen: kunnanjohtaja

Koronapandemia teki alkuvuodesta toiminnallisesti hyvin erilaisen kuin oli suunniteltu. Yritys- ja yhdistyskentän toiminnassa poikkeustilan tuomat rajoitteet eivät mahdollistaneet normaalia kanssakäymistä ja tapahtumia. Yritysten koronatuikiä käsittely, kuntalaisten avustuspäalvelut ja koronätiedotus nousivat toiminnan keskiöön.

Kehittämispäällikkö Anniina Kontiokorpi siirtyi toisen työnantajan palvelukseen ja hänen työsuhteensa päättyi 30.4. Kevät ja kesä toimittiin kovin vajailla resursseilla. Niiralan hankkeita (Portti Pohjois-Karjalaan ja Tuottajien talo) edistämään palkattiin 2 kuukaudeksi projektiosaaja. Uusi kehittämispäällikkö Arja Kuosmanen aloitti tehtävässä 1.8.

Toiminnalliset tavoitteet / painopistealueet 2020 ja niiden toteutuminen

1. Kootaan yhteen ja tarvittaessa kirkastetaan Tohmajärven kunnan yritysysteistyön pelisäännöt
Tavoite jäi resurssipulassa toteutumatta. Tohmajärven Yrittäjien kanssa pidettiin tiiviisti yhteyttä. Yrittäjien puolelta pelisäännöissä kaivataan kunnan hankintastrategiaa ja yritystiloihin liittyvää tietoa.
2. Toteutetaan yritysvierailuja (vähintään 12 tapaamista/vuosi)
Koronarajoitukset estivät fyysiset tapaamiset osan vuotta, mutta yrityksiä tavattiin luontaisissa asioiden hoitoon liittyvissä yhteyksissä, tavoite toteutui.
3. Laaditaan järjestö-kuntayhteistyön asiakirja
Tavoite jäi resurssipulassa toteutumatta. Järjestöihin on pidetty yhteyttä sähköpostitse ja tapahtumajärjestelyjen tiimoilta tavattiinkin. Tohmajärven tapahtumista 2021 laadittiin vuosikello.
4. Toteutetaan aktiivista oppilaitosyhteistyötä (vähintään 2 yhteistyötoimenpidettä/vuosi)
Kunnassa yksi henkilö suorittaa tutkintoa Riverian koulutusopimuksella ja yksi Karelia AMK:n opiskelija aloittaa opinnäytetyönään laatia museoalueen ja Wärtsilä-salin tapahtumien turvallisuussuunnitelmaa. Tämä tavoite siis toteutui.

Talousarvion toteutuminen

Talous	TP 2019	TA 2020	Ta-muutos	TA 2020	TP 2020	Poikkeama
Ulkoiset toimintatuotot	9 227	34 100	0	34 100	9 221	-24 879
Ulkoiset toimintakulut	-349 175	-376 070	-20 000	-396 070	-374 638	21 432
Toimintakate	-339 948	-341 970	-20 000	-361 970	-365 417	-3 447
Sisäiset toimintatuotot	0	0	0	0	0	0
Sisäiset toimintakulut	-4 628	-1 300	0	-1 300	-2 350	-1 050
Nettomenot	-344 576	-343 270	-20 000	-363 270	-367 767	-4 497
Poistot ja arvonalentumiset	0	0	0	0	0	0

Toimintatuottoihin ennakoituja hankerahoituksia ei ole voitu hakea, kun hankkeita ei ole saatu toteutettua. Niille on haettu jatkoaikaa vuodelle 2021. Toimintakulut toteutuivat budjetoidusti.

Tunnusluvut

	TP 2017	TP 2018	TP 2019	TP 2020
Nettokustannus, €/asukas	204	208	79	85
Uusien yritysten määrä, lkm/v	17	23	22	14
Ketin asiakkaina palveluja käyttäneet, yrityksiä kpl	123	108	85	155

TYÖLLISYYSPALVELUT

Hanketoiminta, Sosiaalinen työllistäminen, Kelan tm-tukiosuus

Tilivelvollinen: kunnanjohtaja

Toiminnalliset tavoitteet / painopistealueet 2020

1. Painopiste nuorten ja muiden haasteellisessa työmarkkinatilanteessa olevien tilanteen kartoittamisessa ja heidän eteenpäin ohjaamisessa.
Nuoria ja muita haasteellisessa työmarkkina-asemassa olevia henkilöitä on ohjattu ToKi - hankkeeseen, jossa he ovat saaneet henkilökohtaista ohjausta ja valmennusta ja päässeet sitä kautta eteenpäin työhön ja koulutukseen. Kaikkia työttömiä nuoria ei olla tavoitettu, koska kunnalla ei ole lakisääteistä oikeutta saada tietoa heidän työmarkkinatilanteestaan.
2. Ennaltaehkäisevä ja työttömyyden pitkittymistä vähentävä toiminta yhteistyökumppaneiden ja hankkeiden avulla.
Pitkäaikaistyöttömiä on työllistetty yhdistyksiin matalan kynnyksen työpaikkoihin useita kymmeniä ja näin katkaistu työttömyyden edelleen pitkittyminen. Kyseessä ovat yli 200 päivää työmarkkinatukea saaneet henkilöt. Myös kuntaan on työllistetty pitkäaikaistyöttömiä määräaikaisiin työsuhteisiin. Kuntaan ja tohmajärveläisiin yhdistyksiin on työllistetty pitkäaikaistyöttömiä kansallisella palkkatuella ja Tarmo -hankkeen avulla kolme tohmajärveläistä on työllistynyt kiteeläiseen yhdistykseen ESR-palkkatuella.
3. Työkyvyttömiä työnhakija-asiakkaiden ohjaaminen heille oikeisiin palveluihin, työkyky- ja eläkeselvittelyihin ja tätä kautta oikean työmarkkinastatuksen saaminen.
Työnhakija-asiakkaita on ohjattu Topakka -hankkeeseen, jonka kautta he ovat päässeet toiminnalliseen työkykyarvioon ja muutamalle on saatu sen avulla jo myönteinen eläkepäätös. Topakka -hanke jatkuu 30.6.2023 saakka ja sen aikana on tavoitteena saada eläkepäätös ainakin 20 tohmajärveläiselle pitkäaikaistyöttömälle.

Talousarvion toteutuminen

Talous	TP 2019	TA 2020	Ta-muutos	TA 2020	TP 2020	Poikkeama
Ulkoiset toimintatuotot	149 913	188 600	0	188 600	137 410	-51 190
Ulkoiset toimintakulut	-776 615	-766 900	-29 000	-795 900	-753 095	42 805
Toimintakate	-626 702	-578 300	-29 000	-607 300	-615 685	-8 385
Sisäiset toimintatuotot	0	0	0	0	0	0
Sisäiset toimintakulut	-7 236	-6 900	0	-6 900	-10 887	-3 987
Nettomenot	-633 938	-585 200	-29 000	-614 200	-626 572	-12 372
Poistot ja arvonalentumiset	0	0	0	0	0	0

Työllisyyspalvelut on toista vuotta oma tulosityksikkönsä. Työllisyys Hankkeet, työmarkkinatukimaksu sekä sosiaalisen työllistämisen kulut kuuluvat työllisyyspalveluille.

Määrärahat riittivät talousarvion mukaisesti alkuvuonna 2020. Työmarkkinatuen kuntaosuus on kuitenkin huomattavasti suurempi kuin mitä vuonna 2019 arvioitiin. Tähän vaikutti kevään 2020 aikana kuntouttavan

työtoiminnan keskeytys ja useat lomautukset koronasta johtuen, jolloin ko. henkilöt tulivat työmarkkinatukilaskulle. Lisäksi yrittäjien korona-ajan työttömyysetuutta on maksettu työmarkkinatuesta, jonka takia useita tohmajärveläisiä pienyrittäjiä tuli maksulistalle. Kuntaan on myös muuttanut alkuvuoden aikana kahdeksan henkilöä, jotka ovat tulleet suoraan maksulistalle ja valuma 300-päiväisiin on kiihtynyt.

Maalis-heinäkuussa tehtiin vain muutama aktivointisuunnitelma (sosiaalitoimi ja TE-palvelut yhdessä), joten vain vähän henkilöitä saatiin aktivointitoimenpiteisiin. Vaikka elokuusta alkaen aktivointisuunnitelmia on taas tehty, niiden vaikutus tulee viiveellä ja tämä tulee näkymään loppuvuonna 2020 kunnan osarahoittaman työmarkkinatuen määrärahan huomattavana ylityksenä.

Velvoitetyöntekijöitä oli alkuvuonna 2020 arvioitua vähemmän ja väliaikaisen lakimuutoksen vuoksi ajanjaksolla 1.7.-31.12.2020 ei kuntaan ohjautunut yhtään velvoitetyöntekijää. Tästä johtuen säästö määräaikaisten työntekijöiden palkkaamiseen varatuissa määrärahoissa tulee olemaan noin 120 000 euroa. Talousarvio kokonaisuudessaan tulee ylittymään kuitenkin hieman vuonna 2020.

Kuntakokeilun valmistelu työllisti huomattavassa määrin työllisyyspalveluita syksyllä 2020. Loppujen lopuksi kuntakokeilu peruttiin osaltamme kahden kumppanikunnan jättäytyttyä pois kokeilusta.

Tunnusluvut

Vuosi	2017	2018	2019	2020
Työvoima	1 969	1 918	1 874	1 827
Työttömyys-%	17,6	15,9	14,9	17,2
Työttömien aktivointiaste	33,1	34,2	33,1	29,8
Työmarkkinatuen kuntaosuus €	163 870	217 569	252 414	340 751
300-499 päivää	62 536	92 363	74 530	106 074
500-999 päivää	46 329	74 889	108 780	156 429
1000 päivää	55 005	50 317	69 104	78 248

MAASEUTUPALVELUT

Maaseutupalvelut, Hanketoiminta

Tilivelvollinen: kunnanjohtaja

Toiminnalliset tavoitteet / painopistealueet 2020

Tohmajärven kunnan tavoitteena on saada seudullisesta palveluyksiköstä tohmajärveläisiä maaseutuyrittäjiä hyödyttävät sopimuksen mukaiset ja laadukkaasti toimivat palvelut.

Keskeisiä tehtäviä ovat maaseutuelinkeinoviranomaistehtävät, joihin kuuluu mm. viljelijöiden tukihakemusten vastaanotto ja käsittely, maatalousyrittäjien eläkejärjestelmiin liittyvät lausunnot, satovahinko- ja hukkakauralain edellyttämät arvioinnit ja katselmukset, hirvi- ja petoeläinvahinkojen arviointi sekä hukkakauran torjuntaan liittyvä neuvonta ja valvonta. Lisäksi toimenkuvaan kuuluu maaseudun kehittämistehtävät osallistumalla ohjelma- ja hanketyöhön sekä viljelijäneuvontaan. Seudulliset maaseutupalvelut on toteutettu sopimuksen mukaisesti. Maaseutupalvelut yhdistyvät vuoden 2021 alusta maakunnalliseksi palveluksi, jota hallinnoi Liperin kunta.

Talousarvion toteutuminen

Talous	TP 2019	TA 2020	Ta-muutos	TA 2020	TP 2020	Poikkeama
Ulkoiset toimintatuotot	0	0	0	0	0	0
Ulkoiset toimintakulut	-67 544	-86 000	0	-86 000	-85 513	487
Toimintakate	-67 544	-86 000	0	-86 000	-85 513	487
Sisäiset toimintatuotot	0	0	0	0	0	0
Sisäiset toimintakulut	-1 861	-1 900	0	-1 900	-2 129	-229
Nettomenot	-69 405	-87 900	0	-87 900	-87 642	258
Poistot ja arvonalentumiset	0	0	0	0	0	0

Maaseutuhallinnon osalta talousarvio kustannusten osalta toteutui arvioidusti, mutta projektikustannukset alittivat arvioidun (toteuma 40,5 %). Useimmilla hankkeilla koronarajoitukset rajoittivat toimintaa, jolloin niiden kustannukset pienentyivät ja uusia projekteja ei käynnistynyt odotetusti.

Valkoposkivanhahingot kasvoivat keväällä todella paljon, ja niistä aiheutuva lisääntynyt työmäärä näkyy viljelijöiden lisäksi myös maaseutupalveluissa.

HENKILÖSTÖJAOSTO / HENKILÖSTÖPALVELUT

Henkilöstöhallinto, Työterveydenhuolto, Luottamusmiestoimi, Työsuojelu, Työpaikkademokratia ja virkistystoiminta, Työpaikkaruokailu, Työkokeilu

Tilivelvollinen: kunnanjohtaja

Koronarajoitukset työllistivät henkilöstöhallintoa kovasti kevään ja kesän 2020 aikana: Etätöyöhön siirryttiin laajasti ja nopeasti, henkilöstöohjeistukset muuttuivat usein mm. sairauspoissaolokäytäntöjen ja työturvallisuuden osalta. Myös yt-neuvottelut käytiin mutta lomautuksiin ei päädytty, kun vähentyneiden tehtävien osalta henkilöstölle pystyttiin järjestämään korvaavaa työtä mm. korona-avussa.

Henkilöstösihteeri vaihtui 1.8. Heidi Pitkäsen palattua vanhempainvapaalta. Kevään ja kesän monet henkilövaihdokset keskushallinnossa aiheuttivat merkittävää resurssivajetta (kehittämispäällikkö, tiedonhallinnan asiantuntija, talous- ja hallintojohtaja) ja tehtäviä jouduttiin priorisoimaan. Valitettavasti henkilöstöhallinnon tehtäväkentän osalta jouduttiin mm. kehittämisasioita lykkäämään. Rekrytoinnit ovat myös työllistäneet henkilöstöpalveluita kuluneena vuonna poikkeuksellisen paljon.

Toiminnalliset tavoitteet / painopistealueet 2020

Tulevien vuosien 2020–2021 aikana toteutuu iso toiminnallinen muutos siirryttäessä uuteen yhtenäiskouluun ja valmistuviin uusiin sivistyskeskuksen tiloihin. Muutos koskettaa merkittävimmin sivistystoimen opetuksessa työskentelevää henkilöstöä sekä teknisen toimen siivous- ja ruokahuollon ja kiinteistönhoidon henkilöstöä. Olennaista on yhdessä henkilöstön kanssa suunnitella ja ottaa käyttöön uusia toimintamalleja, jotta hyödynnetään muutoksen tarjoamat mahdollisuudet toiminnan kehittämisessä laadukkaasti ja kustannustehokkaasti. Tähän työhön henkilöstöpalvelu osallistuu omalla työpanoksellaan toimialojen johtoa tukien.

Strategian kohdat: Henkilöstön saatavuuden turvaaminen/ organisaation ja tehtävänkuvien tarkistukset tarvittaessa ja Työhyvinvoinnin kehittäminen / hyvä johtaminen, toimivat työnjaot ja prosessit, tiedon kulku

Mittari: päivitettyjen tehtävänkuvien määrä

Maiju Lassilan koulun käynnistäminen ja Ahjon uusiin tiloihin siirtyminen toteutuivat suunnitelmien mukaan, mutta henkilöstöpalvelun tuki toimialoille tässä projektissa jäi vähäiseksi. Toki esimiesjohtoryhmä, vertaisoppikoulu ym. kokoukset järjestettiin korona-aikanakin Teamsillä, mutta sisäiseen viestintään olisi voinut panostaa enemmän. Uusia toimintamalleja ja työkaluja otettiin koronan ja etätöyön siivittämänä käyttöön laajasti jo pakostakin.

Taloudellisissa kustannuspaineissa on tärkeää löytää ja hyödyntää olemassa olevan henkilöstön osaaminen ja potentiaali tulevaisuuden tarpeita silmällä pitäen. Henkilöstön koulutus-, pätevyys- ja osaamistiedon ylläpitoa ja kehityskeskustelujen seuranta on tehty esimiesten ja hallinnon toimesta manuaalisesti. Haluaisimme tarjota henkilöstöllemme mahdollisia urapolkuja kunnan sisällä tukemalla osaltamme kouluttautumista ja pätevoitymistä uusiin tehtäviin. Tätä työtä tukemaan selvitetään mahdollisen uuden henkilöstöjärjestelmämme liittyvän ohjelman käyttöönottoon ja tehdään osaamiskartoituksia toimialoilla.

Strategian kohta: Henkilöstön osaamisesta huolehtiminen

Mittarit: osaamiskartoitukset toimialoilla

Henkilöstön osaamisen kartoittaminen ja henkilöstöjärjestelmän kehittäminen jäivät koronan ja priorisoitujen tehtävien jalkoihin. Syksyllä toteutetulla etätökykselyllä kartoitettiin niin henkilöstön kuin luottamushenkilöidenkin kokemuksia etätöystä. Etätöön myötä toteutunut digiloikka eli etäopetus kouluissa ja musiikkiopistossa, toimistoväen etätö ja sähköiset kokouskäytännöt ovat tuoneet esille aivan uudenlaista osaamista. Lokakuun alkupuolella toteutettiin myös henkilöstölle tasa-arvokysely pohjaksi tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman päivitykselle, mikä jäi resurssipulassa viemättä loppuun.

Työterveyshuollon osa-alueella työnantajan toiminnan ja kustannusten painopistettä siirretään ennaltaehkäisevän toiminnan suuntaan. Kelan työnantajalle maksamiin korvauserusteisiin on tullut muutos tilikaudesta 2020 alkaen. Ennaltaehkäisevät ja työ- ja toimintakykyä tukevat palvelut korostuvat. Muutoksessa tulleet enimmäiskorvauksen määrän katot eivät kuitenkaan ylittyneet vaan Kelan korvaus saadaan täysimääräisenä. Omatoimista työkyvyn edistämistä tukevana toimena kunta osallistuu TYKES-hankkeeseen, jossa n. 20 kunnan työntekijää kerrallaan pääsee 6–12 kk kestävään yksilölliseen elintapavalmennukseen hyvinvoinnin parantamisen tueksi. (TYKES = Työkuntoa Keski-Karjalaan –hanke ajalla 8/2019–12/2021). Ohjataan ja kannustetaan henkilöstöä hakeutumaan hankkeeseen niin että kaikki käytössämme olevat paikat tulee käytettyä.

Strategian kohta: Työhyvinvoinnin kehittäminen

Mittarit: TYKES-hankkeen osallistujamäärä

Syksyllä 2019 alkaneen TYKESin 1.pilottiin pääsi 19 kunnan työntekijää, joista kaikki olivat mukana elintapavalmennuksessa vielä valtaosan vuotta 2020. Elokuussa 2020 alkaneeseen 2. pilottiin lähti mukaan 9 henkeä Tohmajärven kunnasta, kaikkia n. 15 paikkaa ei saatu markkinoinnista huolimatta täyteen.

Lisäksi tehdään koko henkilöstöä koskeva työhyvinvointikysely.

Tohmajärven kunnan työhyvinvointikysely toteutettiin keväällä 2020. Edellinen kysely on tehty 2018. Tuloksien voidaan kautta linjan nähdä heikentyneen. Vahvuutena se, että työyksiköissä tavoitteet ovat selvillä. Olemme myös onnistuneet hieman parantamaan kunnan imagoa asuinpaikkana. Suurin yksittäinen pudotus näkyy tyytyväisyydessä työterveyshuollon toimintaan. Heikot pisteet työnantaja saa toiminnan avoimuudesta sekä koko organisaation johtamistavasta. Johtopäätöksenä se, että hyvien käytäntöjen tunnistamista ja poikkihallinnollista levittämistä tulee jatkaa.

Talousarvion toteutuminen

Talous	TP 2019	TA 2020	Ta-muutos	TA 2020	TP 2020	Poikkeama
Ulkoiset toimintatuotot	37 018	20 700	0	20 700	19 693	-1 007
Ulkoiset toimintakulut	-153 742	-135 550	0	-135 550	-102 000	33 550
Toimintakate	-116 724	-114 850	0	-114 850	-82 306	32 544
Sisäiset toimintatuotot	0	0	0	0	0	0
Sisäiset toimintakulut	-16 299	-1 900	0	-1 900	-13 021	-11 121
Nettomenot	-133 023	-116 750	0	-116 750	-95 327	21 423
Poistot ja arvonalentumiset	0	0	0	0	0	0

Talousarvion toteutumassa kuluissa on säästöä useissa kululajeissa palvelujen ostoissa sekä palkkakuluissa, joissa vaikutti mm. vakinaisen viranhaltijan osittainen hoitovapaa 1.9. alkaen.

Tunnusluvut

	TP 2017	TP 2018	TP 2019	TP 2020
nettokustannus €/asukas	29	27	30	22
Henkilöstöjaoston kokoukset, kpl	2	4	4	1
Yhteistyötoimikunnan kokoukset, kpl	2	1	3	1
Työsuojeluryhmä kokoukset, kpl	2	4	1	1
Työterveyshuolto				
korvaus €/vuosi (koko kunta)	50934	50037	49900	52781
henkilöstömäärä	279	276	272	262
korvaus €/hlö	183	181	183	201
Työpaikkaruokailu				
ruokailupaikkoja (sopimus + omat)	3+5	3+5	3+5	2 + 4
ateriat kpl/vuosi	3263	2740	2085	1336
- omat ruokailupaikat	1783	1506	1476	982
- sopimusruokala	1480	1234	609	354
aamiaiset kpl/vuosi			4196	3875

SOSIAALI- JA TERVEYSPALVELUT

Sosiaali- ja terveyspalvelut, Pohjois-Karjalan Pelastuslaitos, Ympäristöterveydenhuolto ja eläkevastuut

Tilivelvollinen: kunnanjohtaja

Tohmajärven sote-palvelut tuotettiin kokonaisulkoistettuna vuodesta 2013 vuoden 2019 loppuun saakka. Järjestämismvastuu oli kunnalla vuoden 2016 loppuun saakka ja sen jälkeen sopimus siirtyi Siun soten järjestämismvastuun piiriin. Palveluiden tuottajana toimi alun perin Attendo Oy. Liiketoimintakaupan jälkeen toiminta siirtyi Terveystalolle vuoden 2018 aikana. Siun sote -kuntayhtymä otti palvelutuotannon omiin käsiinsä vuoden 2020 alusta lukien. Ulkoistuskokemusten arvioimiseksi järjestettiin Tohmajärvellä yleisöseminaari helmikuussa, jossa oli mukana Terveystalon ja Siun soten johtoa.

Kunta asetti Siun sotelle tavoitteeksi, että palveluiden laatu ja saatavuus pysyy Tohmajärvellä vähintään sillä hyvällä tasolla, johon kunnassa ulkoistussopimuksen aikana totuttiin. Kuntatalouden näkökulmasta nähtiin välttämättömäksi estää kustannusten nousu. Kunnan tavoitteena on ollut hyvä yhteistyö Siun soten palvelutuotannosta vastaavien kanssa. Erityisen tärkeäksi on nähty toimiva yhteistyö lasten ja nuorten palveluissa sivistystoimen ja Siun soten kesken.

Ensimmäisen Siun soten vuoden perusteella voidaan arvioida, että taloudelliset tavoitteet toteutuivat, sillä kunnan palvelutuotannon kustannukset alenivat ostopalvelusopimukseen nähden. Tämä heijastui alempana kustannustasona vuoden 2021 maksusuudessa. Palveluiden laatu ja saatavuus kuitenkin heikkenivät, kun Siun sote ei pystynyt tarjoamaan vastaavaa lääkäri- ja hammaslääkärityöpanosta. Näiltä osin palattiin valitettavasti vastaaviin ongelmiin, jotka myös ennen ulkoistus päätöstä vaivasivat Tohmajärven sote-palveluita ja jotka olivat aikanaan keskeisiä syitä tuolle ratkaisulle.

Palveluita arvioidaan ja keskustelua kunnan ja Siun soten edustajien kesken käydään myös Siun soten paikallisessa neuvottelukunnassa, joka suunniteltiin kutsuttavaksi koolle neljä kertaa vuoden aikana – kahdesti kevätkaudella ja kahdesti syyskaudella. Neuvottelukunta kokoontui vuoden aikana vain kaksi kertaa.

Koronapandemia on tiivistänyt kuntien ja Siun soten yhteydenpitoa, ja kevään aikana on ollut runsaasti Teams-välitteisiä etäkokouksia maakunnallisen pandemiatyöryhmän. Paikallisen pandemiatoimikunnan työ tiivistyi syksyn aikana niin, että lyhyitä tilannekatsauksia pidettiin viikottain. Kaikki kokoukset pidettiin Teams-yhteyksillä. Koronatilanne pysyi Tohmajärvellä koko vuoden rauhallisena. Tautitapauksia oli alle 10.

Talousarvion toteutuminen

Talous	TP 2019	TA 2020	Ta-muutos	TA 2020	TP 2020	Poikkeama
Ulkoiset toimintatuotot	0	0	0	0	0	0
Ulkoiset toimintakulut	-19 565 528	-20 166 050	-300 000	-20 466 050	-20 504 985	-38 935
Toimintakate	-19 565 528	-20 166 050	-300 000	-20 466 050	-20 504 985	-38 935
Sisäiset toimintatuotot	0	0	0	0	0	0
Sisäiset toimintakulut	-242 016	-3 100	0	-3 100	0	3 100
Nettomenot	-19 807 544	-20 169 150	-300 000	-20 469 150	-20 504 985	-35 835
Poistot ja arvonalentumiset	0	0	0	0	0	0

Sosiaali- ja terveystalouden osalta talousarviovuoden kuntamaksuosuus on kiinteä, joten yllätyksiä ei kesken vuoden tule, mutta mahdollinen alijäämä ja kustannuspaineet heijastuvat tulevien vuosien maksuosuuksissa. Koronatilanne on kuitenkin vaikuttanut Siun soten toimintaan merkittävästi. Kuntayhtymän tilikauden tulos päättyi lopulta vain viisi miljoonaa euroa alijäämäiseksi, kun vuoden puolivälisarvio oli noin -14 miljoonaa euroa. Koronakustannusten osuus Siun soten toiminnasta oli yhteensä 15 miljoonaa euroa.

Kunnat sopivat syksyn omistajaohjauskokouksessa, että Siun soten perussopimusta muutetaan vuoden 2021 keväällä siten, että kunnat maksavat ylimääräisellä maksuosuudella vuoden 2020 alijäämän ja myös aiemmin kertyneet vanhat alijäämät. Kunnat ovat varautuneet tähän talousarviomuutoksin. Tohmajärven valtuusto hyväksyi lisämäärärahasi 300.000 euroa, joka vaikuttaa vuoden 2020 tulokseen, mutta maksetaan Siun sotelle vuoden 2021 aikana, kun perussopimuksen muutos on hyväksytty ja katettavan alijäämän summa tiedossa. Siun soten tilinpäätöksen mukaan katettavia alijäämiä vuoden 2020 loppuun saakka on kertynyt 12,2 miljoonaa euroa.

KESKUVAAALILAUTAKUNTA

Tilivelvollinen: lautakunnan jäsenet, talous- ja hallintojohtaja

Toiminnalliset tavoitteet / painopistealueet 2020

Koska säännönmukaisia vaaleja ei järjestetä vuonna 2020, ei vuodelle 2020 asetettu toiminnallisia tavoitteita.

KUNNANVALTUUSTO

Tilivelvollinen: kunnanjohtaja

Toiminnalliset tavoitteet / painopistealueet 2020

1. Järjestetään päätöskokousten lisäksi kuntatalouteen ja kunnan elinvoimaisuuteen keskittyviä valtuustoseminaareja.

Valtuusto kokoontui vuoden aikana kuusi kertaa.

24.2. pidettiin ennen kokousta valtuustoseminaari, jossa esiteltiin Nordic Koivun käytössä olevan luonnontuotetoiimitilan laajennushanketta. Kokouskahvilla juhlistettiin liikuntaneuvoksen arvonimen saanutta keihäsvalmentajaa ja entistä kunnan johtavaa hammaslääkärinä Eino Maksimaista. Kokouksessa päätettiin mm. konserniohjeen päivittämisestä ja lisämäärärahan myöntämisestä luonnontuotehallin laajentamiseen ja Niiralan teollisuusraiteiston kunnostamiseen.

9.3. järjestettiin valtuutetuille erillinen infotilaisuus sivistyskeskuksen rakentamisesta ja sitä kohtaan esitetystä kritiikistä. Paikalla vastaamassa olivat kunnan ja yrityksen vastuhenkilöt. Tilaisuuteen osallistui kahdeksan luottamushenkilöä

27.4. valtuuston kokous pidettiin koronajärjestelyin väljästi Tietäväisen koulun salissa. Kokousta edelsi info ja kyselytunti. Kokouksessa vahvistettiin valtuutettujen kehittämisrahojen kohdentaminen ja hyväksyttiin, että valtuutetut, joilta ei ollut vielä hankesesityksiä tai ne eivät täyttäneet hankkeille asetettuja ehtoja, voivat tehdä esityksensä viimeistään elokuussa. Lisäksi mm. hyväksyttiin osoitteessa Voimatie 5 sijaitsevan kunnan teollisuushallin myynti.

15.6. valtuuston kokousta edelsi myös valtuustoseminaari. Kokouksessaan valtuusto vahvisti tilinpäätöksen vuodelta 2020, osavuositiedon, hallintosäännön muutokset ja myönsi rahoituksen Power Tech Groupin käytössä olevan teollisuushallin kattoremonttiin. Lisäksi hyväksyttiin investointiohjelman muutos, jonka myötä koulukeskuksen hiekkatekonurmen ja kaukalon siirto Tikkalaan toteutuu jo kuluvan vuoden aikana.

7.9. valtuusto myönsi Mikko Löppöselle kunnanhallituksen puheenjohtajan tehtävästä eron, jota hän haki sivistysjohtajan viransijaiseksi siirtymisen takia. Uudeksi puheenjohtajaksi

valtuusto valitsi Helena Pakarisen, hallitukseen Matti Kuittisen ja hänen tilalleen valtuuston 1. varapuheenjohtajaksi Tero Nenosen. Valtuusto hyväksyi myös osavuosisraportin talousarviomuutoksineen, joista merkittävimmät koskivat verotulo- ja valtionosuusarvioita. Liikuntahallin laajennuksen lisämäärärahaesityksen valtuusto päätti äänestyksen jälkeen palauttaa valmisteluun.

2.11. valtuusto hyväksyi maaseututoimen yhteistyösopimuksen, jonka myötä Keski-Karjalan maaseutupalvelut yhdistetään koko maakunnan kattavaan toimialueeseen ja henkilöstö siirtyy Liperin kunnan palvelukseen vuoden 2021 alusta lukien. Valtuusto vahvisti myös tulo- ja kiinteistöveroprosentit. Hallituksen esityksestä poiketen valtuusto päätti alentaa yleistä kiinteistöveroä 1,10 %:sta 1,0 %:iin.

14.12. valtuusto vahvisti talousarvion vuodelle 2021 ja päätti, että kunnassa otetaan käyttöön 500 euron vauvaraha, jolla saa perhe saa lapsen ensimmäisen vuoden aikana tuolla summalla kotiapua. Valtuusto päätti myös lakkauttaa talous- hallintojohtajan viran ja hyväksyi hallintosääntömuutokset talous- ja hallintotehtävien järjestämiseksi.

2. Kartoitetaan eri vaihtoehdot ja päätetään koulukäytöstä poistuvan koulukeskuksen jatkokäytöstä.

Koulukeskukselle on aktiivisesti pohdittu jatkokäyttöä ja ideointia on edesautettu mm. opiskelijoiden hackathon-tapahtumalla 12-13.2.2020, Tohmajärven yrittäjien hallituksen tapaamisessa 20.8.2020 ja yleisellä ideailalla 28.9.2020. Alueesta on nyt tehty myös esittelyvideo syyskuussa 2020. Markkinointi sosiaalisessa mediassa kunnan YouTube kanavalla 3.11.2020 alkaen, kunnan verkkosivuilla, kunnan Facebookissa ja Keski-Karjalan (KETI) kiinteistöporssissa.

Talousarvion toteutuminen

Talous	TP 2019	TA 2020	Ta-muutos	TA 2020	TP 2020	Poikkeama
Ulkoiset toimintatuotot	4 884	0	0	0	1 066	1 066
Ulkoiset toimintakulut	-54 393	-41 500	6 000	-35 500	-35 015	485
Toimintakate	-49 509	-41 500	6 000	-35 500	-33 949	1 551
Sisäiset toimintatuotot	0	0	0	0	0	0
Sisäiset toimintakulut	0	-13 100	0	-13 100	-16 311	-3 211
Nettomenot	-49 509	-54 600	6 000	-48 600	-50 260	-1 660
Poistot ja arvonalentumiset	0	-5 300	0	-5 300	-5 710	-410

Tavoitteeksi asetettiin kustannussäästöt kunnanvaltuuston kokousmäärää vähentämällä. Kunnanvaltuuston toimintakustannukset toteutuivat pienempinä kuin vuotta aiemmin ja jäivät budjetoitua pienemmiksi. Merkittävin kustannuksia hillitsevä tekijä oli seminaari- ja koulutusmatkojen puute.

TARKASTUSLAUTAKUNTA

Tilivelvollinen: lautakunnan jäsenet
kunnanjohtaja

Toiminnalliset tavoitteet / painopistealueet 2020

	mittari	tavoite	toteuma
1. Kuullaan toimialajohtajia ja asiantuntijoita	kpl-määrä	6	14
2. Tutustutaan painopistealueena oleviin kohteisiin	kpl-määrä	5	1

Talousarvion toteutuminen

Talous	TP 2019	TA 2020	Ta-muutos	TA 2020	TP 2020	Poikkeama
Ulkoiset toimintatuotot	0	0	0	0	0	0
Ulkoiset toimintakulut	-17 178	-20 100	0	-20 100	-17 324	2 776
Toimintakate	-17 178	-20 100	0	-20 100	-17 324	2 776
Sisäiset toimintatuotot	0	0	0	0	0	0
Sisäiset toimintakulut	-146	0	0	0	0	0
Nettomenot	-17 324	-20 100	0	-20 100	-17 324	2 776
Poistot ja arvonalentumiset	0	0	0	0	0	0

Koronapandemia vaikeutti painopistealueena oleviin kohteisiin tutustumista keväästä alkaen.

Tunnusluvut

	TP2018	TP2019	TA2020	TP 2020
Tarkastuspäivät, kpl	9,2	9,3	9	13,2
Kokoukset, kpl	10	9	9	10
Käsitellyt §:t	66	69	70	61

HALLINTO- JA TALOUSPALVELUT

Keskustoimisto, Maa- ja metsätilat, Talous- ja palkkatoimisto, Veropalvelut

Tilivelvollinen: talous- ja hallintojohtaja

Hallinto- ja talouspalvelujen toimintaan vuoden 2020 aikana vaikutti käynnissä olleet rekrytointiprosessit. Talous- ja hallintojohtaja irtisanoutui 10.6.2020 kunnan palveluksesta. Kunnanhallitus käynnisti uuden viranhaltijan rekrytoinnin jo kesällä (KH 22.6.2020 § 60) mutta 28.9.2020 § 231 kunnanhallitus päätti, että talous- ja hallintojohtajan virkaa ei täytetä lainkaan. Kunnanhallitus valmisteli talous- ja hallintotehtävien järjestämisen uudelta pohjalta. Kunnanhallituksen 23.11.2020 § 307 kokouksessa kunnanhallitus päätti, että talous- ja hallintotehtävät järjestetään siten, että kunnassa on talouspäällikkö (työsopimussuhde) ja hallintopäällikkö (virkasuhde). Päätösvalmistelujen ja rekrytointiprosessien lisäksi järjestely vaati myös hallintosäännön tarkistamista. Uuden järjestelypohjan mukaiset henkilöstöjärjestelyt saatiin valmiiksi vasta alkuvuonna 2021. Talous- ja hallintojohtajan virka oli kaiken kaikkiaan täyttämättä puoli vuotta. Talous- ja hallintojohtajan toimivaltaa ajalla 1.7. - 31.12.2020 kunnanhallituksen 16.11.2020 § 286 päätöksen mukaisesti käytti kunnanjohtaja. Myös tiedonhallinnan asiantuntijan virka oli täyttämättä ajalla 02.08. - 4.10.2020.

Lisäksi myös Korona-pandemian aiheuttamat etätyöhönsiirtymiseen liittyvät etäkokous- ja hybridikokousjärjestelyt sekä muuttuvat työturvallisuusohjeistukset vaikuttivat vuoden 2020 toimintaan.

Toiminnalliset tavoitteet / painopistealueet 2020

1. Keskitetyn kirjaamon käyttöönotto

Mittari: 90 % kirjattavista asioista kirjataan keskitetyn kirjaamon kautta 6/2020 loppuun mennessä

Keskitetyn kirjaamisen käyttöönotto oli hyvässä vauhdissa jo alkuvuonna 2020. Kevään koronaohjeistusten ja kesän rekrytointiprosessien alkaessa tiedotus avaamispyyntöjen tekemisestä vain kirjaamon kautta on jäänyt vähemmälle huomiolle, joten yksittäisiä avauspyyntöjä kiireellisissä tilanteissa tehdään vielä suoraan tiedonhallinnan asiantuntijalle, mutta pyynnön esittämiskanavasta riippumatta itse asioiden avaaminen Dynasty-asianhallintaohjelmaan tapahtuu keskitetysti tiedonhallinnan asiantuntijan ja hänen varahenkilöidensä toimesta.

Vuonna 2020 asianhallintajärjestelmään avattiin 481 asiaa, joista vain kaksi oli muiden kuin tiedonhallinnan asiantuntijan tai hänen varahenkilöidensä avaamia. Toisin sanoen, kirjaamo toimi 99,6-prosenttisen keskitetysti.

2. Asiakastytyväisyyden ylläpitäminen

Mittari: Syksyllä 2020 toteutettavassa asiakastytyväisyystutkimuksessa saavutetaan vähintään sama taso kuin syksyllä 2019 toteutetussa asiakastytyväisyyskyselyssä (taloustoimisto 5,3 ja 5,25; palkkatoimisto 5,3 ja hallintopalvelut 5,19).

Asiakastytyväisyyskysely toteutettiin marraskuussa 2020. Taloustoimiston osalta kysely toteutettiin toimialojen hallinnolle ja luottamushenkilöille erikseen, palkkatoimiston osalta koko henkilöstölle ja hallinnon osalta luottamushenkilöille. Kyselyn toteuttamistapa on vastaava kuin vuonna 2019. Vastausprosentti vuonna 2020 oli parempi kuin vuonna 2019.

Kyselyn keskiarvotulos muodostuu palveluiden tavoitettavuudesta, palveluhalukkuudesta, palvelun nopeudesta ja palvelun asiantuntevuudesta. Arviointi oli asteikolla 1–6. Vuoden 2020 osalta ei päästy vuoden 2019 tasoon mutta käynnissä olleet rekrytoinnit ja henkilöstövajaus ei voi olla vaikuttamatta tiedonkulkuun, perehdytyksen tasoon ja palvelun nopeuteen. Taloustoimisto 4,75 ja 5,15; palkkatoimisto 5,1 ja hallintopalvelut 4,6.

Talousarvion toteutuminen

Hallintopalvelut

Talous	TP 2019	TA 2020	Ta-muutos	TA 2020	TP 2020	Poikkeama
Ulkoiset toimintatuotot	2 701	2 250	0	2 250	-393	-2 643
Ulkoiset toimintakulut	-248 841	-173 600	6 000	-167 600	-155 301	12 299
Toimintakate	-246 140	-171 350	6 000	-165 350	-155 693	9 657
Sisäiset toimintatuotot	7 373	0	0	0	0	0
Sisäiset toimintakulut	-7 148	-11 800	0	-11 800	-15 670	-3 870
Nettomenot	-245 915	-183 150	6 000	-177 150	-171 363	5 787
Poistot ja arvonalentumiset	-1 457	-1 500	0	-1 500	-1 457	43

Talousoalvelut

Talous	TP 2019	TA 2020	Ta-muutos	TA 2020	TP 2020	Poikkeama
Ulkoiset toimintatuotot	1 183	800	0	800	5 425	4 625
Ulkoiset toimintakulut	-381 240	-379 570	5 000	-374 570	-346 144	28 426
Toimintakate	-380 057	-378 770	5 000	-373 770	-340 718	33 052
Sisäiset toimintatuotot	3 000	3 000	0	3 000	3 000	0
Sisäiset toimintakulut	-5 965	-5 400	0	-5 400	-6 636	-1 236
Nettomenot	-383 022	-381 170	5 000	-376 170	-344 354	31 816
Poistot ja arvonalentumiset	0	0	0	0	0	0

Metsät

Talous	TP 2019	TA 2020	Ta-muutos	TA 2020	TP 2020	Poikkeama
Ulkoiset toimintatuotot	140 302	312 500	0	312 500	321 328	8 828
Ulkoiset toimintakulut	-36 654	-50 950	0	-50 950	-32 378	18 572
Toimintakate	103 648	261 550	0	261 550	288 950	27 400
Sisäiset toimintatuotot	0	0	0	0	0	0
Sisäiset toimintakulut	0	0	0	0	-66	-66
Nettomenot	103 648	261 550	0	261 550	288 884	27 334
Poistot ja arvonalentumiset	0	0	0	0	0	0

Hallintopalvelujen ja talousoalvelujen poikkeama selittyy talous- ja hallintojohtajan viran täyttämättä olemisesta säästyneillä henkilöstökuluilla. Lisäksi talousoalveluiden osalta vuoden 2020 aikana keskitettiin

taloushallinnon ICT-kuluja toimialoilta talouspalveluihin laskutuskulujen ja vastaavasti maksumuistutustulojen osalta.

Hallintopalvelujen ICT-kustannukset tulevat laskemaan vuonna 2020 45.000 euroa uusien tiedonohjaussuunnitelman ja -järjestelmän valmistumisen johdosta. Samaan aikaan hallintopalveluihin kuuluvat Maa- ja metsätilojen puunmyyntitulot tulevat nousemaan hoitokuluilla vähennettynä 230.000 euroon, koska syksyllä 2019 sovitut hakkuut tullaan tekemään pääasiassa kesällä 2020. Puunmyyntituloista käytetään 100.000 euroa Metsäliiton A-lisäosuuksiin tai mikäli kauppa menee muille yhtiöille, osakkeisiin tai osakerahastoihin.

Kuntalain 14 § määrittelee valtuuston tehtävät. Sen mukaan valtuusto päättää mm. Varallisuuden hoidon ja sijoitustoiminnan perusteista. Tohmajärven kunnan valtuusto vahvistu sijoitustoiminnan periaatteet vasta helmikuussa 2021.

Tehtiin sisäisiä talousarviomuutoksia

Tunnusluvut

	TP 2017	TP 2018	TA 2019	TP 2019
nettokustannus €/asukas				39
postilähetysten määrä / koko kunta	20 357	17 896	25 000	
vireille tulleiden asioiden määrä (uudet)	520	490	650	
lähetetyt myyntilaskut, kpl (sis. huomautuslaskut)	16 794	17 587	16 000	17 384
käsitellyt ostolaskut, kpl	8 110	8 176	8 000	7 382
palkkasumma, milj.€	8,9	9,4	9,2	8,6
palkan-/palkkionsaajia/v	662	694	700	
Antolainat, kpl				
- tytäryhteisöt	5	6	5	3
- muut (vanh. taloyhdistys)	2	2	2	1
- muut lyhytaikaiset lainat yhdistyksille/järjestöille	2	6	4	3

TIEDONHALLINTA

Tilivelvollinen: tiedonhallinnan asiantuntija

Tiedonhallinnan asiantuntija on irtisanoutunut kunnan palveluksesta toisiin tehtäviin, ja kunnanhallitus suorittanut uuden viranhaltijan rekrytoinnin. Uusi viranhaltija aloitti virassa lokakuun alussa.

Toiminnalliset tavoitteet / painopistealueet 2020

1. Asianhallinnan asiat siirtyvät käsittelyn päättymisen jälkeen sähköiseen arkistoon.
Määräajan säilytettävät asiakirjat voidaan säilyttää asianhallintajärjestelmässä, koska siinä on säilytysominaisuus. Pysyvästi säilytettävät asiakirjat on edelleen tulostettava paperille, koska Kansallisarkiston lupaa pysyvään sähköiseen säilyttämiseen ei ole haettu.
2. Pöytäkirjat ja viranhaltijapäätökset allekirjoitetaan sähköisesti.
Vahva sähköinen allekirjoituspalvelu tilattiin Innofactorilta, mutta sitä ei voitu ottaa käyttöön vielä vuoden 2020 puolella toimittajasta johtuvien viivästysten tähden. Sähköinen allekirjoitus on tullut käyttöön vasta helmikuussa 2021.
3. Tiedonhallintamalli on laadittu.
Tiedonhallintamallin prosesseihin, tietovarantoihin ja tietoaineistoihin liittyvät osat valmistuivat loppuvuodesta 2020. Järjestelmiin liittyvät osat voidaan tehdä vasta aikaisintaan keväällä 2021, koska oman ICT-toiminnan puutteessa nämä osiot pitää tehdä yhteistyössä Meitan kanssa, koska ainoastaan Meitalla on hallussaan tarpeellinen tieto. Näin ollen tiedonhallintamalli kokonaisuudessaan valmistuu myöhässä.

Talousarvion toteutuminen

Talous	TP 2019	TA 2020	Ta-muutos	TA 2020	TP 2020	Poikkeama
Ulkoiset toimintatuotot	0	0	0	0	0	0
Ulkoiset toimintakulut	0	-104 150	26 500	-77 650	-60 989	16 661
Toimintakate	0	-104 150	26 500	-77 650	-60 989	16 661
Sisäiset toimintatuotot	0	0	0	0	0	0
Sisäiset toimintakulut	0	0	0	0	0	0
Nettomenot	0	-104 150	26 500	-77 650	-60 989	16 661
Poistot ja arvonalentumiset	0	0	0	0	0	0

Tiedonhallintapalveluiden talousarvio alittuu osittain sen vuoksi, että tiedonhallinnan asiantuntijan virka ei ole ollut täytettynä yhtäjaksoisesti koko vuoden ajan. Tästä aiheutui 5611,88 euron alitus.

Toinen syy alitukselle on se, että kaikkia talousarviossa suunniteltuja palveluita ei ole tilattu tai niiden toimitus ja siten myös laskutus on viivästynyt. Kunnan oli tarkoitus ottaa käyttöön järjestelmä tiedonhallintamallin laatimiselle ja hallinnoimiselle, hankkia jo valmiiksi kunnalla olevalle sähköiselle

arkistolle X-Archivelle integraatio asianhallintajärjestelmä Dynastyyn sekä ottaa vahva sähköinen allekirjoituspalvelu käyttöön jo vuoden 2020 puolella.

Tiedonhallintamallijärjestelmää ei hankittu, koska kaavailtu maakunnallinen yhteishankinta ei toteutunutkaan. Lisäksi minimivaatimusten mukaisen tiedonhallintamallin voi laatia myös pelkän Excel- taulukon avulla, mihin ratkaisuun uusi tiedonhallinnan asiantuntija on päätenyt. Alituksesta noin 2000 euroa selittyy tällä.

X-Archiven integraatio Dynastyyn ei toteutunut, koska toisen toimijan pilottihanke sen suhteen on viivästynyt teknisten ongelmien vuoksi. Tämän johdosta hanketta ei ole vielä päästy toteuttamaan Tohmajärvelläkään, joten X-Archivesta ei ole maksettu kuin tavanomaiset ylläpitokulut.

Sähköisen allekirjoituksen toimituksessa ilmeni palvelun myyjän päässä vaikeuksia. Se otettiin alkuperäisestä aikataulusta reilusti myöhästyneenä kunnassa käyttöön vasta helmikuussa 2021. Tämän vuoksi toimittaja ei ollut laskuttanut itse palvelusta mitään vielä vuonna 2020, vaan ainoastaan pieniä summia palvelun suunnitteluun ja toimittamiseen liittyvistä töistä. Siksi hankintaan varatusta määrärahasakin on käytetty vain murto-osa vuoden 2020 puolella.

Lisäksi on huomattava, että sähköisestä allekirjoituksesta ja X-Archivesta toimitetut tarjoukset eivät ehtineet kuntaan ennen vuoden 2020 talousarvion hyväksymistä, minkä tähden niihin varatut määrärahat ovat olleet arvioita.

LOMITUSPALVELUT

Tilivelvollinen: lomituspäällikkö

Toiminnalliset tavoitteet / painopistealueet 2020

1. Maatalouslomittajien koulutushankeen Osaava lomittaja kautta 95 % maatalouslomittajista osallistuvat johonkin täydennyskoulutukseen.

Mittari: Koulutuksiin osallistuneiden lomittajien määrä

100 % vakituisista työssä olevista maatalouslomittajista osallistui vähintään yhteen täydennyskoulutukseen.

2. Ohjataan maatalouslomittajia ennalta ehkäisevästi työterveyshuollon kautta elintapahankkeeseen, sekä tyky-kuntoutukseen 1-5kpl:tta henkilökohtaisen tarpeen mukaan.

Mittari: Osallistuneiden lomittajien määrä

3 kpl

3. Siirrytään sähköiseen vuosilomien haku menettelyyn maatalousyrittäjien osalta.

Mittari: Sähköisten hakemusten määrä

Sähköisiä hakemuksia saapui 206 kpl / 229 kpl

Talousarvin toteutuminen

Talous	TP 2019	TA 2020	Ta-muutos	TA 2020	TP 2020	Poikkeama
Ulkoiset toimintatuotot	2 579 171	2 891 135	0	2 891 135	2 458 428	-432 707
Ulkoiset toimintakulut	-2 489 010	-2 787 309	0	-2 787 309	-2 369 804	417 505
Toimintakate	90 161	103 826	0	103 826	88 624	-15 202
Sisäiset toimintatuotot	0	0	0	0	0	0
Sisäiset toimintakulut	-7 020	-4 900	0	-4 900	-5 883	-983
Nettomenot	83 141	98 926	0	98 926	82 741	-16 185
Poistot ja arvonalentumiset	0	0	0	0	0	0

Lomituspalveluiden kysyntä on laskusuuntainen tilojen vähenemisen vuoksi. Kustannukset ovat laskeneet samassa suhteessa, kuin palveluiden tuotot pienentyneet. STM on myöntänyt 2021–2022 budjettivuosille kahden (2) miljoonan euron määrärahaa lomituspalvelualueiden yhdistämiseen. Mela on tehnyt kuntiin kuulemiset uusista lomituspalvelualueiden muodostamisesta vuoden 2022 tai 2023 alusta. Kaikki Pohjois-Karjalan kunnat ilmoittivat halukkuutensa jatkaa maatalouslomituksesta vastaavana kuntana 2022 tai 2023 alusta alkaen. Pohjois-Karjalan kunnista kukaan ei ollut valmis luopumaan järjestämisvastuusta, joten Mela tekee asiasta ratkaisun.

Tunnusluvut

	TP 2017	TP 2018	TP 2019	TP 2020
nettokustannus €/asukas			-19	-19
Lomituspalvelujen asiakkaat	285	262	243	229
Kunnan tuottamat lomituspalveluiden lomapäivät	14 477	13 587	12 228	10 841
- vuosilomat	7 408	6 726	6 396	5 679
- sijaisavut	5 394	5 224	4 345	4 013
- tuettu maksullinen	1 675	1 637	1 487	1 131
Lomituspalv.käyttökust. pidettyä lomapäivää kohti €	201	193	190	171

2.2.2. SIVISTYSLAUTAKUNTA

Tulosyksiköt: Hallinto, perusopetus, lukiokoulutus, kansalaisopisto, kirjasto- ja kulttuuripalvelut, liikunta- ja nuorisopalvelut sekä varhaiskasvatus

Keskeiset tapahtumat 2020

Sivistystoimen osalta vuosi 2020 oli historiallinen. Joulukuun 22. päivänä otettiin käyttöön Sivistyskeskus Ahjon tilat, jossa toimintansa aloittaa 2020 vuoden elokuussa perustettu Maiju Lassilan koulu. Tiloissa järjestetään myös lukiokoulutusta, esiopetusta ja tiloissa toimii kirjasto. Samoissa Ahjon tiloissa toimintaa järjestää Keski-Karjalan musiikkiopisto ja Tohmajärven kansalaisopisto. Sivistyskeskuksen rakentaminen on Tohmajärven kunnan historian suurin investointi, joka toteutettiin KVR-urakkana ja urakoitsijana toimi Lujatalo Oy. Sivistyskeskuksen uudet tilat tullaan maksamaan leasing-rahoituksella, joka rasittaa sivistyksen käyttötaloutta tulevina vuosina noin 470 000 € verran.

Sivistystoimen alkuvuosi meni suunnitelmien mukaan, mutta maaliskuussa toimintaan tuli isoja muutoksia koronapandemian ja sitä seuranneen poikkeuslain myötä. Perusopetuksessa ja lukiokoulutuksessa siirryttiin etäopetukseen erittäin lyhyellä varoitusajalla. Koronakevät vaati sivistystoimen henkilöstöltä nopeaa reagointia ja sopeutumista muuttuvaan tilanteeseen. Työtehtäviä organisoitiin nopealla aikataululla uudelleen ja henkilöstö osoitti venymistä äkillisesti muuttuvassa tilanteessa. Loppuvuoden osalta sivistyksessä työtä riitti muuttopuuhissa koulukeskuksen toimintojen muuttaessa Sivistyskeskus Ahjoon.

Sivistyksen taloudessa toimintakulut olivat edelliseen vuoteen verrattuna -4,1 %. Tämä johtui mm. perusopetuksen ajamattomista koulukyydeistä, koulutuksien ja retkien peruuntumisesta ja matalammista henkilöstökustannuksista. Henkilöstökustannukset olivat edelliseen vuoteen verrattuna -4,9 % ja talousarvioon nähden henkilöstökulut toteutuivat taas 178 452 € pienempänä. Palveluiden ostojen osalta muutos edelliseen vuoteen oli taas -11.5 %, jossa suurin vaikutus oli em. koulukuljetuksilla.

Koronapandemian vuoksi toimintaa ei pystytty järjestämään normaaliin tapaan, mutta tämän ansiosta sivistyspuolella pystyttiin tekemään hankintoja kohdistuen mm. Sivistyskeskuksen irtokalustamiseen liittyen. Tähän ei ollut varauduttu talousarviossa, mutta nyt hankintoja pystyttiin tekemään jo 2020 vuoden käyttötalousmenoista. Investointien osalta liikuntahallin lisälaajennuksen rakentaminen pääsi alkamaan vuoden lopussa ja Nymanin kentän luistelukopin pukuhuonetilat olivat viimeistelyä vaille valmiit vuoden loppupuolella.

Seuraavalle vuodelle investointien osalta varattiin rahaa frisbeegolfratojen rakentamiseen, kunnostamiseen, tähän haettiin myös ELY:tä rahoitusta 20 000 €, josta saatiin myönteinen päätös vuoden 2021 alkupuolella. Myös maastopyörien hankkimiseen varattiin rahaa seuraavalle vuodelle 10 000 e.

Sivistystoimen hankkeet

- Erityisavustus esi- ja perusopetuksen tasa-arvoa edistäviin toimenpiteisiin ja laadun parantamiseen 2020
- Erityisavustus esi- ja perusopetuksen koronaviruksen aiheuttamien poikkeusolojen vaikutusten tasoittamiseen
- Erityisavustus varhaiskasvatuksen tasa-arvoa edistäviin toimenpiteisiin ja laadun kehittämiseen
- Erityisavustus varhaiskasvatuksen koronaviruksen aiheuttamien poikkeusolojen vaikutusten tasoittamiseksi lukuvuodelle 2020 – 2021
- Valtion erityisavustus lukio uudistuksen toimeenpanon tukemiseen 2019
- Erasmus+
- Erityisavustus tutoropettajien toimintaan ja osaamisen kehittämiseen
- Valtionavustus kielten tutoropettajatoiminnan kehittämiseen 2019 (Keski-Karjalan kielistartti)
- Erityisavustus koulutuksellisen tasa-arvon edistämiseen sekä s
- iihen liittyviin kokeiluihin
- Koulun kerhotoiminnan tukeminen 2019 (Kokonainen koulupäivä vol 3)
- Erityisavustus esi- ja perusopetuksen tasa-arvoa edistäviin toimenpiteisiin 2019
- School's in and schools out (nuorisovaltuusto)
- Tour de Karelianpolut
- Positiivisen diskriminaation edistäminen (vaka)
- Luetaan yhdessä -jatkohanke
- Tarinat heräävät eloon -hanke

Sivistystoimialan ulkoiset ja sisäiset nettomenot

	TP 2016	TP 2017	TP 2018	TP 2019	TP 2020	Muutos% 2019-2020
Hallinto						
- ulkoiset	-155 023	-156 311	-154 193	-161 540	-175 082	8,4
- sisäiset	-7 009	-5 738	-5 229	-11 470	8 667	-175,6
Yhteensä	-162 032	-162 049	-159 422	-173 010	-166 415	-3,8
Musiikkiopisto						
- ulkoiset	0	0	0	-360	0	-100,0
- sisäiset	-89 161	-94 778	-106 690	-114 222	-101 825	-10,9
Yhteensä	-89 161	-94 778	-106 690	-114 582	-101 825	-11,1
Perusopetus						
- ulkoiset	-3 205 111	-3 118 662	-3 161 597	-3 078 492	-3 094 560	0,5
- sisäiset	-801 539	-818 822	-870 844	-799 324	-782 001	-2,2
Yhteensä	-4 006 650	-3 937 484	-4 032 441	-3 877 816	-3 876 561	0,0
Lukio						
- ulkoiset	-563 396	-506 836	-467 291	-444 741	-503 282	13,2
- sisäiset	-225 224	-217 134	-131 035	-90 137	-87 161	-3,3
Yhteensä	-788 620	-723 970	-598 326	-534 878	-590 443	10,4
Kansalaisopisto						
- ulkoiset	-173 193	-141 622	-155 124	-152 409	-143 423	-5,9
- sisäiset	-26 456	-27 038	-39 069	-9 862	-23 503	138,3
Yhteensä	-199 649	-168 660	-194 193	-162 271	-166 926	2,9
Kirjasto- ja kulttuuripalvelut						
- ulkoiset	-304 387	-321 777	-304 607	-297 071	-314 254	5,8
- sisäiset	-44 360	-44 525	-45 014	-49 349	-44 972	-8,9
Yhteensä	-348 747	-366 302	-349 621	-346 420	-359 226	3,7
Liikunta- ja nuorisopalvelut						
- ulkoiset	-238 120	-240 539	-263 877	-286 071	-280 946	-1,8
- sisäiset	-135 543	-143 724	-125 707	-138 184	-148 209	7,3
Yhteensä	-373 663	-384 263	-389 584	-424 255	-429 155	1,2
Sivistystoimiala yhteensä ilman varhaiskasvatusta						
- ulkoiset	-4 639 230	-4 485 747	-4 506 689	-4 420 684	-4 511 547	2,1
- sisäiset	-1 329 292	-1 351 759	-1 323 588	-1 212 548	-1 179 004	-2,8
Yhteensä	-5 968 522	-5 837 506	-5 830 277	-5 633 232	-5 690 551	1,0
Varhaiskasvatus						
- ulkoiset	-1 587 219	-1 601 206	-1 730 238	-1 814 575	-1 640 414	-9,6
- sisäiset	-233 795	-229 881	-293 284	-344 982	-364 683	5,7
Yhteensä	-1 821 014	-1 831 087	-2 023 522	-2 159 557	-2 005 097	-7,2
Sivistystoimiala						
- ulkoiset	-6 226 449	-6 086 953	-6 236 927	-6 235 259	-6 151 961	-1,3
- sisäiset	-1 563 087	-1 581 640	-1 616 872	-1 557 530	-1 543 687	-0,9
Yhteensä	-7 789 536	-7 668 593	-7 853 799	-7 792 789	-7 695 648	-1,2

HALLINTO

Koulutoimisto, Musiikkiopiston kunnan maksuosuus

Tilivelvollinen: lautakunnan jäsenet, sivistysjohtaja

Toiminnan sisältö Koulutoimiston hallinto henkilöstö vastaa sivistyslautakunnan kokousasioiden valmistelusta ja päätösten toimeenpanosta, talousarvion valmistelusta ja sen toimeenpanosta, valtionosuuslaskelmista ja tilastoinnista, koulukuljetuksista ja monista henkilöstöhallintoon liittyvistä tehtävistä.

Toiminnalliset tavoitteet / painopistealueet 2020

- Sivistystoimen hallintoa hoidetaan taloudellisesti ja tehokkaasti eri tulosyksiköiden toimintaa tasapuolisesti tukien.
Toiminta on ollut tavoitteen mukaista

Talousarvion toteutuminen

Talous	TP 2019	TA 2020	Ta-muutos	TA 2020	TP 2020	Poikkeama
Ulkoiset toimintatuotot	5 314	5 000	0	5 000	5 843	843
Ulkoiset toimintakulut	-167 214	-167 000	0	-167 000	-180 925	-13 925
Toimintakate	-161 900	-162 000	0	-162 000	-175 082	-13 082
Sisäiset toimintatuotot	0	0	0	0	0	0
Sisäiset toimintakulut	-123 800	-126 300	2 700	-123 600	-131 752	-8 152
Nettomenot	-285 700	-288 300	2 700	-285 600	-306 834	-21 234
Poistot ja arvonalentumiset	0	0	0	0	0	0

Sivistystoimen hallinnossa toimintakate -13 082 € suurempi, joka selittyy sivistysjohtajan palkan suuremmasta jako-osuudesta hallintoon elokuusta alkaen. Lisäksi kunnassa aloitti etsivä nuorisotyöntekijä 7.1.2020, etsivän toimintaa varten hankittiin kalusteita, jotka palvelevat etsivän asiakastoimintaa.

	TP 2017	TP 2018	TP 2019	TP 2020
<u>Koulutoimisto:</u>				
kokoukset, kpl / §	10 / 148	11 / 116	10 / 106	11/100
oppilaita/opiskelijoita 20.9.	429	395	404	420
nettokustannus €/oppilas	373	405	531	417
<u>Musiikkiopiston maksuosuus:</u>				
kunnan oppilaspaikat	53	53	53	
- oppilaita keskim.ko paikoilla				
nettokustannus €/oppilas	1 987	1 867	2 150	

PERUSOPETUS

Tilivelvollinen: sivistysjohtaja

Lukuvuoden 2020–2021 alkaessa aloitti Tohmajärven perusopetuksessa uusi Maiju Lassilan koulu. Koulu on yhtenäiskoulu, jonka oppilasohjaus muodostui entisen Kemien, Värtsilän ja Tietäväisen koulun oppilasohjasta. Elokuusta 2020 eteenpäin Tohmajärvellä toimii kaksi perusopetuksen yksikköä. Maiju Lassilan koulun lisäksi Tohmajärven kunnassa toimii Tikkalan alakoulu. Perusopetuksen puolella järjestettiin iltapäivätoimintaa Kemiessä ja Tikkalassa, Kemiessä yhteistyökumppanina oli Tohmajärven ev.lut seurakunta. Aamupäivätoimintaa tarjottiin myös Kemiessä.

Perusopetuksen osalta maaliskuussa nähtiin merkittävä muutos, kun koronapandemian myötä siirryttiin nopealla varoitusajalla etäopetukseen. Lukuvuosisuunnitelman mukaiset retket peruttiin, opettajien sijaiskulut pienenevät ja koulukyytikustannuksista ei syntynyt juurikaan kustannuksia etäopetuksen ajalta. Kunta järjesti kevään aikana kouluruokaa sitä haluaville tilauksesta ja etäopetusta annettiin jokaisessa kunnan perusopetusta järjestävässä yksikössä (Kemie, Tikkala, Värtsilä ja Tietäväinen). Oppilaat tavoitettiin etäopetuksen aikana hyvin ja varmistettiin, että jokaisella oppilaalla oli laitteet kunnossa koulunkäyntiä varten. Myös oppilashuolto siirtyi hyödyntämään sähköisiä menetelmiä.

Elokuusta alkaen siirryttiin taas lähiopetukseen, johon ei tullut muutoksia loppuvuoden aikana. Opetuksessa huomioitiin koronan tuomat rajoitteet ja kerättiin palautetta etäopetuksen onnistumisesta. Loppuvuoden osalta toiminnassa näkyi uusien koulutilojen suunnittelun viimeistely ja tiloihin muuttaminen. Perusopetuksessa päivittäistä toimintaa oli koronan tuomat poikkeusjärjestelyt opetuksen toteuttamisessa, joka tarkoitti ryhmien pitämistä erillään toisistaan. Koronatilanteen johdosta THL suositti maskeja myös yli 12-vuotiaille, kouluissa maskit otettiin käyttöön joulukuun aikana.

Toiminnalliset tavoitteet / painopistealueet 2020

- Kaikki peruskoulun hyväksyttävästi suorittavat saavat jatko-opiskelupaikan
  - Tutkimukset ovat osoittaneet, että peruskoulun jälkeinen jatko-opiskelupaikka estää merkittävästi nuorten syrjäytymistä.
  - Mittari: Jatko-opiskelupaikan saaneiden prosenttiosuus ikäluokasta
Kaikki peruskoulun hyväksyttävästi lopettaneet ovat saaneet jatko-opiskelupaikan.

Talousarvion toteutuminen

Talous	TP 2019	TA 2020	Ta-muutos	TA 2020	TP 2020	Poikkeama
Ulkoiset toimintatuotot	263 890	179 500	0	179 500	161 489	-18 011
Ulkoiset toimintakulut	-3 342 382	-3 103 200	0	-3 103 200	-3 256 048	-152 848
Toimintakate	-3 078 492	-2 923 700	0	-2 923 700	-3 094 560	-170 860
Sisäiset toimintatuotot	2 590	0	0	0	1 994	1 994
Sisäiset toimintakulut	-801 914	-838 100	0	-838 100	-783 994	54 106
Nettomenot	-3 877 816	-3 761 800	0	-3 761 800	-3 876 560	-114 760
Poistot ja arvonalentumiset	0	0	0	0	0	0

	TP 2019	TA 2020	Ta-muutos	TA 2020	TP 2020	Poikkeama
Kemien koulu	-1 248 951	-1 062 500	0	-1 062 500	-780 960	281 540
Tikkalan koulu	-466 644	-545 900	0	-545 900	-491 345	54 555
Värtsilän koulu	-380 641	-359 000	0	-359 000	-195 256	163 744
Tietäväisen koulu	-1 714 047	-1 730 200	0	-1 730 200	-1 062 654	667 546
Maiju Lassilan koulu	0	0	0	0	-1 286 194	-1 286 194
	-3 810 283	-3 697 600	0	-3 697 600	-3 816 409	-118 809
Iltapäivätoiminta	-51 975	-64 200	0	-64 200	-60 151	4 049
Yhteensä	-3 862 258	-3 761 800	0	-3 761 800	-3 876 560	-114 760

Toimisto- ja koulutarvikkeet ylittyivät talousarvioon nähden n. 30 te, kaluston osalta ylitys oli noin 21te, ICT-palvelut ylittyivät yli 50 te eurolla. Edellä mainittuja ylityksiä selittää Sivistyskeskus Ahjoon tehdyt hankinnat, jotka olivat uuden koulun toiminnan aloittamisen kannalta välttämättömiä. Henkilöstömenot olivat talousarvioon nähden noin 32 te suuremmat. Koronapandemian myötä kouluille palkattiin syksystä alkaen koulunkäynnin ohjaajia ja lisäopetusresurssia. Nämä lisäresurssit pystyttiin toteuttamaan valtion COVID-19 avustuksilla. Koulukuljetusten osalta maaliskuusta toukokuulle jatkuneen etäopetusjakson ajalta tuli kustannussäästöä, kuljetuskustannukset ovat talousarvioon nähden 100 te pienemmät. Toimintatuotot jäivät 18 te alla budjetoinnin. Asiakaspalveluiden ostot kunnilta olivat noin 80 te ja asiakaspalveluiden ostot kuntayhtymiltä olivat 31 te, edellä mainittuihin kohtiin ei ollut varauduttu talousarviossa.

	TP 2017	TP 2018	TP 2019	TP 2020
Valtionosuus iltapäivätoimintaan	21 741	32 826	21 074	
oppilasmäärä	366	346	358	370
nettokustannus €/oppilas (ulk.)	10 909	10 425	8 601	8364
opettajien tunnit yhteensä	32 742	32 373		
nettokustannus €/opetustunti (ulk.)	95			

LUKIOKOULUTUS

Tilivelvollinen: sivistysjohtaja

Lukiokoulutuksen osalta korona-aika tarkoitti siirtymistä etäopiskeluun, joka kesti koko kevätlukukauden ajan. Tohmajärven lukiossa on oppilaille myönnetty tietotekniikkastipendi, joten jokaisella oppilaalla oli laitteet etäopiskelua varten. Lukion opiskelijoille sähköiset menetelmät opiskelussa olivat tuttuja, joten etäopetukseen siirtyminen tapahtui perusopetukseen verraten helpommin.

Kevään kirjoittajat joutuivat kovan paikan eteen, koska ylioppilaskirjoitukset järjestettiin tiivistetyssä aikataulussa. Kaikki meni kuitenkin kirjoitusten osalta hyvin ja abiturientit selvisivät urakastaan hienosti. Lukio toimii yksisarjaisena edelleen ja toisena lukuvuotena peräkkäin Tohmajärven lukioon tuli opiskelijoita Venäjältä, Ketin hallinnoiman hankkeen: "Työvoimaa ja opiskelijoita Venäjältä" myötä. Seuraavana vuotena lukiokoulutukseen tulee vaikuttamaan oppivelvollisuuden laajeneminen aina 18 vuoteen asti, joka tarkoittaa opiskelun maksuttomuutta myös toisella asteella.

Toiminnalliset tavoitteet / painopistealueet 2020

- Kaikki abiturientit saavat lukion päättötodistuksen ja suorittavat ylioppilaskirjoitukset
  - Toisen asteen suorittaminen on paras lääke syrjäytymisen ehkäisyyn
  - Mittari: Päättötodistuksen saaneiden ja ylioppilaskirjoitusten suorittaneiden prosenttiosuus lukion ikäluokasta

Kevään 13 abiturientista 10 kirjoitti ylioppilaaksi ja kaksi sai päättötodistuksen.

Talousarvion toteutuminen

Talous	TP 2019	TA 2020	Ta-muutos	TA 2020	TP 2020	Poikkeama
Ulkoiset toimintatuotot	74 307	28 000	0	28 000	13 321	-14 679
Ulkoiset toimintakulut	-519 048	-471 700	0	-471 700	-516 604	-44 904
Toimintakate	-444 741	-443 700	0	-443 700	-503 282	-59 582
Sisäiset toimintatuotot	0	0	0	0	0	0
Sisäiset toimintakulut	-90 137	-87 400	0	-87 400	-87 161	239
Nettomenot	-534 878	-531 100	0	-531 100	-590 443	-59 343
Poistot ja arvonalentumiset	0	0	0	0	0	0

Lukiokoulutuksessa tulot jäivät n. 15 te talousarviosta, tämä johtuu kansainvälisten hankkeiden toteutumattomuudesta koronapandemian takia. ICT-palvelut olivat n. 21 te suuremmat, joka selittyy uusien laitteiden suoraankinnalla. Opetuspalvelut ylittyivät talousarvioon nähden noin 10 te, joka selittyy Kiteen kanssa tehtävästä opetussyhteistyöstä. Samasta syystä henkilöstömenot olivat vastaavan summan verran pienemmät. Koulu- ja toimistotarvikkeet on toteutunut talousarvioon nähden n. 5 te suurempana ja kaluston osalta ylitys on ollut tuhat euroa suurempi, muut palvelut olivat taas noin 8 te isommat, kustannuksien ylitykset liittyvät lukiokoulutuksen muuttoon uusiin koulutiloihin Sivistyskeskus Ahjoon.

Tunnusluvut

	TP 2017	TP 2018	TP 2019	TP 2020
valtionosuus:				
- ilman korotusta	541 546	492 287	463 058	
- korotettuna (20 % / 10 %)	644 881	541 048		
opiskelijoita	63	49	46	50
nettokust. €/oppilas (ulk.)	11 492	12 211	12 836	10 066
opettajien tunnit yhteensä	5 560	4 568		
nettokust. €/opetustunti (ulk.)	130	131		

KANSALAI SOPISTO

Tilivelvollinen: kirjasto- ja kulttuuritoimenjohtaja

Kansalaisopiston ryhmät (54 kurssia) keskeytettiin 13.3.2020 lähtien koronaepidemian takia. Noin 4–5 kokoontumiskertaa jäi pitämättä (yhteensä 487 opetustuntia). Opettajien palkanmaksu jatkui maaliskuun loppuun.

Kevään lyhytkursseista peruuntuivat molemmat koirakurssit. Hopeatyökurssi ja Outfit saatiin siirrettyä kesälle sekä ikonimaalauskurssi elokuulle. Niitä ei ollut laskutettu. Lisäkurssina järjestettiin Matkailijan espanja etänä. Kevään kustannukset jäivät pienemmiksi opettajien palkanmaksun keskeytymisen takia.

Ilmoittautuminen seuraavan lukuvuoden kursseille alkoi kesällä sen ollen vähäisempää kuin normaalisti. 25 kurssia peruuntui ilmoittautumismäärän ollessa alle minimin, joka on noin 1/3 enemmän kuin yleensä. Korona vaikutti selvästi ihmisten halukkuuteen ja uskallukseen kokoontua harrastusryhmiin. Opetus pääsi kuitenkin alkamaan aikataulun mukaisesti. Jatkavalle kurssille sovittiin kaksi ylimääräistä kokoontumiskertaa korvaukseksi kevään keskeytyneistä kursseista. Ryhmien kokoja pienennettiin ja kurssilaisia jaettiin useampiin ryhmiin. Opettajille jaettiin käsihuuhteet heidän ja kurssilaisten käyttöön. Kursseilla painotettiin turvavälejä ja hygieniaohjeita. Kesken lukukauden tuli myös perumisia kurssilaisilta, niissä joustettiin. Liikuntaryhmät keskeytettiin 4.12.2020 koronan takia, muiden kurssien viimeiset kokoontumiskerrat pystyttiin pitämään.

Kustannuksissa säästettiin opettajien palkoissa niiltä osin, joissa kurssit eivät alkaneet, mutta toisaalta tällöin ei kertynyt myöskään kurssimaksuja. Kustannuksia kertyi enemmän, kun liikuntaryhmiä jouduttiin jakamaan pienemmiksi, jolloin opettajan palkanmaksu tuplaantui hänen pitäessään tuplamäärän tunteja.

Toiminnalliset tavoitteet / painopistealueet 2020

- Kansalaisopiston tavoitteena on VoiTas-ryhmien (Voimaa ja tasapainoa) jatkaminen. Kurssit on suunniteltu opiston normaalikautta pidemmiksi.
    - Vastaa osaltaan strategian haasteeseen: "Ikäihmisten yksinäisyys ja itsenäinen selviäminen sekä Terveiden elintapojen edistäminen".
    - Perustelu: ikäihmisten kotona selviäminen.
    - Mittari: tavoitettujen ikäihmisten määrä
- VoiTas- kurssit jäivät koronan vuoksi pitämättä pidennettyinä.

Talousarvion toteutuminen

Talous	TP 2020	TA 2020	Ta-muutos	TA 2020	TP 2019	Poikkeama
Ulkoiset toimintatuotot	58 141	55 000	0	55 000	35 017	-19 983
Ulkoiset toimintakulut	-210 550	-221 100	0	-221 100	-178 441	42 659
Toimintakate	-152 409	-166 100	0	-166 100	-143 423	22 677
Sisäiset toimintatuotot	0	0	0	0	0	0
Sisäiset toimintakulut	-9 862	-6 400	0	-6 400	-23 503	-17 103
Nettomenot	-162 271	-172 500	0	-172 500	-166 926	5 574
Poistot ja arvonalentumiset	0	0	0	0	0	0

Tunnusluvut

	TP 2017	TP 2018	TP 2019	TP 2020
nettokustannus €/asukas	37	43	38	39
valtionosuus	103 247	102 584	102 382	102 818
opiskelijoita keskimäärin	847	813	874	725
opetustuntien lukumäärä	2 978	2 991	3 023	2178
nettokustannus €/opetustunti	48		50	69

KIRJASTO- JA KULTTUURIPALVELUT

Tilivelvollinen: kirjasto- ja kulttuuritoimenjohtaja

Kirjasto

Korona vaikutti kirjaston toimintaan koko vuoden aikana. Keväällä kirjaston ollessa suljettuna henkilökunta poisti lähes 10 000 nidettä. Kirjasto teki yhteistyötä varhaiskasvatuksen kanssa ja oli mukana järjestämässä etäsatutuokiota. Kesäkuun alussa kirjasto aukesi hieman rajoitetuin toiminnoin. Istumapaikkoja vähennettiin, omatoimisuutta lisättiin ja pidempiaikaista oleskelua kirjastossa suositeltiin välttämään. Koulujen alkaessa myös kirjastoauto lähti liikkeelle. Syksyn aikana siirryttiin maskien käyttöön asiakaspalvelussa. Uuteen kirjastoon siirtymistä valmisteltiin muun muassa poistamalla vielä reilut 5 000 nidettä.

Luetaan yhdessä -jatkohanke keskeytyi koronaepidemian takia. Tarkoituksena oli vinkata kirjoja ja työskennellä työpajoissa valittujen luokkien kanssa. Hankkeessa suunniteltuja toimintoja ei ehditty toteuttaa koulujen siirtyessä keväällä etäopetukseen.

Tarinat heräävät eloon -hanke käynnistyi kevään aikana ja se toteutui siten, että musiikkiopiston kaksi opettajaa sekä teatteri-ilmaisun ohjaaja jalkautuivat valittuihin luokkiin. Yhdessä oppilaiden kanssa he yhdistävät tarinat ja musiikin yhteen syksyn aikana hienoiksi kokonaisuuksiksi.

Kirjaston kalusteiden hankintaan uutta kirjastoa varten ei oltu varattu lainkaan rahaa. Osa hyllyistä kuului urakkaan, mutta pääasiassa kalusteiden hankinta tuli kirjaston menokohdalle ylimääräisenä kustannuksena. Sen takia kirjahanointa jätettiin vähäisemmäksi sekä muuton takia, josta säästyivät hieman rahaa. Ylimääräiseen siivoamiseen ja puhdistustuotteiden hankintaan meni koronan takia enemmän rahaa. Kirjaston osalta toimintakate ylittyi kalustehankinnan takia.

Kulttuuri

Koronan vaikutukset olivat huomattavat kulttuuritoimen puolella. Esitykset kouluilla, varhaiskasvatuksen sekä muissa tiloissa esim. ikäihmisille jouduttiin pääsääntöisesti perumaan. Tammikuussa Joensuun kaupunginorkesterin puhaltajat, TeamAri, esiintyivät yläkoululla ja helmikuussa Konserttikeskuksen Suomirokkikoulu. Keväällä varhaiskasvatukselle tarjottiin Konserttikeskuksen etäkonsertti ja kesällä Siun soten asumisyksikön asiakkaat pääsivät kuulemaan musisointia ulkona.

Potsiviikon tapahtumiin saatiin aktivoitua toimijoita nopealla aikataululla.

Taiteilijaresidenssissä vieraili kesän aikana neljä taiteilijaa. Kaksi taiteilijaa perui tulonsa, mutta heidän tilalleen saatiin nopeasti uudet taiteilijat. Heidän toimintansa, näyttelynsä ja konserttinsa, elävöittivät kunnan kesää mukavasti. Heidät huomioitiin myös maakunnan tiedotusvälineissä.

Syksyllä pystyttiin toteuttamaan varhaiskasvatukselle yksi esitys ja mediakasvatustyöpajat yläkoululla paikan päällä, sillä ulkopuolisia ei otettu kouluille vastaan. Muut toteutuivat etäyhteyksien välityksellä. Tällaisia olivat esimerkiksi lastenkulttuuriverkoston kautta kolmosten konsertti ja Joensuun kaupunginorkesterin puhaltajien tutustumiskonsertti seiskoille. Jukka Makkosen ja Nazig Azezian Sibeliuksen konserttia Itsenäisyyspäivän tienoilla innostuivat kuuntelemaan kaikki luokat.

Toiminnalliset tavoitteet / painopistealueet 2020

- Kirjaston tavoitteena on kotipalvelun laajentaminen kirjastoauton reitillä oleville asiakkaille.
  - Vastaa osaltaan strategian haasteeseen: "Ikäihmisten yksinäisyys ja itsenäinen selviäminen".
  - Perustelu: kirjastopalveluiden tulee olla kaikkien saavutettavissa.
  - Mittari: tavoitettujen asiakkaiden määrä / kirjastokassien vienti.
Koronan takia kotipalvelutoimintaa ei pystytty laajentamaan, sillä se olisi vaatinut alkukartoituskäynnin asiakkaan luona. Sitä ei ollut luvallista tehdä korona-aikaan. Kotipalvelua jatkettiin siten, että aiempien asiakkaiden ovelle jätettiin kirjakassit. Joitakin niistä toimitettiin kirjastoauton kyydissä.

- Kirjaston tavoitteena on kirjavinkkausten järjestäminen kaikille ekaluokkalaisille. Vastaa osaltaan strategian haasteeseen: "Nuoret koulutukseen ja työelämään".
  - Perustelu: lukutaidolla on selvä yhteys opiskelumenestykseen, jatkokoulutukseen ja työelämätaitoihin.
  - Mittari: tavoitettujen koululaisten määrä / oppilasmäärä.
Kirjavinkkausten toteuttaminen ei onnistunut, sillä kirjastokäyntejä ja kirjastossa olemista vähennettiin olennaisesti koronan takia. Isompien oppilaiden osalta olisi voinut kokeilla etävinkkausta, mutta nuorten lukijoiden osalta lähikontaktissa toimiminen on tärkeää.

- Kulttuuritoimen tavoitteena on yhteistyön lisääminen sekä kunnan sisällä että muiden toimijoiden kanssa.
  - Vastaa osaltaan strategian haasteeseen: "Yhteisöllinen ja myönteinen ilmapiiri".
  - Perustelu: yhteistyö vaatii selkeämpiä suuntaviivoja.
  - Mittari: yhteistyön ja verkostoitumisen määrä.
Yhteistyötä lisättiin hieman kunnan sisällä, mutta korona-aikaan verkostoitumista ei tehty, koska sen hyödyntämiselle ei ollut tarvetta.

Talousarvion toteutuminen

Talous	TP 2019	TA 2020	Ta-muutos	TA 2020	TP 2020	Poikkeama
Ulkoiset toimintatuotot	34 296	6 900	0	6 900	17 913	11 013
Ulkoiset toimintakulut	-331 367	-313 600	0	-313 600	-332 167	-18 567
Toimintakate	-297 071	-306 700	0	-306 700	-314 254	-7 554
Sisäiset toimintatuotot	0	0	0	0	0	0
Sisäiset toimintakulut	-49 349	-49 700	0	-49 700	-44 972	4 728
Nettomenot	-346 420	-356 400	0	-356 400	-359 226	-2 826
Poistot ja arvonalentumiset	-1 377	-1 400	0	-1 400	-1 377	23

Tunnusluvut

	TP 2017	TP 2018	TP 2019	TP 2020
nettokustannus €/asukas	73	75	82	83
- josta kirjastopalvelut	61	63	66	73
- josta kulttuuripalvelut	12	13	10	10
<u>Kirjastopalvelut</u>				
lainausten lukumäärä	56 282	48 402	51 063	42 072
- josta kirjastoauton osuus	16 760	12 925	9 227	6 245
lainauksia/asukas	12,3	13,4	11,7	9,6
verkkokäyntejä	15 521	15 525	22 358	25 167
nettokustannus €/lainaus	5,32	4,58	6	7,7
<u>Kulttuuripalvelut</u>				
tapahtumien lukumäärä	14	10	9	4

LIIKUNTA- JA NUORISOPALVELUT

Tilivelvollinen: sivistysjohtaja

Liikunta- ja nuorisopalveluiden toiminnassa keväällä alkanut korona-aika on näkynyt merkittävästi. Tapahtumia ja retkiä on jouduttu perumaan ja toiminnan lisäksi työnkuvaan tehtiin muutoksia väliaikaisesti kevään osalta. Talouden osalta koronan lisäksi toimintakulujen laskuun vaikutti merkittävästi vähäluminen talvi, jolloin latuja ajettiin edellisiä vuosia vähemmän.

Talouden osalta liikunta- ja nuorisopalveluiden toimintakulut olivat edelliseen vuoteen nähden 3,7 % suuremmat, mutta talousarvioon nähden toimintakulut olivat taas 20 000 € pienemmät.

Liikunta- ja nuoriso

Nuoriso-ohjaaja palkattiin vakituiseen toimeen tammikuussa 2020.

Liikuntakatsaukset 45 vuotta täyttävillä kuntalaisilla aloitettiin alkuvuodesta, mutta jouduttiin keskeyttämään koronan vuoksi. Yleinen kiinnostus maksuttomia liikuntakatsauksia kohtaan on ollut vähäistä.

Tohmajärven kunta on mukana Tykes-hankeessa (Työkuntoa Keski-Karjalaan), jossa annetaan elintapaneuvontaa työikäisille. Hankkeeseen ohjaututaan työterveyshuollon kautta ja hankkeessa on mukana tälläkin hetkellä kunnan työntekijöitä, mikroyrittäjiä ja Siun Soten työntekijöitä.

Kolmivuotinen Tour de Karelianpolut –hanke starttasi alkuvuodesta, kisat piti järjestää 6.6.2020, mutta koronan vuoksi päätettiin lykätä kisat syyskuulle. Tapahtuma jouduttiin kuitenkin perumaan vuodelta 2020. Kisat järjestetään 12.6.2021

Vaikean lumitilanteen vuoksi toteuttamatta jäi Siirin hiihto ja talvilomaretki Rukalle. Mustavaaran laskettelureissuja oli normaalia vähemmän ja nuorten lasketteluretki Tahkolle/Kolille peruuntui koronan vuoksi. Näistä toiminnoista säästyneitä rahoja on käytetty mm. kuntosalilaitteiden entisöintiin, pururadan puruttamiseen ja kunnostamiseen ja hankittu korkeushyppypatjasuojus Nymanin kentän korkeushyppypaikalle.

Talvilomaviikon (vko 10) tapahtumista onnistui lasten tempupäivä (osallistujia melkein 100) ja etäuintipäivä, joka tarjottiin Kiteen Vespeliin tohmajärveläisille (etäuintia oli n. 50 henkeä).

Maalis-huhtikuun vaihteessa toiminnot päätettiin perua kokonaan nojautuen THL: ja OKM:n antamiin ohjeistuksiin, mm. toukokuulle suunniteltu nuorten tapahtuma siirtyi pidettäväksi elokuulle.

Pahimpana korona-aikana (maaliskuun loppu- toukokuu) vapaa-aikapalvelut (nuoriso- ja vapaa-ajanohjaaja) toimivat kunnan "auttavassa puhelimessa" sekä liikunnanohjaaja teki suurimmaksi osaksi etätöitä.

Kesätoimintaa järjestettiin paikallisesti (ei retkiä huvipuistoon tms.) ja uimakoulut siirtyivät kesäkuulta elokuun alkuun (nekin erityisjärjestelyin - ei kyytejä kunnan puolesta, pienet ryhmäkoot) Potsiviikolla järjestetyt tapahtumat olivat onnistuneita: penkkilenkki senioreille, ohjattu retki Mikonpolulle, Tikkalan Biitsipäivä, Lasten Olympialaiset Frisbeegolf kisat. Kesän aikana järjestettiin (kesä-elokuu) kuntalaisille kuntokampanjat, joissa haastettiin kuntalaisia pyöräilemään, kävelemään ja uimaan. Kampanja toteutettiin yhteistyössä Kiteen kaupungin ja Rääkkylän kunnan vapaa-aikapalveluiden kanssa. Kampanjoista saatu palaute oli positiivista.

Koronatilanteen rauhoituttua, syksyn toimintaa pystyttiin järjestämään melko normaalisti. Elokuussa toteutui kesältä perutut lasten uimakoulut poikkeusjärjestelyin. Kansalaisopiston jumprat ja muu liikuntatarjonta toteutui suunnitellusti. Syksyn aikana valmistuivat valtuutettujen kymppitonihankkeet, joilla on merkittävä rooli kunnan liikuntapaikkatarjonnassa. Akan- ja Sorpanpolun avajaisia vietettiin syyskuussa ja siellä järjestettiin myös Ruskaretki. Nuorison Mopomiitti elokuussa onnistui uutena tapahtuma erittäin hyvin sekä Paintball- retki nuorille oli suosittu. Yhteistyössä Pohjois-Karjalan Liikunta ry:n kanssa kunnassa järjestettiin matalan kynnyksen liikuntatapahtuma, Liikunnan iloa-kiertue. Tapahtuman yhteydessä kuntalaisilla oli mahdollisuus tutustua maastopyöräilyn saloihin sekä sovelletusti Karelianpolkujen reitteihin maastopyöräily tapahtumassa. Syyslomalla kuntalaisille mahdollistettiin eurolla uimaan-päivä ja maksuttomat jäähallivuorot. Lokakuussa järjestettiin Pohjois-Karjalassa ikäihmisille suunnattu Kaatumiset kuriin!- kampanja, minkä pääorganisaattorina toimi P-K: Kansanterveyden keskus. Tohmajärven ikäihmiset osallistuivat kampanjaan erittäin aktiivisesti.

Koronatilanteen pahennuttua loppu vuodesta, ryhmäliikunnat keskeytettiin, liikuntahalli suljettiin ja kuntosalin aukioloaikoja rajoitettiin. Myös nuorisotilan aukioloaikoja supistettiin. Koronavuonna säästyneillä rahoilla uusittiin liikunta- ja nuorisotoimen henkilöstön toimistotilat liikuntahallilla. Työntekijöillä ei ollut syksyllä tarvetta olla etätyössä vaan pystyttiin toteuttamaan normaali toimintaa.

Etsivä nuorisotyö

Etsivä nuoristyö aloitti toimintansa kunnan omana palveluna tammikuussa 2020. Avilta saatiin avustusta etsivä nuoristyöntekijän palkkaukseen. Vuoden 2020 loppuun mennessä etsivään nuorisotyöhön on tullut 33 yhteydenottopyyntöä nuorista, jotka ovat ohjautuneet palveluun virallisten ja suorien ilmoitusten kautta. Ikäjakama nuorissa: 24 nuorta 16-20 v., 7 nuorta 21-25 v. ja 2 nuorta 26-28 v. Näistä nuorista tavoittamatta jäi 4 henkilöä ikäjakauksessa 16-20 vuotiaat. Kaikki muut nuoret tavoitettiin ja heidän kanssaan on aloitettu yhteistyö etsivässä nuorisotyössä. Nuoria on ohjautunut etsivän palveluun suurimmalta osin oppilaitoksista 18 nuorta (lukio, toisen asteen oppilaitos), edelliseltä etsivä nuoristyöntekijältä Kirsi Leinoselta 3 nuorta (siirtyminen, uudelleen tavoittelu), varusmies- ja siviilipalvelusta ja yksi nuori läheisen yhteydenotosta sekä nuoren oman yhteydenoton kautta. Verrokkina vuonna 2019 oli tullut ilmoituksia 15 nuoresta.

Nuoria on tavattu toimistolla, heidän kotonaan, ulkoilun yhteydessä, koululla, joiden lisäksi on pidetty yhteyttä pääsääntöisesti puhelimitse ja viestitellen. On selvästi havaittavissa, että nuorilla on kasautunut useita eri ongelmia, jotka ovat vaikuttaneet nykytilanteen kehittymiseen. Oppimisvaikeudet, mielenterveysongelmat, univaikeudet, päihdeongelmat, peliriippuvuudet (videopelit) ja raha vaikeudet ovat asettaneet haasteita elämäntilanteisiin. Koulupudokkaat ovat kokeneet, että eivät ole saaneet riittävästi tukea opinnoissaan ja eivät ole pystyneet pysymään muiden mukana.

Nuoria on ohjautunut kevään aikana Kelan Nuotti-valmennukseen, työkokeiluun Kaski Valmennukseen ja heitä on autettu opintojen pariin hakeutumisessa (jatkuva haku / yhteishaku). Nuoret ovat tarvinneet usein apua etuuksien hakemisessa ja heitä on ohjattu tarvittaessa terveyspalveluiden pariin. Etsivä on tehnyt yhteistyötä TE-toimiston, sosiaalitoimien, työllisyyspalveluiden, koulujen opintopalveluiden kanssa nuorten asioiden edistämiseen liittyen. Osalle nuorista oli keväälle suunniteltu ammatillista kuntoutusselvitystä ja kuntoutuspalveluiden aloittamista, mutta koronan vuoksi palveluita ei ollut tarjoilla ennen kuin kesäkuun puolella, jolloin palvelut alkoivat hiljalleen palata entisiin toimintamuotoihin. Koronasta huolimatta yhteydenpito nuoriin säilyi aktiivisena. Kaikki keväällä peruskoulun päättäneet nuoret saivat jatkokoulupaikan.

Syksyllä etsivä nuorisotyö jatkoi keväällä alkanutta kummiluokka –toimintaa joustavan perusopetuksen

ryhmän kanssa (jopot). Marraskuussa etsivä nuorisotyö toteutti jopojen kanssa Nuotta –valmennuksen Nurmeksessa nuorisokeskus Hyvärilässä, jonka kesto oli kaksi vuorokautta. Nuotta-valmennus toimii työkaluna erityistä tukea tarvitsevien nuorten kanssa työskenteleville ammattilaisille. Nuotan aikana työntekijöillä on mahdollisuus syventää luottamussuhdetta nuoriin ja seurata ryhmän toimintaa uudessa ympäristössä. Nuorille Nuotta-valmennus tarjoaa mahdollisuuden vahvistaa sosiaalisia vuorovaikutustaitoja sekä saada positiivisia onnistumisen kokemuksia ja itsevarmuutta. Nuotta –valmennus on etsivälle nuorisotyölle ilmainen palvelu.

Etsivä nuorisotyö on ollut mukana koulunuorisotyössä (alkuvuosi), tehnyt tiivistä yhteistyötä koulukuraattorin sekä koulupsykologin kanssa. Kuraattorin kanssa toteutettiin syksyn aikana 9A luokalle usean oppitunnin (75 min) kokonaisuus liittyen eri hyvinvointiteemoihin, joita olivat stressi, uni, rentoutus / mindfulness, sosiaaliset taidot, tunteiden hallinta. 9B luokalle sama kokonaisuus toteutetaan keväällä 2021. Koulupsykologin kanssa etsivä nuorisotyö piti samoista teemoista tunteja 3. vuoden lukiolaisille loppuvuodesta 2020. Etsivä nuorisotyö on osallistunut järjestäjän roolissa Pestuu -tapahtumaan (työllisyystapahtuma) ja toiminut paikallisissa työllisyysryhmissä. AVI on myöntänyt etsivään nuorisotyöhön täyden tuen 25 000 €, jonka alkuperäinen määrä oli 30 000 €, mutta sitä leikattiin keväällä -5000 € (valtakunnallisesti kaikilta etsiviltä). Leikattu osa tulee takaisin syksyllä automaattisesti koronan vuoksi, jolloin vuoden 2020 kokonaistukimäärä on 30 000 €.

Toiminnalliset tavoitteet / painopistealueet 2020

- Etsivä nuorisotyö
  - Vastaa kuntastrategian ja hyvinvointisuunnitelman haasteeseen: “Nuoret työelämään ja jatkokoulutukseen”.
  - Etsivä nuorisotyö tukee alle 29-vuotiaita nuoria, jotka ovat koulutuksen, työelämän tai muiden palveluiden ulkopuolella. Etsivän nuorisotyön tehostaminen on tärkeä nuorten syrjäytymisen ja nuorisotyöttömyyden ehkäisyn kannalta.
  - Mittarina tavoitettujen nuorten (16-28v.) määrä, joka on 33 yhteydenottoopyynnöstä nuoria tavoitettiin 29 nuorta, eli 4 nuorta jäi tavoittamatta.

- Liikunnan- ja terveyden edistäminen ikäluokittain
  - Liikuntapalveluita koskevan kyselyn sekä kuntastrategian pohjalta toiminnalliseksi tavoitteeksi nostettu liikunnan ja terveyden edistäminen ikäryhmittäin (liikuntakatsaukset) on liikuntapalveluiden ykköstavoite. “Sohvaperunasta liikkujaksi matalalla kynnyksellä” - toimenpiteinä tarjotaan liikunta- ja ravitsemusneuvontaa 45 vuotta täyttävälle. Tarjotaan palvelua kaiken kansan toimintana.
  - Mittarina liikuntakatsauksiin osallistuvat henkilöt, alku- ja lopputestaukset, toiminnan juurtuminen, asiakaskyselyt

Liikuntakatsauksiin ehti osallistua 3 henkilöä ennen keskeytystä. Vapaaehtoinen liikuntakatsauskutsu lähetettiin kaikille vuonna 1975 syntyneille kuntalaisille. Kiinnostus maksutonta liikuntakatsausta kohtaan on ollut vähäistä.

Talousarvion toteutuminen

Talous	TP 2019	TA 2020	Ta-muutos	TA 2020	TP 2020	Poikkeama
Ulkoiset toimintatuotot	21 852	37 500	0	37 500	38 412	912
Ulkoiset toimintakulut	-307 923	-339 000	0	-339 000	-319 358	19 642
Toimintakate	-286 071	-301 500	0	-301 500	-280 946	20 554
Sisäiset toimintatuotot	1 085	0	0	0	1 176	1 176
Sisäiset toimintakulut	-139 269	-168 900	0	-168 900	-149 385	19 515
Nettomenot	-424 255	-470 400	0	-470 400	-429 155	41 245
Poistot ja arvonalentumiset	-25 011	-32 300	0	-32 300	-32 742	-442

Tunnusluvut

	TP 2017	TP 2018	TP 2019	TP 2020
<u>Liikunta ja ulkoilu</u>				
nettokustannus €/asukas	61	64	74	70
valtionosuus	16 886	16 583	16 291	
myönnetyt avustukset €	12 785	12 683	11 405	9057
myönnetyt avustukset €/asukas	2,8	2,8	2,6	2,1
liikuntapaikkapasseja, lkm	200	250	230	0
ylläpidettyjä latuja, km	23	23	23	25
hoidettuja liikuntapaikkoja, lkm	14	15	16	19
<u>Nuorisotoimi</u>				
nettokustannus €/asukas	23	23	24	29
valtionosuus	4 696	4 771	4 615	
tapahtumia, retkiä, lkm	20	20	12	10
osallistujien lukumäärä	750	900	455	500

VARHAISKASVATUS

Tilivelvollinen: varhaiskasvatuksen päällikkö

Varhaiskasvatuksen toimintakate jäi alle raaminsa monista muutoksista ja koronakevään epävakaudesta huolimatta. Varhaiskasvatuksen asiakasmaksuihin suoritettiin indeksitarkastus, lisäksi henkilöstömitoitusta ja subjektiivista päivähoito-oikeutta koskevat lakimuutokset astuivat voimaan 1.8.2020 alkaen.

Poikkeusaikana (maalis-toukokuussa) hallituksen ohjeiden mukaisesti varhaiskasvatus ja esiopetus oli normaalisti toiminnassa. Valtioneuvosto suositti huoltajia, joille se oli mahdollista, hoitamaan lapsia kotona. Suositusta tuettiin myöntämällä ylimääräinen maksuhyvitys perheille, jotka hoitivat poikkeusaikana lapsensa itse kotona. Lasten määrä väheni yksiköissä merkittävästi, tosin päiväkohtaisten läsnäolomäärien erojen ollessa suuria. Keskimäärin lapsia oli paikalla yksi kolmasosa. Lasten määrän vähentymisen vuoksi Värtsilän Pikku-Keiju suljettiin ja Kemien esiopetus siirtyi Käenpesän päiväkodin tiloihin poikkeusolojen ajaksi. Henkilöstöä oli lasten määrään nähden lakisääteisesti reilusti, jota hyödynsimme mm. järjestämällä henkilöstölle etäkoulutuksia sekä monia iltapalavereja päiväaikaan. Henkilöstön poissaolot saimme järjestettyä ilman ulkopuolista työvoimaa. Jokainen varhaiskasvatusyksikön työntekijä on pitänyt vuorollaan myös vähintään viikon lomaa poikkeusaikana. Henkilöstöllä oli mahdollisuus käyttää nyt aikaa ryhmän ulkopuolisten työtehtävien edistämiseen: esimerkiksi kotiin jääneisiin perheisiin pidettiin säännöllisesti yhteyttä ja esiopetuksesta annettiin kotiin tehtäviä. Kirjaston kanssa yhteistyössä syntyi videoita lukuhetkiä perheille. Kesällä lasten määrä oli odotetusti normaaliin kesäaikaan verrattuna suurempi. Syksyllä 2020 varhaiskasvatuksen toiminta käynnistyi normaalina.

Varhaiskasvatuksen asiakasmaksutuotot toteutuivat 11 200 euroa arvioitua pienempänä: vuositasolla maksutuotot jäivät noin 18 600 euroa pienemmiksi vuoteen 2019 verrattuna, joista 13 500 euron osuus ajoittuu nimenomaan poikkeusajalle. Kotihoidontuen kulut toteutuivat n. 19 000 euroa arvioitua suurempina, tosin vuositasolla kotihoidontukea maksettiin lähes 26 000 euroa edeltävää vuotta enemmän. Puhdistus- ja desinfiointiaineista sekä suojavälineiden hankinnoista johtuvia kuluja on myös tullut aikaisempia vuosia enemmän.

Varhaiskasvatuksen kuluja kompensoi kuitenkin selkeät säästöt henkilöstökuluissa, mm. sijaiskulut jäivät poikkeusaikana kokonaan pois, jolloin vuositasolla sijaiskuluihin kului reilu 57 000 euroa vähemmän vuoteen 2019 verrattuna. Tämän rinnalla myös varhaiskasvatuksen henkilöstörakenteessa tapahtui pienenemistä. Vaikka asiakasmaksutuotot jäivät alle arvioidun, olemme loppuvuodesta 2020 saaneet myyntituottoa päivähoitopalveluiden myynnistä lähes 12 000 euroa.

Hankerahaa myönnettiin seuraaville hankkeille:

- Lukemisen kulttuuri- ja lukutaidon vahvistaminen 5000 euroa
- Varhaiskasvatuksen tasa-arvo ja laadun kehittäminen 40 000 euroa
- Varhaiskasvatuksen Covid19 poikkeusolojen tasoittaminen 20 000 euroa
- Esi- ja perusopetuksen Covid19 poikkeusolojen tasoittaminen 36 600 euroa

Toiminnalliset tavoitteet / painopistealueet 2020

- Varhaiskasvatuksen sähköisten asiointipalveluiden tehokas hyödyntäminen
  - o Kuntastrategiassa asukkaiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien yksi tekijä on palvelujen kehittäminen yhdessä palvelujen käyttäjien kanssa. Varhaiskasvatuksen palvelukyselyssä 2019 yksi eniten kannatusta saanut kehittämiskohde on ollut varhaiskasvatuksen asiointipalveluiden sähköistäminen.

- Mittarina viestinnän seuranta: tavoitteena 80 % varhaiskasvatuksen viestinnästä on sähköistä viestintää (paperin käytön vähentäminen).

Sähköiset asiointipalvelut otettiin käyttöön vuoden alusta ja n. 95 % varhaiskasvatuksen hakemuksista ja irtisanomisista tehdään nykyisin eDaisyn kautta. Suurin osa päätöksistä annetaan tiedoksi sähköisen tiedoksiannon kautta. Varhaiskasvatuksen tiedottaminen tapahtuu pääsääntöisesti sähköisesti, toki olemme varsinkin koronaan liittyvät tiedotteet tulostaneet myös yksiköiden eteisen seinille nähtäville. Daisyn sähköinen lapsen varhaiskasvatussuunnitelma sekä ryhmävasut on otettu käyttöön toimintakaudelle 2020–2021.

- Siun soten perhepalveluiden kanssa tehtävän yhteistyön kehittäminen perheiden hyvinvoinnin edistämiseksi
  - Kuntastrategiassa perheiden pahoinvoinnin torjunnan toimenpiteenä edellytetään varhaista puuttumista ja tiedonkulkua sivistystoimen ja Siun soten perhepalveluiden kanssa. Yhteistyötä tehdään hyvinvointineuvolassa sekä lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelman myötä.
  - Mittarina: Hyvinvointineuvolan säännöllisyyden ja yhteistyön riittävyyden arviointi: Kuntastrategiassa tavoitetilana 2021 lastensuojelutarpeen ja huostaanotettujen osuuden alentaminen maakunnan keskiarvotasolle.

Siun soten perhepalveluiden kanssa tehtävää yhteistyötä jatkettiin poikkeusoloista huolimatta normaalisti: Hyvinvointineuvola kokoontui keväällä 2020 6 kertaa. Siun soten henkilöstömuutosten vuoksi hyvinvointineuvolan toimintaa ei saatu käynnistymään syksyllä 2020. Yhteistyötä tehdään myös lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelmassa: alueellisesti neuvolan ja lastensuojelun kanssa Tohmajärvellä, mutta myös yleisemmällä tasolla eteläisen alueen perhekeskustoiminnassa (Kitee, Rääkkylä ja Tohmajärvi). Sekä alueellisen että eteläisen alueen toimintaa jatkettiin säännöllisesti etäkokousten muodossa. Alueellisena yhteistyönä järjestimme muksumessujen sijaan koko perheen ulkoilurastit Keski-Karjalan alueella. Tohmajärven kohtaamispaikan iltakahvit jäivät poikkeusaikana tauolle. Syksyllä kohtaamispaikan toimintaa käynnisteltiin viikoittaisena, mutta epidemiatilanteen kiristyessä loppuvuonna toiminta jäi uudelleen tauolle.

Siun sote kehittää lastensuojeluun systemisen työotteen mallia, työotteella on oma Syty-ohjausryhmä. Syty-ohjausryhmässä, LUMO-hankkeen kehitystyöryhmä esitti osaamiskeskusten valtakunnallisen tilannekuvakyselyn (04-05/2020) tuloksia: Itä- ja Keski-Suomen keskeiset ongelmat monialaisessa lastensuojelussa ovat mielenterveys- ja päihdepalveluiden riittämättömyys, erityissairaanhoidon palvelujen merkittävät puutteet, palveluketjujen toimimattomuus, monialaisen yhteistyön ja tiedonkulun puutteellisuus ja lapsille sopivia monialaisia palveluja on hyvin vähän, jolloin tarve kodinulkopuolisille sijoituksille on suuri.

Talousarvion toteutuminen

Talous	TP 2019	TA 2020	Ta-muutos	TA 2020	TP 2020	Poikkeama
Ulkoiset toimintatuotot	190 257	154 300	0	154 300	189 933	35 633
Ulkoiset toimintakulut	-2 004 832	-2 019 000	0	-2 019 000	-1 830 347	188 653
Toimintakate	-1 814 575	-1 864 700	0	-1 864 700	-1 640 414	224 286
Sisäiset toimintatuotot	0	0	0	0	0	0
Sisäiset toimintakulut	-344 982	-452 300	0	-452 300	-364 683	87 617
Nettomenot	-2 159 557	-2 317 000	0	-2 317 000	-2 005 097	311 903
Poistot ja arvonalentumiset	0	0	0	0	0	0

Tunnusluvut

	TP 2017	TP 2018	TP 2019	TP 2020
nettokustannus €/asukas	400	452	460	465
lasten kotihoidontuki 1 000 €	225	196	127	153
lapsia keskimäärin kotihoidontuen piirissä	70	72	50	52
hoidettavia lapsia 31.12.	146	170	184	164
- josta esiopetuksessa	36	41	40	44
esiopetusryhmien lkm	3	3	3	3
esiopetustuntien määrä	2 100	2 100	2 100	2100

2.2.3. KESKI-KARJALAN MUSIIKKIOPISTON JOHTOKUNTA

(Musiikkiopisto ja varhaisiän musiikkikasvatus)

MUSIIKKIOPISTO

Tilivelvollinen: musiikkiopiston rehtori

Toiminnalliset tavoitteet / painopistealueet 2020

Pyritään opetuksen toteuttamistapoja kehittämällä monimuotoisiin ratkaisuihin siten, että mahdollisimman suuri osa opetuksen piiriin hakeutuvista voisivat musiikkiopiston opetustoimintaan päästä.

Yksilöopetuspaikat eivät lisäänty vuonna 2020, mutta siihen hakeutuvat pyritään sijoittamaan mahdollisten vapaiden yksilöopetuspaikkojen puuttuessa musiikin hahmotusaineiden ryhmäopetuksena toteutettavaan opetukseen, eri orkesteri- ja yhteytoimintoihin, ja muihin mahdollisiin projekteihin, joihin osallistumista voidaan toteuttaa ns. matalalla kynnyksellä.

Mittari: Seurataan ryhmätoimintoihin ja matalan kynnyksen toimintoihin osallistuvien määriä.

Musiikin hahmotusaineiden opintosuoritteita saadaan lisää lisättyämme yksilöohjausta opetussuunnitelmaan myös kuuluvan musiikin hahmotusaineopintojen osalta. Starttiryhmiiä on kampanjoitu mahdollisuutena niin lapsille kuin aikuisille koko toimialueemme piirissä.

Liperin päiväkoteihin on Liperin kunnan lisärahoituksella käynnistetty uusia päiväkotimuskareita, jotta oppilaat voivat päästä musiikkikasvatuksen piiriin suoraan päiväkotipäivän osana. Vapaaoppilaspaikeista on kampanjoitu tehokkaasti, ja tiedottamista on käynnistetty ns. Peittojakeluilla.

Tempo-orkesteri perustettu matalan kynnyksen maksuttomana starttitoimintana (31.12.2020 saakka) Polvijärvellä, 6 lasta

Päiväkotimuskaritoiminta jokaisessa päiväkodissa Liperissä, 226 lasta

Ukulele-ryhmäläisiä Heinävedellä 38, Tohmajärvellä 40 lasta

Outokummun avoin puhallinorkesteritoiminta 35 henkilöä (31.7.2020 saakka)

Henkilöstön täydennyskoulutukseen ja työssäjaksamiseen, työn imuun kiinnitetään erityistä huomiota talousarvion resurssit huomioiden. Tavoitteena on kansainvälisen ja valtakunnallisen yhteistyön lisääminen hallinnollisella ja pedagogisella tasolla, ekonomiset ja ekologiset toteuttamistavat huomioiden. Pyritään kiinnittämään huomiota opetussuunnitelman toteuttamiseen, tarttumaan laadullisiin riskeihin yhteistyöllä, ja edistämään oppilaiden ja verkostojen hyvinvointia taiteen ja luovan ilmaisun mahdollisuuksia edistämällä.

Mittari: Seurataan henkilöstön täydennyskoulutuksiin osallistumisen määriä sekä oppilaitosten keskinäisen yhteistyön ja kehittämisen kasvua

Henkilöstön hyvinvointia on lisätty erillisellä henkilökohtaisella virkistysrahalla koronakaudella toukokuussa 2020. Esimiestyön työresurssista siirrettiin painopistettä aikaisempaa enemmän opettajien esimiestyön tukeen koronan tuomista muutoksista johtuen (3-5/2020). Henkilöstön virkistyspäivä siirrettiin keväältä koronan vuoksi elokuulle.

Etäopetusta on lisätty ekonomisia ja ekologisia toteuttamistapoja edistäväksi. Opintojen laadullista toimintaa on lisätty henkilökohtaisen hahmotusohjauksen tarjonnan lisäyksen myötä. Tarjottavien henkilöstökoulutusten määrä väheni koronakeväänä 2020, mutta saatavuus parani etäkoulutusten yleistyttyä syyskaudella 2020.

Kansallista uutta verkostoyhteistyötä ovat olleet erillisrahoitetun puhallinhankeeseen käynnistäminen Pielisen Karjalan musiikkiopiston kanssa ja Itämyrsky-sinfoniaorkesterin perustaminen neljän muun oppilaitoksen kanssa. Kansainvälistä yhteistyötä lisää saatu Erasmus+ -rahoitus.

Keski-Karjalan musiikkiopiston talousarviomuutos 2020 on käsitelty Keski-Karjalan musiikkiopiston johtokunnassa (12.5.2020, § 26). Kustannusnousua edellisvuodesta on uusien hallintotilojen vuokratilakustannus, tiloihin liittyvä puhtaanapito, postituskulujen siirto sisäisistä kuluista ulkoisiin toimintakuluihin, kuntien maksuosuuksien tarkastukset alaspäin sekä virkamuuutosten lisäkustannukset. Musiikkiopisto on saanut lisää valtionosuutta, mikä kompensoi kasvavat kustannukset.

Koronasta johtuen säästöä vuonna 2020 on syntynyt opettajien matkustuskulujen pienenemisestä etäopetukseen siirtymisestä johtuen. Säästöä tuli yhden viranhaltijan hakeuduttua tuntiopettajaksi syksyllä 2020, budjetoidun viran sijaan. Yksi viranhaltija on virkavapaalla, ja hänen tehtävänsä sijaistaa kaksi tuntiopettajaa, mikä on tuonut kustannussäästöjä. Lisärahoitusta on myönnetty Opetus- ja Kulttuuriministeriön myöntämästä ns. korona-avustuksesta toiminnan jatkuvuuden turvaamiseksi mahdollisen uuden etäopetusjakson varalle 75 000 eur. Avustuksen käyttöaikaan saatu jatkoa 2021 puolelle.

Talousarvion toteutuminen

Talous	TP 2019	TA 2020	Ta-muutos	TA 2020	TP 2020	Poikkeama
Ulkoiset toimintatuotot	591 188	600 600	-10 900	589 700	541 932	-47 768
Ulkoiset toimintakulut	-1 425 946	-1 433 500	-13 100	-1 446 600	-1 401 239	45 361
Toimintakate	-834 758	-832 900	-24 000	-856 900	-859 306	-2 406
Sisäiset toimintatuotot	79 218	83 100	-2 700	80 400	77 079	-3 321
Sisäiset toimintakulut	-12 041	-6 900	-16 300	-23 200	-24 019	-819
Nettomenot	-767 581	-756 700	-43 000	-799 700	-806 246	-6 546
Poistot ja arvonalentumiset	0	0	0	0	0	0

2.2.4. YMPÄRISTÖLAUTAKUNTA

Tulosyksiköt: Hallinto, tekninen toimi, vesihuoltolaitos, ravitsemus- ja siivouspalvelut, tila- ja vuokrauspalvelut)

	TP 2016	TP 2017	TP 2018	TP 2019	TP 2020	Muutos% 2019-2020
Hallinto						
- ulkoiset	-220 384	-247 023	-297 402	-251 694	-262 592	4,3
- sisäiset	-13 586	-14 094	-17 969	-20 745	-18 144	-12,5
Yhteensä	-233 970	-261 117	-315 371	-272 439	-280 736	3,0
Tekninen toimi						
- ulkoiset	-939 284	-506 790	-560 693	-541 230	-596 774	10,3
- sisäiset	46 786	36 142	18 707	29 623	22 578	-23,8
Yhteensä	-892 498	-470 648	-541 986	-511 607	-574 196	12,2
Vesihuoltolaitos						
- ulkoiset	450 183	340 007	341 273	343 958	381 824	11,0
- sisäiset	41 696	35 542	29 099	22 842	-21 153	-192,6
Yhteensä	491 879	375 549	370 372	366 800	360 671	-1,7
Ravitsemus- ja siivouspalvelut						
- ulkoiset	-771 881	-781 142	-766 355	-762 916	-756 733	-0,8
- sisäiset	755 905	762 888	772 227	731 094	650 922	-11,0
Yhteensä	-15 976	-18 254	5 872	-31 822	-105 811	232,5
Tila- ja vuokrauspalvelut						
- ulkoiset	-651 964	-693 736	-618 283	-650 879	-210 776	-67,6
- sisäiset	1 011 366	1 025 629	1 054 236	1 030 728	939 959	-8,8
Yhteensä	359 402	331 893	435 953	379 849	729 183	92,0
Tekninen toimiala yhteensä						
- ulkoiset	-2 133 330	-1 888 684	-1 901 460	-1 862 761	-1 445 051	-22,4
- sisäiset	1 842 167	1 846 107	1 856 300	1 793 542	1 574 162	-12,2
Yhteensä	-291 163	-42 577	-45 160	-69 219	129 111	-286,5

Keskeiset tapahtumat vuonna 2020

Koronan vaikutus tekniseen osastoon jäi kokonaisuudessaan vähäiseksi vuoden 2020 aikana. Ruoka- ja siivouspalveluiden toimintoihin koronan vaikutus oli suurin. Koronavirus aiheuttaa omat haasteensa toimialalle vielä lähitulevaisuudessa. Positiivista kuitenkin on ollut siivouspalvelujen kysynnän kasvu ja kasvaneet myyntituotot.

Sivistyskeskuksen rakennuttaminen työllisti alkuperäistä arviota enemmän teknistä osastoa. Hanke otettiin vastaa joulukuun loppupuolella. Laajennetun käyttöönoton yhteydessä toteutetaan viimeisiä säätöjä talotekniikan osalta.

Liikuntahallin laajennuksen urakkakilpailutus suoritettiin, rahoitus saatiin ja hanke käynnistyi. Suunnitellut investoinnit toteutuivat odotusten mukaisesti.

Rakennusvalvonnan osalta kunta liittyi Lupapistepalveluun, ja rakennuslupahakemusten käsittely on tarkoitus muuttaa kokonaan sähköiseen järjestelmään. Syksyn aikana käynnistettiin Tohmajärven ympäristölautakunnan esityksestä selvitystyö Keski-Karjalan rakennusvalvonnan yhteistoimintayksikön perustamisesta. Selvitystyö katsottiin ajankohtaiseksi pitkäaikaisen rakennustarkastajan eläköidyttyä.

Rakennusvalvonta ja ympäristönsuojelu toteutetaan tällä hetkellä väliaikaisjärjestelyin, kuntatekniikan päällikön toimesta.

Haastavasta ja kiireisestä toimintaympäristöstä huolimatta ympäristölautakunnan toimintakate on hyvä. Niiralassa Rajantiellä, 16.2.2020 tapahtunut rekka-auton tieltä suistuminen ja sitä seurannut öljyvahinko aiheuttivat välillisiä kuluja käyttötalouteen ympäristönsuojelun kustannuspaikalle. Kustannusten oletetaan palautuvan kunnalle vuoden 2021 aikana täysimääräisenä. Budjettiraami vuodelle 2020 oli 1 452 000 € ja toteuma oli 1 445 051 €. Ilman öljyvahingon aiheuttamaa kustannuserää toimintakate olisi ollut 1 169 052,15 €.

HALLINTO

Tilivelvollinen: lautakunnan jäsenet
tekninen johtaja

Toiminnalliset tavoitteet / painopistealueet 2020

- Hallintoa hoidetaan taloudellisesti ja tehokkaasti eri tulosyksiköiden toimintaa tasapuolisesti tukien.
- Henkilöstön työkuormaa pyritään tasapainottamaan henkilöstöjärjestelyillä.
- Ylitöiden minimoiminen
- Mittarit
  - Kustannusten toteuman vertailu budjetoituun summaan.
  - Ylitöiden suhteellinen kertymä edellisvuoden tilanteeseen verrattuna. Toteutui. Ei ylitöitä toimistohenkilökunnalla.

Toteutunut

- Tavoite toteutui. Toimintakate alittaa merkittävästi budjetoidun, huomioiden ympäristönsuojelun kustannuspaikalle kirjautunut ulkopuolisen aiheuttama öljyvahinko
- Palkattu vakituinen toimistosihteeri
- Ylitöiden osuus edellisvuotta pienempi.

Talousarvion toteutuminen

Talous	TP 2019	TA 2020	Ta-muutos	TA 2020	TP 2020	Poikkeama
Ulkoiset toimintatuotot	6 599	11 100	0	11 100	8 553	-2 547
Ulkoiset toimintakulut	-258 292	-312 200	0	-312 200	-271 144	41 056
Toimintakate	-251 693	-301 100	0	-301 100	-262 591	38 509
Sisäiset toimintatuotot	465	0	0	0	1 665	1 665
Sisäiset toimintakulut	-21 210	-19 400	0	-19 400	-19 809	-409
Nettomenot	-272 438	-320 500	0	-320 500	-280 736	39 764
Poistot ja arvonalentumiset	0	0	0	0	0	0

Varatut määrärahat kattoivat kustannukset. Alitus perustuu palvelujen oston arvioitua vähäisempään määrään hallinnossa ja yhdyskuntasuunnittelussa.

Tunnusluvut

	TP 2017	TP 2018	TP 2019	TP 2020
nettokustannus €/asukas	57	70	64	65
kokoukset, kpl/§	9/153	10/144	11 / 138	11/152
myönnetyt maa-ainesten ottoluvat voimassa olevat maa-ainesten ottoluvat 31.12.	1	1	3	2
myönnetyt ympäristöluvut ympäristölupia 31.12.	22	19	18	19
	0	2	1	1
	34	36	34	38

TEKNINEN TOIMI

Tilivelvollinen: tekninen johtaja

Toiminnalliset tavoitteet / painopistealueet 2020

- Asemakaavamuutokset saadaan valmiiksi vuoden 2020 aikana.
- Kaavatiet ja yleiset alueet pidetään käyttötarkoitustaan vastaavassa kunnossa, kustannustehokkaasti. Yleisten alueiden viihtyisyyteen kiinnitetään erityistä huomiota, resurssien puitteissa.
- Mittarit
  - Aloitettujen kaavaprosessien suhde valmistuneisiin
  - Kaavateiden ylläpitokustannusten suhde budjetoituun. Reklamaatiokehitystä verrataan aikaisempien vuosien tilanteeseen.

Toteutunut

- Aloitettu Niiralan yleiskaava- ja asemakaavapäivitys. Edellisvuoteen verrattuna teossa on kaksi kaavaa enemmän. Tilannetta voidaan pitää hyvänä teollisten toimintojen kehityksen kannalta.
- Liikenneväylät ja yleiset alueet kustannuskehitys. Kustannukset budjetoidun mukaiset. Reklamaatiokehitys arvioituna edellisvuotta parempi. Ei saatavilla olevaa yksilöityä vertailukelpoista mittaustulosta. Lopputilannetta voitaneen pitää hyvänä. Kustannusvaikutus on huomioitu budjetointivaiheessa

Talousarvion toteutuminen

Talous	TP 2019	TA 2020	Ta-muutos	TA 2020	TP 2020	Poikkeama
Ulkoiset toimintatuotot	254 291	138 800	0	138 800	281 199	142 399
Ulkoiset toimintakulut	-629 032	-579 900	0	-579 900	-897 973	-318 073
Toimintakate	-374 741	-441 100	0	-441 100	-616 774	-175 674
Sisäiset toimintatuotot	84 974	68 000	0	68 000	76 198	8 198
Sisäiset toimintakulut	-55 351	-49 500	0	-49 500	-53 620	-4 120
Nettomenot	-345 118	-422 600	0	-422 600	-594 196	-1 016 796
Poistot ja arvonalentumiset	-166 489	-164 400	0	-164 400	-183 174	-18 774

Kaavoitukseen varattuja määrärahoja jäi käyttämättä n. 22 000 euroa. Kustannukset siirtyvät vuodelle 2021. Palvelulaitosten toimintakate alitti budjetoidun 42 000 eurolla. Ympäristönsuojelun ostopalveluille varattu määräraha ylittyi Rajantien öljyvahingon takia. Kunta vastaa tarvittaessa jälkitorjunnasta alueellaan. Kunnan eri viranomaisten ja laitosten tulee tarvittaessa osallistua jälkitorjuntaan (Pelastuslaki 111 a§). Öljyvahingon ja aluskemikaalivahingon torjumisesta vastaavalla viranomaisella sekä siihen osallistuneella tai siihen virka-apua antaneella viranomaisella on oikeus saada vahingon torjunnasta aiheutuneista kustannuksista korvaus vahingosta vastuulliselta tai hänen vakuutusenantajaltaan sen mukaisesti kuin ympäristövahinkojen korvaamisesta annetussa laissa (737/1994), merilaissa (674/1994), liikennevakuutuslaissa (460/2016), raideliikennevastuulaissa (113/1999) tai muussa laissa

säädetään (Pelastuslaki 99a§). Myös ympäristönsuojelulaista löytyy vastaavan sisältöinen määräys (Ympäristölaki 133§). Öljyvahingon kustannukset vuodelle 2020 ovat 295 998,85 €.

Liikennevahinkokeskus teki 20 000 € kertakorvauspäätöksen vahingosta. Korvauspäätökseen haetaan oikaisua ja loppusuoritusta haetaan öljynsuojelurahastolta. Asian käsittely jatkuu vuoden 2021 aikaan.

	TP 2017	TP 2018	TP 2019	TP 2020
nettokustannus €/asukas	76	89	136	138
Liikenneväylät				
kunnan kunn.pitämät kadut ja tiet 31.12., km	25	25	25	25
kunnan kunn.pitämät kevyen liik.väylät 31.12., km	7,86	7,86	7,86	7,86
kunnossapitoavustetut tiet, km	306	306	306	306
yks.teille maksetut kunnossapitoavustukset, 1 000 €	87	100	100	100
yks.teille maks.hark.var.peruskorjaus-avustukset, 1 000 €	0	12	3,1	12
Puistot ja yleiset alueet				
rakennettujen ja hoidettujen puistojen pinta-ala, ha	6	6	6	6
Palvelulaitokset				
Konekeskus				
- traktorin käyttötunnit	1 548	1 418	1 239	1 130
Jätehuolto				
omakotitalot/hyöty- ja ong.jättemaksut (sis.alv 24 %)	43,6	44,48	31,12	31,12
ulkop.vapaa-ajan asunnot yms. (sis.alv 24 %)	33,31	33,98	23,78	23,78
kesäas.jäteastian käyttömaksu (sis.alv 24 %)	28,26	28,83	29,11	29,11
ekopiste, kpl	29	9	9	7
kartongin- ja paperinkeräyskontti, kpl	3	3	3	2
paperinkeräyskontti, kpl	9	6	6	6
SER- ja pienmetallin keräyspiste, kpl	1	1	1	1
vaarallisen jätteen vastaanottopiste, kpl	1	1	1	1
kesäasukkaiden jäteastiat, kpl	4	4	4	4
Rakennusvalvonta ja ympäristönsuojelu				
myönnetyt rak.koskevat luvat	80	81	68	84
muut ilmoitukset (maaperän suojelu)	5	13	12	
käsitellyt meluilmoitukset	2	2	4	5
käsitellyt asuntojen korjausavustukset	0	0	0	0

VESIHUOLTOLAITOS

Tilivelvollinen: tekninen johtaja

Toiminnalliset tavoitteet / painopistealueet 2020

- Vesihuollon toimintavarmuutta parannetaan investointiluontoisilla toimenpiteillä, ympäristölautakunnan hyväksymän saneerausohjelman mukaisesti.
- Mittarit
  - Häiriötilanteiden määrään kehitystä verrataan edellisen vuoden toteutuneeseen tilanteeseen.
  - Talusveden laadun seuranta sekä jäteveden puhdistustulosten seuranta

Toteutunut

- Vertailukelpoista tietoa häiriötilanteiden kehityksestä ei ole saatavilla.
- Talusveden laatua seurattiin päivitetyn valvontatutkimusohjelman mukaisesti eikä siinä havaittu merkittäviä poikkeamia vuonna 2020. Jätevedenpuhdistamo toimi ympäristöluvan lupaehtojen mukaisesti.
- Vesihuollon toimintavarmuutta parannettiin investointiluontoisilla toimenpiteillä, kuten varustamalla vedenottoa varavoimalaitteilla, päivittämällä automaatiojärjestelmiä sekä vesi- ja jätevesiverkoston saneerauksilla

Muita huomioita

- Vesilaitoksen tuotot kasvaneet ajankohtaansa edellisvuodelta verrattuna 5 %. Palvelujen ostot on hieman edellisvuotta pienempi. Automaatiosaneeraus on kesken.
- Jätevedenpumppaamoiden huolto ei toteutunut huoltosopimuksen mukaisesti osittain covid-19 epidemian vuoksi. Vuoden 2020 huoltokierros siirtyi keväseen 2021.
- Aloitettiin jätevedenpuhdistamon hankesuunnittelu

Talousarvion toteutuminen

Talous	TP 2019	TA 2020	Ta-muutos	TA 2020	TP 2020	Poikkeama
Ulkoiset toimintatuotot	869 149	824 500	0	824 500	858 842	34 342
Ulkoiset toimintakulut	-525 191	-523 400	0	-523 400	-476 947	46 453
Toimintakate	343 958	301 100	0	301 100	381 895	80 795
Rahoitustuotot ja -kulut	0	-38 100	0	-38 100	-38 102	-2
Sisäiset toimintatuotot	50 257	48 500	0	48 500	46 158	-2 342
Sisäiset toimintakulut	-27 414	-38 200	0	-38 200	-29 222	8 978
Nettomenot	366 801	273 300	0	273 300	360 728	87 428
Poistot ja arvonalentumiset	-182 431	-181 000	0	-181 000	-181 283	-283

Vesi- ja viemärlaitostoiminta tulos parani 80 795 € budjetoidusta, johtuen palvelujen ostojen vähenemisestä (siirtymisestä) ja tuottojen kasvamisesta. Palvelujen ja tarvikkeiden ostot vähenivät n. 40 000 € huoltopalvelutoimintojen ja muiden palveluostojen siirryttyä vuoden 2021. Myös henkilöstökuluissa tuli säästää. Vesilaitoksen tuotot kasvoivat n. 10 000 € ja viemärlaitoksen tuotot n. 24 340 €.

	TP 2017	TP 2018	TP 2019	TP 2020
nettokustannus €/asukas	67	67	83	84
Vesilaitos				
verkkoon pumpattu vesimäärä 1 000 m ³	308	371	328	308
verkkoon pumpattu vesimäärä/asukas m ³	67	83	75	
laskutettu vesimäärä 1 000 m ³	253	234	248	229
verkostoon liittyneet kiinteistöt 31.12., lkm	1543	1537	1539	1 545
vesijohtoverkoston pituus 31.12., km	365,6	366,3	366,5	366,5
veden kulutusmaksu €/m ³ (sis.alv)	1,28	1,29	1,31	1,36
veden perusmaksu I-III, € (sis.alv)	101,93- 254,72	102,96- 257,28	105,01- 262,42	107,13- 267,68
vesiliittymismaksu/yksikkö (m ²) (sis.alv)	1,4		1,4	1,44
vedenotto, kpl	4	4	4	4
paineenkorotusasema, kpl	5	5	5	5
vesisäiliö, kpl	1	1	1	1
vesitorni, kpl	1	1	1	1
hapetuskaivo, kpl	1	1	1	1
Viemärlaitos				
vastaanotettu jätevesimäärä 1 000 m ³	286	267	278	324
vastaanotettu jätevesimäärä/asukas m ³	62	60	64	
laskutettu jätevesimäärä 1 000 m ³	144	128	132	125
verkostoon liittyneet kiinteistöt 31.12., kpl	948	951	951	950
viemäriverkoston pituus 31.12., km	165,3	165,3	165,4	165
- josta viettoviemäriä km	57,8	57,8	57,8	58
- josta paineviemäriä km	107,5	107,5	107,6	107,6
jäteveden kulutusmaksu €/m ³ (sis.alv)	2,79	2,83	2,88	2,94
jäteveden perusmaksu I-III, € (sis.alv)	103,25- 310,24	104,3- 313,35	106,38 - 319,61	108,52- 326,01
viemäri liittymismaksu/yksikkö (m ²) (sis.alv)	1,62		1,62	1,67
jätevedenpuhdistamo, kpl	1	1	1	1
jätevedenpumppaamo, kpl (runko- ja kiint.pumppaamot)	101	101	105	102

RAVITSEMUS- JA SIIVOUSPALVELUT

Tilivelvollinen: tekninen johtaja

Toiminnalliset tavoitteet / painopistealueet 2020

- Sosiaali- ja terveystalouden tuottajan vaihtumisesta johtuvien tukipalvelu muutosten toteuttaminen kannattavasti ja joustavasti.
- Ruoka- ja siivouspalveluhenkilöstön ammattitaidon ylläpitäminen ja kehittäminen.
- Mittarit
  - Kustannusvertailu tulot/menot

Toteutunut

Toimintakate edellisvuoteen verrattuna ravitsemuspalveluissa 3,2 % huonompi, johtuen covid-19 epidemian aiheuttamien ruokailijamäärien muutosten johdosta, lähinnä tukipalveluina tuotettavien päivätoiminta aterioiden osalta. Lisäksi tukipalveluina tuotettavien kotiaterioiden kuljetuskustannukset olivat huomattavan suuret sosiaali- ja terveystalouden tuottajan vaihduttua 2020 vuoden alusta ja ateriakuljetusten järjestämisen siirryttyä ruokapalveluille. Myös kunnan omaan toimintaan toimitettujen aterioiden määrät vähenivät samasta syystä.

Siivouspalveluiden toimintakate vastaavana ajankohtana edelliseen vuoteen verrattuna oli 6,7 %.

Toteutuneet toimintatuotot kasvoivat huomattavasti, sosiaali- ja terveystalouksille lisätyönä tehtyjen covid-19 lisä- ja tehostesiivousten vuoksi. Sosiaali- ja terveystalouksille tehtyjä mitoituksen ulkopuolisia lisäsiivousta kertyi touko-joulukuun välillä yhteensä 260 työtuntia. Siivouspalvelut tuottivat lisäsiivouksia myös kunnan omille toimialoille yhteensä 180 tuntia. Vastaavasti tämä näkyy myös kohonneina henkilöstökuluina.

Ruoka- ja siivouspalveluiden ammattitaidon ylläpitoon emme pystyneet panostamaan kuin muutamien webinaarikoulutusten kautta.

Talousarvion toteutuminen

Talous	TP 2019	TA 2020	Ta-muutos	TA 2020	TP 2020	Poikkeama
Ulkoiset toimintatuotot	648 646	686 700	0	686 700	709 043	22 343
Ulkoiset toimintakulut	-1 411 562	-1 438 700	0	-1 438 700	-1 465 776	-27 076
Toimintakate	-762 916	-752 000	0	-752 000	-756 733	-4 733
Sisäiset toimintatuotot	802 862	754 300	0	754 300	716 418	-37 882
Sisäiset toimintakulut	-71 588	-76 200	0	-76 200	-65 496	10 704
Nettomenot	-31 822	-73 900	0	-73 900	-105 811	-31 911
Poistot ja arvonalentumiset	0	0	0	0	0	0

Ruokapalveluiden toimintakate alitti budjetoidun n. 21 000 eurolla. Toimintatuotot ylittivät budjetoidun toimintatuoton siivouksen osalta n. 34 000 eurolla. Kustannusten nousun ja toimintojen vaikeutuminen koronasta johtuen muutti toimintakatteen n. 25 000 euroa negatiiviseksi. Kokonaisuutena ruoka- ja siivouspalvelut pärjäivät koronaturbulenssista huolimatta laadullisesti ja toiminnallisesti erittäin hyvin.

Tunnusluvut

	TP 2017	TP 2018	TP 2019	TP 2020
nettokustannus €/asukas			24	25
Ravitsemuspalvelut				
valmistuskeittiötä, kpl	1	1	1	1
jakelukeittiötä, kpl	5	4	4	3
aterioiden määrä, kpl	267 205	275 000	281 000	267 000
keskim.ateriahinta €/ateria	3,5	3,47	3,48	3,63
Siivouspalvelut				
siivottavia kohteita, kpl	38	38	37	35
siivottavat m ²	20 800	19 800	19 400	19 900
nettokustannus €/m ² /vuosi	23,86	23,56	26,07	28,18

TILA- JA VUOKRAUSPALVELUT

Tilivelvollinen: tekninen johtaja

Toiminnalliset tavoitteet / painopistealueet 2020

- Käyttöasteen parantaminen kunnanhallituksen hyväksymän asuntostrategian mukaiselle tasolle.
- Mittarit
  - Toteutunut käyttöaste

Toteutunut

Asuntojen käyttöaste 68 %.

Muita huomioita

Asuntojen käyttöaste on heikko. Asuminen tulee keskittää strategian mukaisesti kehitettäville kiinteistöille ja käytöstä poistuvat kohteet tulisi purkaa jollakin aikajänteellä. Myllyrannan rivitalot tulevat poistumaan käytöstä 2021. Uuden sivistyskeskus Ahjon valmistuminen 12/2020 tuoreutti sisäisesti vuokrattavien toimitilojen repertuaaria. Toimitilojen osalta on pyritty tekemään enenevässä määrin kunnossapidon kannalta tarpeellisia ennakoivia toimenpiteitä ja energian säästöön tähtäviä toimia.

Kiinteistönhoidon mitoitus valmistui 11/2020 ja sen pohjalta voidaan tehdä tarvittavia ratkaisuja tulevien eläköitymistien johdosta. Kehittämispalveluille v. 2021 siirtyvien toimitilojen kiinteistönhoitotyöt toteutetaan mitoituksen mukaisesti. Covid-19 epidemia toi vaikutuksensa myös kiinteistönhoidon työntekijöiden tehtäviin erilaisten suojautumistoimenpiteiden muodossa

Talousarvion toteutuminen

Talous	TP 2019	TA 2020	Ta-muutos	TA 2020	TP 2020	Poikkeama
Ulkoiset toimintatuotot	861 309	1 169 500	0	1 169 500	1 150 400	-19 100
Ulkoiset toimintakulut	-1 512 187	-1 428 400	0	-1 428 400	-1 361 166	67 234
Toimintakate	-650 878	-258 900	0	-258 900	-210 766	48 134
Sisäiset toimintatuotot	1 113 796	1 088 300	12 500	1 100 800	1 014 148	-86 652
Sisäiset toimintakulut	-83 068	-63 300	0	-63 300	-74 189	-10 889
Nettomenot	379 850	766 100	12 500	778 600	729 193	-49 407
Poistot ja arvonalentumiset	-566 679	-672 800	0	-672 800	-651 783	21 017

Säästöä syntyi palvelujen ostojen vähenemisen kautta. Toimintakate oli 48 134 € budjetoitua parempi.

Tunnusluvut

	TP 2017	TP 2018	TP 2019	TP 2020
nettokustannus €/asukas	123	137	167	169
Toimitilat/kaikki kiinteistöt				
- kiinteistöt, kpl	40	37	36	37
- lämmin tila, m ²	42 844	37 370	38 699	43 511
- kylmä tila, m ²	5 987	9 070	9 377	9 484
- lämmin tila, m ³	170 000	152 939	157 551	181 162
- kylmä tila, m ³	20 872	30 957	31 114	31 400
Kunnan suoraan omistamien asuntojen lkm	88	80	78	79
kunnan suoraan omistamien asuntojen huoneistoala	4 038,5	3 501,5	3 383,5	3 475,5
kunnan omistamien osakehuoneistojen lkm	19	19	19	19
kunnan määräämisvallassa olevat osakehuoneistot, lkm	220	220	220	220
kunnan suoraan omist. asuntojen vuokratulot 1 000 €	456	415	397	375
kunnan suoraan omist. asuntojen käyttöaste %	76	76	74	68
kunnan omistamien toimitilojen vuokratulot 1 000 €	462	417		
kunnan suoraan omistamien toimitilojen käyttöaste %	0	89,7	85	

INVESTOINNIT

Kiinteistöjen peruskorjaus

- Nimeämättömät kohteet: Sisältävät kiinteistöjen investointiluonteiset remontit ympäristölautakunnan päätösten mukaisesti:
  - * MFG-hallin kattoremontti sekä vanhan osan sisävalaistuksen uusinta
    - * valmistunut 9/2020
  - * Kunnanviraston tiivistyskorjaukset
    - * korjaustoimenpiteitä tehty, työt jatkuvat 2021
  - * Tikkanen koulun ulkoverhouksen korjaus, -maalauksen ja kellarikerroksen kunnostaminen
    - * valmistunut 8/2020
  - * Kiinteistö Oy Tohmajärven Linjakas, liiketilan korjaus
    - * valmistunut 9/2020
  - * Terveyskeskuksen ent. röntgentilojen saneeraus
    - * valmistunut 1/2020
  - * Terveyskeskuksen paineilmajärjestelmän saneeraus
    - * valmistunut 12/2020

Nimetyt kohteet:

- Luonnontuotehallin neuvottelu- ja edustustilojen rakentaminen
  - * valmistunut 9/2020
- Terveyskeskuksen lämmönvaihtimen ja automaatiojärjestelmän uusinta
  - * valmistunut 11/2020
- Liikuntahallin laajennus aloitettu 9/2020
  - * työt jatkuvat 2021

Valtuutettujen "kymppitonit":

- Kunnanviraston ilmalämpöpumput
  - * valmistunut 12/2020

Kiinteät rakenteet

- Kemien pururadan valaistuksen uusiminen
  - * valmistunut 9/2020
- Kaavateiden peruskorjaus: Kaavateistä korjataan vuoden 2020 aikana Mäntytie ja Kuusitie.
  - * valmistunut 8/2020
- Teiden rakentaminen uusille kaavatonteille
  - * Ei toteutunut.
- Yritystonttien kunnostus
  - * Ei toteutunut.
- Katuvalojen saneeraus
  - * Toteutui osittain. Kaava-alueen katuvaloja kunnostettiin hankkimalla uusia valaisimia ja pylväitä
- Koulukeskuksen kaukalon ja hiekkatekonurmen siirto Tikkalaan
  - * valmistunut 8/2020

Vesihuoltolaitos

- Jätevesi- ja vesihuollon saneeraus ja suunnittelu (nimeämättömät kohteet). Vesihuollon toimintavarmuutta parannetaan. Määrärahan kohdentamisesta päättää ympäristölautakunta. Nimeämättömät kohteet, ympäristölautakunta päättänyt seuraavat kohteet:
  - * Nenosenlammen ja Riikolan vedenottamoiden varavoimajärjestelyt
    - * valmistunut 11/2020
  - * Vesilaitoksen automaattiosaneeraus (tornivälisäiliö-Valkealampi)
    - * valmistunut 2/2020
  - * Jätevesiviemärin saneeraus välillä Sivistyskeskus-Koivistontie
    - * valmistunut 8/2020
  - * Jätevesipumppaamon saneeraus, Metsäkouluntie 45
    - * valmistunut 10/2020
  - * Jätevedenpuhdistamon lietteenkuivauksen jatkokäsittely
    - * valmistunut 11/2020

Rakennukset

- Pukuhuonerakennuksen rakentaminen Nymanin kentälle
  - * valmistunut 1/2021

Koneet ja kalusto

- Sivistyskeskuksen kalustaminen
  - * valmistui 12/2020.

Muut

- Valtuutettujen 10 000 € investointiraha (yht. 270 000 €) kohdentuvat erikseen perusteltaviin investointikohteisiin valtuuston määrittämien kriteerien mukaan.
  - * Virpi Koistinen, Marko Manninen ja Tero Nenonen:
    - Lähiliikuntapaikka Tikkalaan 30.000 €
  - * Leena Väistö ja Pasi Parviainen:
    - Ulkoilureitti Akkala-Jouhkola-Riikolan alueelle 20.000 €
  - * Hannu Hämäläinen, Jouni Martiskin, Kari Kakkonen:
    - Riikolan vedenottamon varavoimalaitteen hankinta 30.000 €
  - * Nina Kabeleva:
    - Kemien kuntoportaat 10 000€.
  - * Aarne Laasonen ja Reima Ehrukainen:
    - Kangaslammen ja Metsätähden uimarantojen kunnostus 20.000 €

Yhteenveto käyttötalouden talousarvion sitovista, ulkoisista toimintakatteista tulosyksiköittäin (sitovuustaso toimielin)

KÄYTTÖTALOUS	Nettomenot/-tulot				
	Ta	Muutos	Ta yht.	Tot	Poikk.
KESKUSVAALILAUTAKUNTA	0	0	0	1 280	-1 280
Vaalit	0		0	1 280	-1 280
KUNNANVALTUUSTO	41 500	-6 000	35 500	33 949	1 551
Kunnanvaltuusto	41 500	-6 000	35 500	33 949	1 551
TARKASTUSLAUTAKUNTA	20 100	0	20 100	17 324	2 776
Tilintarkastus	20 100		20 100	17 324	2 776
KUNNANHALLITUS	1 456 670	43 500	1 500 170	1 482 535	17 635
Yleisjohto	450 400	-5 500	444 900	415 920	28 980
Kehittämispalvelut	341 970	20 000	361 970	365 417	-3 447
Maaseutupalvelut	86 000		86 000	85 513	487
Työllisyyspalvelut	578 300	29 000	607 300	615 685	-8 385
HENKILÖSTÖJAOSTO	114 850	0	114 850	82 306	32 544
Henkilöstöpalvelut	114 850		114 850	82 306	32 544
HALLINTO- JA TALOUSPALVELUT	233 574	-37 500	196 074	179 042	17 032
Hallintopalvelut	171 350	-6 000	165 350	154 908	10 442
Talouspalvelut	61 900	-5 000	56 900	51 769	5 131
Tiedonhallintapalvelut	104 150	-26 500	77 650	60 989	16 661
Lomituspalvelut	-103 826		-103 826	-88 624	-15 202
SOSIAALI- JATERVEYSTOIMI	20 166 050	300 000	20 466 050	20 504 985	-38 935
Sos.- ja terv.toimen menot	0		0	13 378	-13 378
Palvelusopimus (Siun sote)	18 970 000	300 000	19 270 000	19 274 544	-4 544
Kunnan omat vastuut	1 196 050		1 196 050	1 217 062	-21 012
SIVISTYSLAUTAKUNTA	6 168 400	0	6 168 400	6 151 962	16 438
Hallinto	162 000		162 000	175 082	-13 082
Perusopetus	2 923 700		2 923 700	3 094 560	-170 860
Lukiokoulutus	443 700		443 700	503 282	-59 582
Kansalaisopisto	166 100		166 100	143 423	22 677
Kirjasto- ja kulttuuripalvelut	306 700		306 700	314 254	-7 554
Liikunta- ja nuorisopalvelut	301 500		301 500	280 946	20 554
Varhaiskasvatus	1 864 700		1 864 700	1 640 414	224 286

Keski-Karjalan musiikkiopisto	832 900	24 000	856 900	859 306	-2 406
YMPÄRISTÖLAUTAKUNTA	1 452 000	0	1 452 000	1 445 051	6 949
Hallinto	301 100		301 100	262 591	38 509
Tekninen toimi	441 100		441 100	596 774	-155 674
Vesihuoltolaitos	-301 100		-301 100	-381 824	80 724
Ravitsemus- ja siivouspalvelut	752 000		752 000	756 733	-4 733
Tila- ja vuokrauspalvelut	258 900		258 900	210 776	48 124

Toimintakate yhteensä 30 486 044 324 000 30 810 044 30 757 739 52 305

2.3 Tuloslaskelmaosan toteutuminen

Tuloslaskelmaosa sisältää eriä, joita seurataan käyttötalousosassa ja eriä, joita seurataan tuloslaskelmaosassa. Tuloslaskelmaosassa seurattavia määrärahoja ja tuloarvioita ovat verotulot, valtionosuudet, rahoitustulot ja -menot sekä satunnaiset erät.

Suunnitelman mukaisia poistoja ja arvonalennuksia ei käsitellä talousarviossa määrärahana, sillä niissä ei ole kysymys rahan käytöstä. Poistojen esittämistä tilinpäätöksessä sitovat kuitenkin valtuuston hyväksymät poistosuunnitelman perusteet.

	<u>TP2019</u>	<u>TA2020</u>	<u>Ta-muutos</u>	<u>TA2020</u>	<u>TP2020</u>	<u>Poikke- ama</u>
Toimintatulot	9 002 898	9 417 485	2 700	9 420 185	8 933 399	486 786
Myyntituotot	5 650 793	5 967 213	-9 800	5 957 413	5 575 674	381 739
Maksutuotot	851 109	749 912		749 912	730 459	19 453
Tuet ja avustukset	455 321	377 460		377 460	369 423	8 037
Muut tuotot	2 045 675	2 322 900	12 500	2 335 400	2 257 843	77 557
Toimintamenot	-39 450 096	-39 903 529	-26 700	-39 930 229	-39 691 057	-239 172
Henkilöstökulut yht.	-11 424 263	-11 647 568	-12 200	-11 659 768	-10 809 699	-850 069
- palkat ja palkkiot	-9 161 028	-9 334 500	-10 210	-9 344 710	-8 588 435	-756 275
- eläkekulut	-1 986 210	-1 990 000	-1 680	-1 991 680	-1 904 127	-87 553
- muut henkilöstökulut	-277 026	-323 068	-310	-323 378	-317 136	-6 242
Palvelujen ostot	-24 303 021	-24 724 981	-270 500	-24 995 481	-24 930 935	-64 546
Aineet, tarvikkeet, tavarat	-1 560 850	-1 487 200	-5 000	-1 492 200	-1 635 368	143 168
Avustukset	-620 859	-612 580	-29 000	-641 580	-883 269	241 689
Muut kulut	-1 541 104	-1 431 200	-10 000	-1 441 200	-1 431 786	-9 414
Toimintakate	-30 447 199	-30 486 044	-324 000	-30 810 044	-30 757 658	-52 386
Verotulot	13 590 582	13 774 000	-370 000	13 404 000	13 541 908	-137 908
Valtionosuudet	16 962 079	17 611 200	714 800	18 326 000	18 760 032	-434 032
Rahoitustulot ja -menot yht.	176 375	164 600		164 600	167 669	-3 069
Korkotuotot	87 164	87 400		87 400	86 561	839
Muut rahoitustuotot	163 850	162 600		162 600	155 277	7 323
Korkokulut	-40 836	-51 800		-51 800	-41 076	-10 724
Muut rahoituskulut	-33 803	-33 600		-33 600	-33 094	-506
Vuosikate	281 838	1 063 756	20 800	1 084 556	1 711 952	-627 396
Poistot ja arvonalentumiset	-959 111	-1 056 200		-1 056 200	-1 568 198	511 998
- suunn. mukaiset poistot	-959 111	-1 056 200		-1 056 200	-1 568 198	511 998
Tilikauden tulos	-677 272	7 556	20 800	28 356	143 753	-115 397
Poistoeron vähennys	5 034	5 000	0	5 000	5 048	-48
Tilikauden yli/alijäämä	-672 238	12 556	20 800	33 356	148 801	-115 445

Verotulojen erittely	TP 2019	TA 2020	Ta-muutos	TA 2020	TP 2020	Poikkeama
Kunnan tulovero	11 669 365	11 776 000	-370 000	11 406 000	11 561 079	155 079
Kiinteistövero	941 447	963 000	0	963 000	878 235	-84 765
Osuus yhteisöveron tuotosta	979 771	1 035 000	0	1 035 000	1 102 595	67 595
Yhteensä	13 590 582	13 774 000	-370 000	13 404 000	13 541 908	137 908

Kunnan tuloveron määräytymisen perusteet

	Tulovero%	Verotettava tulo, 1000 €	Muutos %
2008	19,50	56 253,8	5,3
2009	20,50	55 088,8	-2,1
2010	20,75	55 870,3	1,4
2011	21,50	57 989,8	3,8
2012	21,50	58 812,9	1,4
2013	21,75	59 848,0	1,8
2014	21,75	60 748,0	1,5
2015	21,75	59 222,0	-2,5
2016	21,75	60 021,0	1,4
2017	21,75	58 373,0	-2,8
2018	21,75	53 485,0	1,7
2019	21,75	53 668,0	0,3
2020	21,75	55 279,0	3,0

Kunnanvaltuusto vahvisti kokouksessaan 21.10.2019 § 75 tuloveroprosentiksi 21,75 vuodelle 2020.

Valtionosuuksien erittely	TP 2019	TA 2020	Ta-muutos	TA 2020	TP 2020	Poikkeama
Kunnan ja peruspalvelujen valtionosuus	12 053 954	9 903 900	671 800	10 575 700	10 950 566	374 866
Verotuloihin perustuva valtionosuuksien tasaus	4 591 289	4 612 400	0	4 612 400	4 604 892	-7 508
Opetus- ja kulttuuritoimen muut valtionosuudet	316 836	426 700	43 000	469 700	462 424	-7 276
Verotulomenetysten kompensatiot	0	2 668 200	0	2 668 200	2 742 150	73 950
Yhteensä	16 962 079	17 611 200	714 800	18 326 000	18 760 032	434 032

2.4 Investointien toteutuminen

INVESTOINNIT	Nettomenot/-tulot				
	Ta	Muutos	Ta yht.	Tot	Poikk.
KORVAUSINVESTOINNIT	893 000	427 500	1 320 500	1 136 404	184 096
RAKENNUKSET	328 000	86 000	414 000	404 148	9 852
Kiinteistöjen ostot	100 000		100 000		100 000
Kiinteistöjen myynnit	-100 000		-100 000	-42 174	-57 826
Kiinteistöjen peruskorjaukset	200 000	21 000	221 000		221 000
Kunnanviraston tiivistykset		20 000	20 000	17 288	2 712
Terveyskeskuksen lämmönvaihtimet	78 000		78 000	95 569	-17 569
Nymanin kentän pukuhuone	50 000		50 000	66 250	-16 250
Terveyskeskuksen saneeraus			0	7 401	-7 401
Toimistotalon remontti ja keh.suunn.			0	540	-540
MFG:n katon korjaus			0	199 439	-199 439
Linjakas liiketilan korjaus			0	18 069	-18 069
Tikkalan koulun kunnostus		45 000	45 000	41 766	3 234
KIINTEÄT RAKENTEET JA LAITTEET	565 000	305 500	870 500	692 571	177 929
Valtuutettujen kehittämisraha	270 000		270 000	169 479	100 521
Yritystonttien kunnostus	50 000	-36 000	14 000	0	14 000
Katuvalojen saneeraus	50 000		50 000	8 544	41 456
Kemien pururadan valaistus	135 000		135 000	87 453	47 547
Niiralan teollisuusraiteiden kunnostus		82 500	82 500	72 560	9 940
Paineilmakompressori laitteisto		34 000	34 000	33 520	480
Runkojohtojen jatko/vesilaitos	10 000		10 000	0	10 000
Välisäiliön putkiremontti	50 000		50 000	2 072	47 928
Varavoimajärjestelmä		50 000	50 000	50 298	-298
Automaatiosaneeraus		35 000	35 000	35 993	-993
Jätevesiviemärin saneeraus Sivistys-Koivisto		70 000	70 000	72 855	-2 855
Jätevesipumpun saneeraus Metsäkoivuntie		25 000	25 000	36 834	-11 834
Lietteenkuivauksen jatkokäsittely		45 000	45 000	46 327	-1 327
Koulukeskuksen kaukalon siirto Tikkalaan				76 636	-76 636
KONEET JA KALUSTO	0	36 000	36 000	39 685	-3 685
Kiinteistötraktori		36 000	36 000	39 685	-3 685
LAAJENNUSINVESTOINNIT	800 000	-400 000	400 000	351 147	48 853
RAKENNUKSET	800 000	-400 000	400 000	259 611	40 389
Liikuntahallin saneeraus ja laajennus	800 000	-400 000	400 000	259 611	40 389
KIINTEÄT RAKENTEET JA LAITTEET	100 000	0	100 000	91 536	8 464
Kaavateiden peruskorjaus, Mänty- ja Kuusitie	100 000		100 000	91 536	8 464

UUSINVESTOINNIT	1 060 000	-145 000	915 000	816 808	98 192
RAKENNUKSET	400 000	80 000	480 000	468 160	11 840
Teollisuushalli Koivumahlantie	400 000	80 000	480 000	468 160	11 840
KIINTEÄT RAKENTEET JA LAITTEET	310 000	-225 000	85 000	0	85 000
Teiden rakentaminen uusille tonteille	30 000		30 000		30 000
Uusien kaavateiden kunnallistekniikka	30 000		30 000		30 000
Jätevesi- ja vesihuollon saneeraus suunnittelu	250 000	-225 000	25 000		25 000
KONEET JA KALUSTO	350 000	0	350 000	348 648	1 352
Sivistyskeskuksen kalusto	350 000		350 000	348 648	1 352

Nettoinvestoinnit yhteensä

	<u>2 853 000</u>	<u>-117 500</u>	<u>2 735 500</u>	<u>2 304 359</u>	<u>331 141</u>
Rahoitusosuudet	300 000	82 500	382 500	171 442	-211 058
-Niiralan teollisuusraiteet		82 500	82 500		
- Liikuntahalli	300 000		300 000		
Pysyvien vastaavien myynnit	100 000		100 000	42 174	-57 826

2.5 Rahoitusosan toteutuminen

Rahoitusosan toteutumisessa osoitetaan, miten kunnan menot on rahoitettu. Sen avulla kootaan tulo-rahoitus, investoinnit, anto- ja ottolainaus sekä muu rahoitustoiminta yhteen laskelmaan.

	<u>TP2019</u>	<u>TA2020</u>	<u>Ta-muutos</u>	<u>TA2020</u>	<u>TP2020</u>	<u>Poikke- ama</u>
Toiminta ja investoinnit						
Toiminnan rahavirta	262 142	1 063 756	20 800	1 084 556	1 974 196	-889 640
Vuosikate	281 838	1 063 756	20 800	1 084 556	1 711 952	-627 396
Tulo-rahoituksen korjauserät	-19 697	0	0	0	262 245	-262 245
Investointien rahavirta	-2 718 951	-2 853 000	117 500	-2 735 500	-2 169 731	-565 769
Investointimenot	-2 822 845	-3 253 000	35 000	-3 218 000	-2 517 973	-700 027
Rahoitusosuudet inv.menoihin	65 448	300 000	82 500	382 500	171 442	211 058
Pys. vast.hyöd.luovutustulot	38 446	100 000	0	100 000	176 800	-76 800
Toiminnan ja investointien rahavirta	-2 456 809	-1 789 244	138 300	-1 650 944	-195 535	-1 455 409
Rahoitustoiminta						
Antolainauksen muutokset	-199 900	50 100	0	50 100	50 469	-369
Antolainasaamisten lisäykset	-250 000	0	0	0	0	0
Antolainasaamisten vähennykset	50 100	50 100	0	50 100	50 469	-369
Lainakannan muutokset	2 479 155	1 973 700	-3 000 000	-1 026 300	-781 544	25 014
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	2 200 000	3 000 000	-3 000 000	0	0	0
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-938 814	-1 026 300	0	-1 026 300	-1 051 314	25 014
Lyhytaikaisten lainojen muutos	1 217 969	0	0	0	269 769	-269 769
Vaikutus maksuvalmiuteen	-177 553	234 556	-2 861 700	-2 627 144	-926 610	-1 700 534

Antolainauksen muutokset

Antolainasaamisten lisäyksiä muille ovat kunnan myöntämät lainat muille kuin liikelaitoksille. Antolainojen lisäyksiä ovat taseessa pysyvien vastaavien sijoitusten ryhmään kuuluvat antolainat. Tähän kuuluvat mm. antolainat kunnan tytäryhteisöille ja muiden kunnallisia palveluja tuottavien yhteisöjen pysyväisluonteiseen rahoittamiseen, esim. investointien rahoittamiseen myönnettyt lainat.

Antolainasaamisten vähennyksiä ovat antolainojen lyhennykset kunnalle tilikauden aikana.

Lainakannan muutokset

Pitkäaikaisten lainojen lisäys osoittaa kuinka paljon kunta on tilivuoden aikaan ottanut uutta pitkäaikaista lainaa tai uusinnut niitä. Pitkäaikaisten lainojen vähennys osoittaa kuinka paljon lainoja on lyhennetty tilivuoden aikana. Toteutumisessa erät esitetään bruttona vaikka valtuusto olisi talousarviossa hyväksynyt pitkäaikaisten lainojen erotuksen sitovana eränä.

Oman pääoman muutokset

Sekä kunnassa että kuntayhtymässä oman pääoman muutoksena esitetään sellaiset omaa pääomaa vastaan tehdyt virheiden oikaisut, jotka vaikuttavat rahavirtaan.

Vaikutus maksuvalmiuteen

Vaikutus maksuvalmiuteen -erä esitetään toteutumisvertailussa summattuna yhdellä rivillä, jos näin on menetelty myös talousarviossa. Vaikutus maksuvalmiuteen -erään sisältyy eriä, joiden muutoksia on talousarviossa vaikean arvioida. Näitä eriä ovat mm. toimeksiantojen varojen ja pääomien, vaihtomaisuuden, pitkäaikaisten ja lyhytaikaisten saamisten sekä korottomien pitkä- ja lyhytaikaisten velkojen muutokset.

3. TILINPÄÄTÖSLASKELMAT

3.1 Tilinpäätöslaskelmia koskevat säännökset ja ohjeet

Tilinpäätöslaskelmia ovat tuloslaskelma, rahoituslaskelma, tase, konsernituloslaskelma ja -tase, sekä konsernin rahoituslaskelma. Tilinpäätöslaskelmien laatimisessa sovelletaan kirjanpitolakia ja noudatetaan asetusta kunnan tilinpäätöksessä esitettävistä tiedoista kirjanpitolautakunnan kuntajaoston yleisohjeiden mukaisesti.

3.2 Tuloslaskelma

	1.1.-31.12.2020	1.1.-31.12.2019
Toimintatuotot	7 001 304,92	6 857 459,57
Myyntituotot	4 654 270,25	4 619 254,60
Maksutuotot	730 524,78	850 920,15
Tuet ja avustukset	369 423,21	455 320,51
Muut toimintatuotot	1 247 086,68	931 964,31
Toimintakulut	-37 758 963,20	-37 304 658,16
Henkilöstökulut	-10 809 698,51	-11 424 263,19
Palkat ja palkkiot	-8 588 435,36	-9 161 027,70
Henkilöstösivukulut	-2 221 263,15	-2 263 235,49
Eläkekulut	-1 904 127,41	-1 986 209,51
Muut henkilösivukulut	-317 135,74	-277 025,98
Palvelujen ostot	-24 026 491,26	-23 291 939,80
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 620 735,99	-1 542 493,23
Avustukset	-883 269,27	-620 858,73
Muut toimintakulut	-418 768,17	-425 103,21
TOIMINTAKATE	-30 757 658,28	-30 447 198,59
Verotulot	13 541 908,40	13 590 582,32
Valtionosuudet	18 760 032,00	16 962 079,00
Rahoitustuotot ja -kulut	167 669,41	176 375,46
Korkotuotot	86 561,24	87 164,48
Muut rahoitustuotot	124 715,18	133 288,22
Korkokulut	-41 075,59	-40 836,24
Muut rahoituskulut	-2 531,42	-3 241,00
VUOSIKATE	1 711 951,53	281 838,19
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-1 568 198,22	-959 110,55
Poistot ja arvonalentumiset yhteensä	-1 568 198,22	-959 110,55
TILIKAUDEN TULOS	143 753,31	-677 272,36
Poistoeron vähennys	5 048,02	5 034,24
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	148 801,33	-672 238,12

3.3 Rahoituslaskelma

	2020	2019
TOIMINNAN RAHAVIRTA		
Vuosikate	1 711 951,53	281 838,19
Tulorahoituksen korjauserät	262 244,63	-19 696,59
Toiminnan rahavirta yhteensä	1 974 196,16	262 141,60
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA		
Investointimenot	-2 517 973,16	-2 821 357,94
Rahoitusosuudet investointeihin	171 441,93	65 448,00
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	176 800,00	38 446,36
Investointien rahavirta yhteensä	-2 169 731,23	-2 717 463,58
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	-195 535,07	-2 455 321,98
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäykset	0,00	-250 000,00
Antolainasaamisten vähennykset	50 469,34	50 100,34
Antolainauksen muutokset yhteensä	50 469,34	-199 899,66
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	0,00	2 200 000,00
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-1 051 313,78	-938 813,78
Lyhytaikaisten lainojen muutos	269 769,38	1 217 969,09
Lainakannan muutokset yhteensä	-781 544,40	2 479 155,31
Oman pääoman muutokset		
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	230 515,21	-25 247,01
Saamisten muutos	-194 266,92	253 624,50
Korottomien velkojen muutos	847 825,73	-497 957,36
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA	152 998,96	2 009 675,78
RAHAVAROJEN MUUTOS	-42 536,11	-445 646,20
Rahavarojen muutos	-42 536,11	-445 646,20
Rahavarat 31.12.	3 331,48	45 867,59
Rahavarat 1.1.	45 867,59	491 513,79

3.4 Tase

VASTAAVAA	2020	2019
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet		
Muut pitkävaikutteiset menot	26 736,34	10 661,13
Aineettomat hyödykkeet yhteensä	26 736,34	10 661,13
Aineelliset hyödykkeet		
Maa ja vesialueet	3 765 596,00	3 780 578,68
Rakennukset	10 958 653,54	10 904 574,55
Kiinteät rakenteet ja laitteet	4 970 621,82	4 849 746,16
Koneet ja kalusto	431 998,16	50 238,73
Muut aineelliset hyödykkeet	26 597,80	26 597,80
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	623 595,64	542 113,87
Aineelliset hyödykkeet yhteensä	20 777 062,96	20 153 849,79
Sijoitukset		
Osakkeet ja osuudet	4 020 588,59	3 770 588,59
Muut lainasaamiset	3 732 217,39	4 032 686,73
Sijoitukset yhteensä	7 752 805,98	7 803 275,32
PYSYVÄT VASTAAVAT YHTEENSÄ	28 556 605,28	27 967 786,24
TOIMEKSIANTOJEN VARAT		
Lahjoitusrahastojen erityiskatteet	326 562,40	30 022,85
TOIMEKSIANTOJEN VARAT YHTEENSÄ	326 562,40	30 022,85
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Saamiset		
Pitkäaikaiset saamiset		
Lainasaamiset	30 575,58	40 565,28
Pitkäaikaiset saamiset yhteensä	30 575,58	40 565,28
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	369 514,88	502 284,81
Lainasaamiset	68 237,71	59 890,51
Muut saamiset	335 075,84	99 335,02
Siirtosaamiset	195 419,20	102 474,65
Lyhytaikaiset saamiset yhteensä	968 247,63	763 984,99
Saamiset yhteensä	998 823,21	804 550,27
Rahat ja pankkisaamiset	3 331,48	45 867,59
VAIHTUVAT VASTAAVAT YHTEENSÄ	1 002 154,69	850 417,86
VASTAAVAA YHTEENSÄ	29 885 322,37	28 848 226,95

	2020	2019
VASTATTAVAA		
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	14 015 556,70	14 015 556,70
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	1 754 440,16	2 426 678,28
Tilikauden yli-/alijäämä	148 801,33	-672 238,12
OMA PÄÄOMA YHTEENSÄ	15 918 798,19	15 769 996,86
POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET		
Poistoero	116 065,03	121 113,05
POISTOERO JA VAPAAEHT. VARAUKSET YHT.	116 065,03	121 113,05
PAKOLLISET VARAUKSET		
Muut pakolliset varaukset	300 000,00	0,00
PAKOLLISET VARAUKSET YHTEENSÄ	300 000,00	0,00
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT		
Lahjoitusrahastojen pääomat	578 688,13	51 633,37
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT YHTEENSÄ	578 688,13	51 633,37
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	6 000 676,98	7 051 990,74
Pitkäaikainen yhteensä	6 000 676,98	7 051 990,74
Lyhytaikainen		
Joukkovelkakirjalainat	1 200 000,00	1 000 000,00
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	2 050 576,39	1 980 807,03
Saadut ennakot	0,00	23 300,00
Ostovelat	1 556 919,32	1 063 331,81
Muut velat	192 306,64	207 838,40
Siirtovelat	1 971 291,69	1 578 215,69
Lyhytaikainen yhteensä	6 971 094,04	5 853 492,93
VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ	12 971 771,02	12 905 483,67
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	29 885 322,37	28 848 226,95

3.5 Konsernilaskelmat

Tuloslaskelma

	1.1.-31.12.2020	1.1.-31.12.2019
Toimintatuotot	38 511 170,98	37 998 936,10
Osuus osakkuusyhteisöjen voitto/tappio	133,61	5 012,02
Toimintakulut	-69 850 277,88	-69 238 335,32
TOIMINTAKATE	-31 338 973,29	-31 234 387,20
Verotulot	13 506 487,48	13 554 732,29
Valtionosuudet	20 303 541,00	18 410 718,99
Rahoitustuotot ja -kulut	96 137,27	105 131,57
Korkotuotot	38 743,43	16 429,64
Muut rahoitustuotot	188 040,86	182 827,81
Korkokulut	-110 877,50	-90 347,08
Muut rahoituskulut	-19 769,52	-3 778,80
VUOSIKATE	2 567 192,46	836 195,65
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-2 350 724,37	-1 844 347,59
Poistot ja arvonalentumiset yhteensä	-2 350 724,37	-1 844 347,59
TILIKAUDEN TULOS	216 468,09	-1 008 151,94
Tilinpäätössiirrot	-17 581,78	-2 196,05
Tilikauden verot	-3 339,05	-1 293,43
Laskennalliset verot	-1 830,00	-3 719,41
Vähemmistöosuudet	-275,96	-3 599,35
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	193 441,30	-1 018 960,18

TASE

VASTAAVAA	2020	2019
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet	24 772,47	10 278,48
Muut pitkävaikutteiset menot	39 847,41	35 520,32
Aineettomat hyödykkeet yhteensä	64 619,88	45 798,80
Aineelliset hyödykkeet		
Maa ja vesialueet	4 293 808,67	4 314 263,77
Rakennukset	20 486 380,89	18 768 589,61
Kiinteät rakenteet ja laitteet	5 139 720,72	4 999 172,38
Koneet ja kalusto	1 718 873,86	884 104,38
Muut aineelliset hyödykkeet	24 203,15	24 259,90
Enn.maksut ja keskener.hankinnat	1 094 665,77	2 782 298,83
Aineelliset hyödykkeet yhteensä	32 757 653,06	31 772 688,87
Sijoitukset		
Osakkuusyhteisöosuudet	902 688,04	902 688,04
Muut osakkeet ja osuudet	692 270,30	685 782,44
Muut lainasaamiset	533 999,97	307 333,31
Muut saamiset	2 965,97	1 047,75
Sijoitukset yhteensä	2 131 924,28	1 896 851,54
PYSYVÄT VASTAAVAT YHTEENSÄ	34 954 197,22	33 715 339,21
TOIMEKSIANTOJEN VARAT		
Valtion toimeksiannot	23 377,75	139 076,61
Lahjoitusrahastojen erityiskatteet	327 889,94	31 365,40
TOIMEKSIANTOJEN VARAT YHTEENSÄ	351 267,69	170 442,01
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Vaihto-omaisuus		
Aineet ja tarvikkeet	255 913,87	151 159,78
Saamiset		
Pitkäaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	3 198,05	3 906,15
Muut saamiset	21 996,75	2 511,96
Pitkäaikaiset saamiset yhteensä	25 194,80	6 418,11
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	999 395,45	1 258 474,12
Lainasaamiset	58 261,49	50 567,97
Muut saamiset	1 049 901,99	402 691,78
Siirtosaamiset	1 523 606,79	667 338,12
Lyhytaikaiset saamiset yhteensä	3 631 165,72	2 379 071,99
Saamiset yhteensä	3 656 360,52	2 385 490,10
Rahoitusarvopaperit		
Sijoitukset rahamarkkinainstrumentteihin	505 097,42	382 067,06
Joukkovelkakirjalainasaamiset	1 006,18	32 978,68
Muut arvopaperit	5 600,00	5 600,00
Rahoitusarvopaperit yhteensä	511 703,60	420 645,74
Rahat ja pankkisaamiset	2 679 875,10	2 779 684,11
VAIHTUVAT VASTAAVAT YHTEENSÄ	7 103 853,09	5 736 979,73
VASTAAVAA YHTEENSÄ	42 409 318,00	39 622 760,95

	2020	2019
VASTATTAVAA		
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	14 015 556,71	14 015 556,71
Säätöiden ja yhd. Peruspääoma	2 082,27	2 082,27
Arvonkorotusrahasto	194 050,00	106 321,00
Muut omat rahastot	1 389 607,90	1 181 401,24
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	-617 987,78	252 824,75
Tilikauden yli-/alijäämä	193 441,30	-1 018 960,18
OMA PÄÄOMA YHTEENSÄ	15 176 750,40	14 539 225,79
VÄHEMMISTÖOSUUDET		
Vähemmistöosuudet	43 294,65	43 018,68
VÄHEMMISTÖOSUUDET YHTEENSÄ	43 294,65	43 018,68
PAKOLLISET VARAUKSET		
Eläkevastuuvaraus	5 426,19	6 004,05
Muut pakolliset varaukset	623 550,13	365 633,83
PAKOLLISET VARAUKSET YHTEENSÄ	628 976,32	371 637,88
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT		
Valtion toimeksiannot	71 961,81	203 323,04
Lahjoitusrahastojen pääomat	584 474,89	56 927,30
Muut toimeksiantojen pääomat	1 320,39	1 320,36
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT YHTEENSÄ	657 757,09	261 570,70
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	11 479 994,16	11 500 478,83
Lainat julkisyhteisöiltä	674 555,51	675 446,72
Pitkäaikainen yhteensä	12 154 549,67	12 175 925,55
Lyhytaikainen		
Joukkovelkakirjalainat	2 032 906,20	1 624 679,65
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	2 713 248,44	2 468 283,73
Saadut ennakot	12 256,79	33 366,11
Ostovelat	2 980 165,96	2 654 456,70
Muut velat	978 378,36	905 856,34
Siirtovelat	4 978 391,86	4 513 647,58
Laskennalliset verovelat	52 642,26	31 092,26
Lyhytaikainen yhteensä	13 747 989,87	12 231 382,37
VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ	25 902 539,54	24 407 307,92
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	42 409 318,00	39 622 760,93

Rahoituslaskelma

	2020	2019
TOIMINNAN RAHAVIRTA		
Vuosikate	2 567 192,46	836 195,65
Tilikauden verot	-3 338,73	-1 293,43
Tulorahoituksen korjaukset	135 374,39	-191 709,17
Toiminnan rahavirta yhteensä	2 699 228,12	643 193,05
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA		
Investointimenot	-3 702 172,94	-4 775 958,87
Rahoitusosuudet investointeihin	193 496,56	67 190,24
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	269 050,66	79 215,11
Investointien rahavirta yhteensä	-3 239 625,72	-4 629 553,52
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	-540 397,60	-3 986 360,47
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäykset	-1 918,22	0,00
Antolainasaamisten vähennykset	23 333,34	23 333,00
Antolainauksen muutokset yhteensä	21 415,12	23 333,00
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	1 951 118,67	3 442 145,61
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-1 783 709,52	-2 134 942,07
Lyhytaikaisten lainojen muutos	492 341,99	1 841 036,54
Lainakannan muutokset yhteensä	659 751,14	3 148 240,08
Oman pääoman muutokset	169 949,97	69 270,00
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	215 360,68	-41 296,50
Vaihto-omaisuuden muutos	-104 754,09	279,66
Saamisten muutos	-1 272 022,77	-24 969,42
Korottomien velkojen muutos	841 946,39	-372 306,08
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA	531 646,44	2 802 550,74
RAHAVAROJEN MUUTOS	-8 751,16	-1 183 809,73
Rahavarojen muutos	-8 751,16	-1 183 809,35
Rahavarat 31.12.	3 191 578,69	3 200 329,85
Rahavarat 1.1.	-3 200 329,85	4 384 139,20

4. TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT

4.1 Tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

4.1.1 Kunnan tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

Jaksotuseriaatteet

Tulot ja menot on merkitty tuloslaskelmaan suoriteperusteen mukaisesti. Suoriteperusteista poiketen verotulot on kirjattu niiden tilitysjankohdan mukaisesti ao. tilikaudelle.

Pysyvät vastaavat

Pysyvien vastaavien arvostus

Pysyvien vastaavien aineettomat ja aineelliset hyödykkeet on merkitty taseeseen hankintamenoon vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla ja investointimenoihin saaduilla rahoitusosuuksilla. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu ennalta laaditun poistosuunnitelman mukaisesti. Kunnanvaltuusto on kokouksessaan 23.10.2017 hyväksynyt poistosuunnitelman. Poistosuunnitelman mukaiset suunnitelmapoistojen laskentaperusteet on esitetty tuloslaskelman liitetiedoissa kohdassa suunnitelman mukaisten poistojen perusteet.

Sijoitusten arvostus

Pysyvien vastaavien sijoitukset on merkitty taseeseen hankintamenoon tai sitä alempaan arvoon. Arvostuksen perusteena on ollut hyödykkeen todennäköisesti tulevaisuudessa kerryttämä tulo tai sen arvo palvelutuotannossa.

Pysyvien vastaavien sijoitusluonteiset erät on merkitty taseeseen hankintamenoon tai sitä alempaan todennäköiseen luovutushintaan.

Rahoitusomaisuus

Rahoitusomaisuuden arvostus

Saamiset on merkitty taseeseen nimellisarvoon tai sitä alempaan todennäköiseen arvoon.

Avustusten käsittely

Pysyvien vastaavien aineellisten hyödykkeiden hankintaan saadut rahoitusavustukset on merkitty ao. hyödykkeen hankintamenoon vähennykseksi.

4.1.2 Konsernitilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

Konsernitilinpäätöksen laatimisperiaatteet

Konsernitilinpäätöksen laajuus

Konsernitilinpäätökseen on yhdistelty kaikki tytäryhteisöt ja kaikki kuntayhtymät, joissa kunta on jäsenenä, sekä osakkuusyhteisöt.

Sisäiset liiketapahtumat ja sisäiset katteet

Konserniyhteisöjen keskinäiset tuotot ja kulut sekä saamiset ja velat on vähennetty sekä konserniyhteisöjen ja kunnan omistamien kuntayhtymien keskinäiset tuotot ja kulut sekä saamiset ja velat on vähennetty vähäisiä liiketapahtumia lukuun ottamatta. Konsernin sisäisten kiinteistöverojen määrä on eliminoitu.

Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset

Konsernitaseessa vapaaehtoiset ja verotusperusteiset varaukset sekä poistoero on jaettu vapaaseen omaan pääomaan ja laskennalliseen verovelkaan. Jako on otettu huomioon omistuksen eliminoinnissa, vähemmistöosuuksien erottamisessa sekä osakkuusyhteisöjen yhdistelemisessä.

Keskinäisen omistuksen eliminointi

Kunnan ja sen tytäryhteisöjen sekä kuntayhtymien keskinäinen omistus on eliminoitu. Omistuksen eliminoinnissa syntynyt ero on kirjattu kokonaisuudessaan hankintatilikaudelle.

Vähemmistöosuudet

Kunta omistaa tytäryhteisöt 100-prosenttisesti.

Suunnitelmapoistojen oikaisu

Asunto-osakeyhtiöiden ja muiden keskinäisten kiinteistötytäryhteisöjen aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden poistot on oikaistu suunnitelman mukaisiksi. Jäännösarvojen ero on kirjattu konsernituloslaskelmassa tytäryhteisön poiston oikaisuksi ja aikaisemmille tilikausille kertynyt ero konsernitaseessa edellisten tilikausien yli- tai alijäämän oikaisuksi.

Osakkuusyhteisöt

Osakkuusyhteisöt on yhdistelty pääomaosuusmenetelmällä konsernitilinpäätökseen.

4.2 Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot

6) Toimintatuotot kunnan määrittelemänä tehtäväkokonaisuuksina;

Ulkoiset toimintatuotot toimialoittain	Konserni		Kunta	
	2020	2019	2020	2019
Yleishallinto	3 130 195	3 055 449	2 969 407	2 978 448
Sosiaali- ja terveystoiminta	30 134 137	29 674 336	0	-228
Opetus- ja kulttuuritoiminta	757 865	1 021 710	461 929	648 058
Keski-Karjalan musiikkiopisto	541 932	591 188	541 932	591 188
Yhdyskuntapalvelut	3 947 042	3 654 594	3 028 036	2 639 994
Kunnan toimintatuotot yhteensä	38 511 171	37 997 277	7 001 305	6 857 460

7) Verotulot eriteltynä kunnan tuloveroon, osuuteen yhteisöveron tuotosta ja kiinteistöveroon (kuntajaoston tuloslaskelmaohje);

Verotulojen erittely	Konserni		Kunta	
	2020	2019	2020	2019
Kunnan tulovero	11 561 079	11 669 365	11 561 079	11 669 365
Kiinteistövero	842 814	905 597	878 235	941 447
Osuus yhteisöveron tuotosta	1 102 595	979 771	1 102 595	979 771
Verotulot yhteensä	13 506 487	13 554 732	13 541 908	13 590 582

8) Valtionosuudet eriteltynä;

Valtionosuuksien ja verotulomenetysten korvausten erittely	Kunta	
	2020	2019
Kunnan peruspalvelujen valtionosuus	15 555 458	16 645 243
Siitä: Verotuloihin perustuva valtionos. tasaus	4 604 892	4 591 289
Opetus- ja kulttuuritoimen muut valtionosuudet	462 424	316 836
Verotulomenetysten korvaus	2 742 150	
Harkinnanvarainen valtionosuuden korotus		
Valtionosuudet ja verotulomenetysten korvaukset yht.	18 760 032	16 962 079

9) Palvelujen ostot eriteltynä asiakaspalvelujen ostoihin ja muiden palveluiden ostoihin:

Palvelujen ostojen erittely	Kunta	
	2020	2019
Asiakaspalvelujen ostot	20 262 878	19 375 872
Muiden palvelujen ostot	3 763 694	3 916 068
Kunnan palvelujen ostot yhteensä	24 026 572	23 291 940

11) Selvitys suunnitelman mukaisten poistojen perusteista kunnan tilinpäätöksessä

Poistojen määrittämiseen on käytetty ennalta laadittua poistosuunnitelmaa. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden hankintamenoista arvioidun taloudellisen käyttöiän mukaan.

Arvioidut poistoajat sekä poistomenetelmät ovat:

Aineettomat hyödykkeet

Tietokoneohjelmistot 2 vuotta tasapoisto

Muut pitkävaikutteiset menot 2 vuotta tasapoisto

- osallistuminen toisen yhteisön hankkeisiin 15-30 vuotta tasapoisto

- osake- ja vuokrahuoneiston perusparannusmenot 5 vuotta tasapoisto

Aineelliset hyödykkeet

Rakennukset 10-30 vuotta tasapoisto

Kiinteät rakenteet

Vedenjakelu- ja viemäriverkosto 30 vuotta tasapoisto

Muut kiinteät rakenteet 10-15 vuotta tasapoisto

Koneet ja kalusto 3-4 vuotta tasapoisto

Luonnonvarat käytön mukainen poisto

Pienet pysyvien vastaavien hankinnat, joiden hankintameno on alle 10.000 euroa, on kunnassa kirjattu vuosikuluksi.

12) Selvitys olennaisista tuottoihin ja kuluihin sisältyvistä pakollisten varausten muutoksista;

Pakollisten varausten muutokset	Konserni		Kunta	
	2020	2019	2020	2019
Eläkevastuu 1.1.	6 004	6 575		
vähennys tilikaudella	-578	-571		
Eläkevastuu 31.12.	5 426	6 004		
Potilasvahinkovakuutusmaksu 1.1.	365 634	490 648		
lisäys/vähennys tilikaudella	-30 990	-125 014		
Potilasvahinkovakuutusmaksu 31.12.	334 644	365 634		
Muut pakolliset varaukset 1.1.	0	3 949		
vähennys/lisäys tilikaudella	301 400	-3 949	300 000	
Muut pakolliset varaukset 31.12.	301 400	0	300 000	

13) Selvitys satunnaisiin tuottoihin ja kuluihin sisältyvistä eristä sekä olennaisista muihin toimintatuottoihin sisältyvistä pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutusvoitoista ja olennaisista muihin toimintakuluihin sisältyvistä pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustappioista;

Pysyvien vastaavien hyödykkeiden myyntivoitot ja -tappiot	Konserni		Kunta	
	2020	2019	2020	2019
Muut toimintatuotot				
maa-alueiden luovutusvoitot	31 375	35 236	31 375	19 697
rakennusten luovutusvoitot	81 272		11 004	
muut luovutusvoitot	13 524	23 713		
Myyntivoitot yhteensä	126 172	58 949	42 379	19 697
Muut toimintakulut				
maa-alueiden luovutustappiot	3 746	713	3 746	
osakkeiden luovutustappiot		458		
rakennusten luovutustappiot	878	1 321	878	
Myyntitappiot yhteensä	4 624	2 492	4 624	0

15) Yhteismäärät muihin rahoitustuottoihin sisältyvistä olennaisista tuotoista, jotka on saatu osuuksista muissa yhteisöissä;

Osinkotuottojen ja peruspääoman korkotuottojen erittely	Kunta	
	2020	2019
Osinkotuotot muista yhteisöistä	120 791	121 393
Yhteensä	120 791	121 393

4.3. Tasetta koskevat liitetiedot

4.3.1 Taseen vastaavia koskevat liitetiedot

19) Tiedot pysyvistä vastaavista tase-eräkohtaisesti

	Aineettomat hyödykkeet		
	Aineettomat oikeudet	Muut pitkävaikutteiset menot	Yhteensä
Poistamaton hankintameno 1.1.	0,00	10 661,13	10 661,13
Lisäykset tilikauden aikana			0,00
Rahoitusosuudet tilikaudella			0,00
Vähennykset tilikauden aikana			
Siirrot erien välillä	10 000,00	18 069,40	28 069,40
Tilikauden poisto	-424,66	-11 569,53	-11 994,19
Arvonlennukset			
Poistamaton hankintameno 31.12.	9 575,34	17 161,00	26 736,34

	Aineelliset hyödykkeet				
	Maa- ja vesialueet	Rakennukset	Kiinteät rakenteet ja laitteet	Koneet ja kalusto	Muut aineelliset hyödykkeet
Poistamaton hankintameno 1.1.	3 780 578,68	10 904 574,55	4 849 746,16	50 238,73	26 597,80
Lisäykset tilikauden aikana					
Rahoitusosuudet tilikaudella					
Vähennykset tilikauden aikana	-14 982,68	-124 061,95			
Siirrot erien välillä		1 302 039,88	536 474,73	398 465,45	
Tilikauden poisto		-1 123 898,94	-415 599,07	-16 706,02	
Arvonlennukset					
Poistamaton hankintameno 31.12.	3 765 596,00	10 958 653,54	4 970 621,82	431 998,16	26 597,80

	Kesken-eräiset	
		Yhteensä
Poistamaton hankintameno 1.1.	542 113,87	20 153 849,79
Lisäykset tilikauden aikana	2 517 973,16	2 517 973,16
Rahoitusosuudet tilikaudella	-171 441,93	-171 441,93
Vähennykset tilikauden aikana		-139 044,63
Siirrot erien välillä	-2 265 049,46	0,00
Tilikauden poisto		-1 556 204,03
Arvonlennukset		0,00
Poistamaton hankintameno 31.12.	623 595,64	20 777 062,96

Osakkeet ja osuudet	Osakkeet tytäryhteisöiltä	Kuntayhtymä- osuudet	Osakkuusyhteisö- osakkeet	Muut osakkeet ja osuudet	Osakkeet ja osuudet yhteensä
Hankintameno 1.1.	873 598,61	1 571 461,53	1 032 297,29	293 231,16	3 770 588,59
Lisäykset	250 000,00				250 000,00
Vähennykset					0,00
Siirrot erien välillä					0,00
Hankintameno 31.12.	1 123 598,61	1 571 461,53	1 032 297,29	293 231,16	4 020 588,59
Arvonlennukset					0,00
Kirjanpitoarvo 31.12.	1 123 598,61	1 571 461,53	1 032 297,29	293 231,16	4 020 588,59

Osakkeet ja osuudet	JVK-, muut laina- ja muut saamiset			Sijoitukset yhteensä
	Saamiset tytäryhteisöiltä	Saamiset kuntayhtymiltä	Saamiset muilta	
Hankintameno 1.1.	3 559 353,42	0,00	223 333,31	7 553 275,32
Lisäykset				250 000,00
Vähennykset	-27 136,00	0,00	-23 333,34	-50 469,34
Siirrot erien välillä				0,00
Hankintameno 31.12.	3 532 217,42	0,00	199 999,97	7 752 805,98
Arvonlennukset				0,00
Kirjanpitoarvo 31.12.	3 532 217,42	0,00	199 999,97	7 752 805,98

Pysyvät vastaavat yhteensä	28 556 605,28
Aineettomat hyödykkeet	26 736,34
Aineelliset hyödykkeet	20 777 062,96
Sijoitukset	7 752 805,98

Tilikauden poistot sisältävät koulukeskuksen lisäpoiston 500.000,00 euroa.

20-22) Muissa yhteisöissä olevat omistukset

Tytäryhteisöt, kuntayhtymäosuudet sekä osakkuusyhteisöt						
		Kunnan omistusosuus %	Konsernin omistusosuus %	Konsernin osuus (1000 e) omasta pääomasta	vieraasta pääomasta	tilikauden voitosta/ tappiosta
Tytäryhteisöt						
As Oy Joenranta, Pappilantie 2 Värtsilä	0619182-1	100	100	154	4	0
As Oy Metsätähti, Metsäkouluntie Onkamo	1646094-1	100	100	281	78	2
As Oy Värtsilän Jänisjoki, Seppälantie 2 Värtsilä	0853613-3	100	100	474	177	0
As Oy Värtsilän Röykynhovi, Vainiontie 1 Värtsilä	1079110-9	100	100	303	231	0
Koy Tikankontti, Kauppakatu 4 Tohmajärvi	1083045-4	100	100	828	555	4
Tohmajärven Sijoitus Oy, Järnefeltintie 1 Tohmajärvi	2595800-4	100	100	214	3	16
Tohmajärven Yrityspalvelut, Kauppakatu 4 Tohmajärvi	2959908-8	100	100	286	50	12
			Yhteensä	2 541	1 099	35
Kuntayhtymät						
P-K:n koulutuskuntayhtymä, Tulliportinkatu 3 Joensuu	0927140-5	2,80	2,80	2 343	306	98
Pohjois-Karjalan maakuntaliitto, Siltakatu 2 Joensuu	0212371-7	3,12	3,12	50	28	4
Siun sote ky, Tikkamäentie 16 Joensuu	2732095-2	4,16	4,16	884	11 599	-178
			Yhteensä	3 276	11 933	-76
Osakkuusyhteisöt						
Koy Tohmajärven Toimistotalo, Töröntie 3 Tohmajärvi	0207705-2	39,27	39,27	273	3	0
As Oy Auralanranta, Lampelantie 3 Värtsilä	0170162-6	39,05	39,05	49	5	0
Keski-Karjalan Kehitysyhtiö Oy, Kiteentie 13 A Kitee	1934207-8	26,00	26,00	41	64	0
As Oy Tohmajärven Omenatarha, Maiju Lassilantie 4 Tohmajärvi	2508013-1	24,61	24,61	288	9	0
Kiinteistö Oy Tohmajärven Op-talo, Kauppakatu 4 Tohmajärvi	0561521-5	23,89	23,89	290	3	0
Kiinteistö Oy Tohmajärven Linjakas, Järnefeltintie 8 Tohmajärvi	0618261-8	20,93	20,93	80	0	1
			Yhteensä	1 021	83	2

23) Pitkä- ja lyhytaikaiset saamiset tytäryhteisöiltä, kuntayhtymiltä, joissa kunta on jäsenenä sekä osakkuus- ja muilta omistusyhteisöiltä;

Saamisten erittely	2020	2020	2019	2019
	Pitkä- aikaiset	Lyhyt- aikaiset	Pitkä- aikaiset	Lyhyt- aikaiset
Saamiset tytäryhteisöiltä				
Myyntisaamiset		20 812		12 075
Lainasaamiset	30 576	9 990	40 565	9 891
Saamiset kuntayhtymiltä, joissa kunta on jäsenenä				
Myyntisaamiset		37 962		400
Siirtosaamiset				
Saamiset osakkuus- sekä muilta omistusyhteisöiltä				
Myyntisaamiset				162
Saamiset yhteensä	30 576	68 763	40 565	22 528

24) Siirtosaamiin sisältyvät olennaiset erät;

	Konserni		Kunta	
	2020	2019	2020	2019
Lyhytaikaiset siirtosaamiset				
Tulojäämät				
Kelan korvaus työterveydenhuollosta	92 309	109 201	52 780	49 900
Siirtyvät korot				
EU-tuet ja avustukset	103 997	22 515	72 442	18 174
ELY-keskus, palkkatuet	23 212	10 617	23 212	10 617
Muut tulojäämät	1 274 992	477 866	46 985	23 784
Lyhytaikaiset siirtosaamiset yhteensä	1 494 510	620 199	195 419	102 475

4.3.2 Taseen vastattavia koskevat liitetiedot

25) Tase-eräkohtainen erittely oman pääoman erien lisäyksistä ja vähennyksistä sekä siirroista näiden erien välillä tilikauden aikana;

Oman pääoman erittely	Konserni		Kunta	
	2020	2019	2020	2019
Peruspääoma 1.1.	14 015 557	14 015 557	14 015 557	14 015 557
Lisäykset tilikaudella				
Vähennykset tilikaudella				
Peruspääoma 31.12.	14 015 557	14 015 557	14 015 557	14 015 557
Säätiöiden ja yhdistysten peruspääoma 1.1.	2 082	2 082		
Lisäykset tilikaudella				
Vähennykset tilikaudella				
Säätiöiden ja yhdistysten peruspääoma 31.12.	2 082	2 082		
Arvonkorotusrahasto 1.1.	106 321	108 670	0	0
Lisäykset tilikaudella	87 729			
Vähennykset tilikaudella		-2 349		
Arvonkorotusrahasto 31.12.	194 050	106 321	0	0
Muut omat rahastot 1.1.	1 181 401	1 337 965	0	0
Lisäykset tilikaudella	208 207			
Vähennykset tilikaudella		-156 564		
Muut omat rahastot yhteensä 31.12.	1 389 608	1 181 401	0	0
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä 1.1.	-766 135	252 825	1 754 440	2 426 678
Edellisen tilikauden oikaisu	148 147			
Korjaus edellisiin tilikausiin				
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä 31.12.	-617 988	252 825	1 754 440	2 426 678
Tilikauden yli-/alijäämä	193 441	-1 018 960	148 721	-672 238
Oma pääoma yhteensä	15 176 750	14 539 226	15 918 718	15 769 997

26) Erittely poistoerosta;

Erittely poistoerosta	Kunta	
	2020	2019
Investointivaraukseen liittyvä poistoero	116 065	121 113

27) Tase-erien mukaan eritelty tieto sellaisista pitkäaikaiseen vieraaseen pääomaan kuuluvista veloista, jotka erääntyvät myöhemmin kuin viiden vuoden kuluttua;

	Konserni		Kunta	
	2020	2019	2020	2019
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	6 823 938	6 903 180	3 470 850	4 062 525
Pitkäaikaiset velat yhteensä	6 823 938	6 903 180	3 470 850	4 062 525

29) Erittely olennaisista pakollisiin varauksiin merkityistä eristä

Muut pakolliset varaukset	Konserni		Kunta	
	2020	2019	2020	2019
Eläkevastuuvaraus	5 426	6 004		
Potilasvahinkovakuutusvaraus	334 644	365 634		
Muut varaukset	301 400	0	300 000	
Muut pakolliset varaukset yhteensä	641 470	371 638	300 000	0

30) Pitkä- ja lyhytaikaiset velat tytäryhteisöille, kuntayhtymille, joissa kunta on jäsenenä sekä osakkuus- ja muille omistusyhteisöille;

	2020	2020	2019	2019
	Pitkä- aikaiset	Lyhyt- aikaiset	Pitkä- aikaiset	Lyhyt- aikaiset
Velat tytäryhteisöille Ostovelat				
Velat kuntayhtymille, joissa kunta on jäsenenä Ostovelat		30 984		54 563
Velat osakkuus- sekä muille omistusyhteisöille Ostovelat		31		
Lyhytaikainen vieras pääoma yhteensä	0	31 015	0	54 563

31) Maksuvalmiuden kannalta merkittävä sekkilimiitti ja siitä käyttämättä oleva määrä;

Sekkitililimiitti 31.12.	Kunta	
	2020	2019
Kiteen Seudun Osuuspankki	1 000 000	1 000 000
- siitä käyttämättä 31.12.	16 176	242 605
Nordea Pankki Suomi Oyj	200 000	200 000
- siitä käyttämättä 31.12.	184 561	27 902

33) Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät;

	Konserni		Kunta	
	2020	2019	2020	2019
Lyhytaikaiset siirtovelat				
Tuloennakot	50 963	48 873		
Lomapalkkajaksotus	3 512 191	3 664 410	1 219 088	1 297 507
Korkojaksotukset	14 739	14 563	10 108	10 659
Muut siirtovelat muille	1 401 324	786 286	742 096	30 780
Lyhytaikaiset siirtovelat yhteensä	4 979 217	4 514 132	1 971 292	1 338 946

4.4. Vakuuksia, vastuusitoumuksia ja taseen ulkopuolisia järjestelyjä koskevat liitetiedot

34) Eriteltyinä velat, joista kunta on antanut vakuudeksi omaisuuttaan, eriteltyinä vakuuslajeittain kultakin kirjanpitolain 1:6 §:n mukaan taseen vastaavissa esitettävän vieraan pääoman erältä;

	Konserni		Kunta	
	2020	2019	2020	2019
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta		11 562		
Vakuudeksi annetut kiinnitykset		21 909		
Lainat julkisyhteisöiltä	9 780	19 853		
Vakuudeksi annetut kiinnitykset	21 886	272 205		
Vakuudet yhteensä	21 886	294 114	0	0

36) Vakuuksista, jotka kunta on antanut sen kanssa samaan konserniin kuuluvien yhteisöjen puolesta, yhteenlaskettu arvo vakuuslajeittain eriteltyinä;

	Konserni		Kunta	
	2020	2019	2020	2019
Omasta puolesta annetut vakuudet				
Sitoumusten vakuudeksi ann. kiinnitykset	0	511 305	0	511 305
Vakuudet yhteensä	0	511 305	0	511 305

38) Vuokra- ja leasingvastuut;

	Konserni		Kunta	
	2020	2019	2020	2019
Vuokravastuut yhteensä	2 441 645	1 546 020		
Seuraavalla tilikaudella maksettava osuus	1 516 538	1 083 529		
Leasingvastuiden yhteismäärä	236 684	45 588		
Seuraavalla tilikaudella maksettava osuus	105 549	35 154		
Vuokra- ja leasingvastuut yhteensä	2 678 330	1 591 608	0	0

Kunta on allekirjoittanut kiinteistöleasing sopimuksen Kuntarahoitus Oy:n kanssa 29.4.2019. Leasing sopimuksen hinta allekirjoitushetkellä on ollut 15.000.000 euroa. Leasingmaksut alkavat sopimuksen mukaan 1.9.2021. Alkuperäisen sopimuksen mukaiset maksuosuudet vuodelle 2021 on 286.571,70 euroa. Vuosittainen maksuosuus on pääoma jaettuna 30 vuodelle. Sopimuksen lopullinen hinta on selvillä 31.8.2021, jonka jälkeen lopullinen vuosittain maksettava osuus pystytään laskemaan.

39) Kunnan antamat vastuusitoumukset sen kanssa samaan konserniin kuuluvien yhteisöjen puolesta;

	Konserni		Kunta	
	2020	2019	2020	2019
Takaukset samaan konserniin kuuluvien yhteisöjen puolesta				
Alkuperäinen pääoma			0	168 188
Jäljellä oleva pääoma			0	0
Takaukset muiden puolesta				
Alkuperäinen pääoma	1 570 600	1 404 200	1 404 200	1 404 200
Jäljellä oleva pääoma	1 439 212	1 291 411	1 272 812	1 291 411

40) Muut kunnan antamat vastuusitoumukset ja muut vastuut;

Vastuut Kuntien takauskeskuksen takausvastuista

	2020	2019
Kunnan osuus takauskeskuksen takausvastuista 31.12.	29 090 568	26 982 960
Kunnan osuus takauskeskuksen kattamattomista takausvastuista 31.12.	0	0
Kunnan mahdollista vastuuta kattava osuus takauskeskuksen rahastosta 31.12.	18 126	17 753

41) Muut taseen ulkopuoliset järjestelyt

	Konserni		Kunta	
	2020	2019	2020	2019
Vammaispalvelulain mukaiset potilasvak.vast.		439		
Arvonlisäveron palautusvastuu	472 962	462 976	171 200	139 411
Vuokravastuut yhteensä	472 962	463 415	171 200	139 411

4.5. Henkilöstöä, tilintarkastajan palkkioita ja intressitahotapahtumia koskevat liitetiedot

42) Henkilöstön lukumäärä 31.12. tehtäväalueittain;

	2020	2019
Talouden ja hallinnon toimiala	74	83
Sivistystoimiala	98	107
Sosiaali- ja terveystoimiala	0	0
Keski-Karjalan Musiikkiopisto	27	26
Tekninen toimiala	46	46
Yhteensä	245	262

43) Taseeseen aktivoitunut henkilöstömenot;

	2020	2019
Henkilöstökulut tuloslaskelman mukaan		
Palkat ja palkkiot	8 748 984	9 273 755
Henkilösivukulut	2 221 971	2 263 247
Eläkekulut	1 904 723	1 986 220
Muut henkilösivukulut	317 247	277 028
Henkilöstökorvaukset ja muut korjaukset	-157 012	-112 668
Aktivoitunut palkat sivukuluineen	-4 244	-72
Henkilöstökulut yhteensä	10 809 699	11 424 262

44) Luottamushenkilön palkkioista perityt ja puolueille tai puolueyhdistykselle tilittetyt luottamushenkilömaksut;

	2020	2019
Tohmajärven demarit ry	3 703	4 303
Keskusta Tohmajärvi	2 007	2 185
Keskusta Outokumpu	56	0
Tohmajärven Kokoomus ry	704	861
Kristilliset Tohmajärvi	119	154
Tohmajärven Perussuomalaiset ry	322	474
Tilittetyt luottamushenkilömaksut yhteensä	6 910	7 977

45) Tilintarkastusyhteisölle suoritettut palkkiot eriteltynä;

	2020	2019
BDO Auditor Oy		
Tilintarkastuspalkkiot	7 714	5 208
Muut tilintarkastajalle kuuluvat tehtävät	0	0
Tarkastuslautakunnan avustaminen	4 148	5 847
Muut palkkiot (alv-kartoitus)	133	2 016
Palkkiot yhteensä	11 995	13 071

46) Tiedot kunnan ja sen intressitahoihin kuuluvien välisistä liiketoimista;

Kunta on antanut kokonaan omistamalleen Tohmajärven Sijoitus Oy:lle 3.500.000 euron lainan, josta 31.12.2020 on avoimena 3.395.642,00 euroa. Lainasta peritään vuosittain kunnanhallituksen määrittelemän suuruista korkoa. Vuonna 2020 korko oli 2,5 %. Kyse on ennen kuntalain 2015 voimaantuloa annetusta lainasta. Kunnan arvion mukaan lainan takaisinmaksaminen nykyisellä maksuohjelmalla on epätodennäköistä, maksuohjelmaa joudutaan tarkistamaan lähivuosina. Kunnanjohtaja on ko. sijoitusyhtiön toimitusjohtaja.

4.6. Vesihuoltolain edellyttämät liitetiedot

4.6.1 Toimintakertomus

Vesihuoltolain koskevat muutokset (681/2014) ovat tulleet voimaan 1.9.2014. Lain mukaan kunnan tulee kirjanpidossa eriyttää vesihuolto muista toiminnoista ja vesihuollolle on tilikausittain laadittava kirjanpidon mukainen tase ja tuloslaskelma, rahoituslaskelma sekä esitettävä niiden liitteenä olevat tiedot.

Vesihuoltolaitosten tulee vesihuoltolain (119/2001) 20.1 §:n mukaan jatkossakin eriyttää vesihuollon kirjanpito kunnan muista toiminnoista. Mikäli vesihuoltolaitos huolehtii huleveden viemäroinnistä VesihuoltoL 17a §:n mukaisen kunnan päätöksen perusteella, myös huleveden viemäroinnin kirjanpito tulee eriyttää. Eriyttämisellä pyritään tilinpäätöksen ja siinä esitettyjen tunnuslukujen perusteella arvioimaan, missä määrin vesihuollosta ja huleveden viemäroinnistä perittävät maksut kattavaa palvelujen tuottamisesta aiheutuvat kustannukset pitkällä aikavälillä, ja ovatko maksut kohtuullisia.

Kuntajaoston yleisohjeen mukaan vesihuoltolaitoskokonaisuus (vesihuolto ja huleveden viemärointi) tulee eriyttää kirjanpidollisesti joko kunnallisena liikelaitoksena tai taseyksikkönä. Sen sijaan huleveden viemärointi voidaan eriyttää muusta vesihuoltolaitoksen toiminnasta laskennallisesti. Erityisesti sekaviemäroidyllä alueilla huleveden viemäroinnille ei käytännössä ole mahdollista laatia tuloslaskelmaa, tasetta ja rahoituslaskelmaa muulla tavoin kuin laskennallisesti.

Kuntajaosto on antanut 9.3.2015 lausunnon nro 112 koskien vesihuoltolain muutosten vaikutuksista kunnallisten vesihuoltolaitosten kirjanpitoon ja tilinpäätökseen.

Ympäristölautakunta on käsitellyt kokouksessaan 29.9.2015/§ 105 hulevesien käsittelyä kunnassa ja todennut, että Tohmajärven kunnan vesihuoltolaitoksella ei ole hulevesiverkostoa, joten lainmuutos ei aiheuta toimenpiteitä vesihuoltolaitoksen toiminnassa.

Kunnanvaltuusto on kokouksessaan 9.11.2015/§ 38 hyväksynyt Vesihuoltolaitoksen muuttamisen laskennallisesti eriytetystä yksiköstä kirjanpidollisesti eriytetyksi yksiköksi 1.1.2015 alkaen. Samalla valtuusto on vahvistanut vesihuoltolaitoksen avaavan taseen 1.1.2015, hyväksynyt lainaosuudeksi 752.649,82 euroa 10 vuoden maksuajalle ja sille perittäväksi koroksi 2 % vuotuista korkoa sekä vahvistanut peruspääomaksi 1.528.107,22 euroa ja sille perittäväksi 4 % vuotuista tuottoa.

Toiminta vuonna 2020

Toiminnallisesti ja taloudellisesti vesihuoltolaitostoiminta toteutui talousarvion mukaisesti ja kunnanvaltuuston asettamat tavoitteet saavutettiin. Talousveden laadussa ei havaittu merkittäviä poikkeamia ja jätevedenpuhdistamo toimi ympäristöluvan lupaehtojen mukaisesti.

Verkostoveden kulutus laski jonkin verran edellisten vuosien tasosta. Myös laskutetun jäteveden kertymä laski edellisiin vuosiin verrattuna.

Vesihuoltoinvestointeja toteutettiin suunnitelmallisesti saneeraamalla vesi- ja jätevesiverkostoa vuonna 2019 valmistuneen vesihuoltoverkoston saneeraustarveselvityksen mukaisesti. Vesihuollon toimintavarmuutta parannettiin myös varustamalla vedenottoamoita varavoimalaitteilla ja päivittämällä automaatiojärjestelmiä.

Jätevedenpuhdistamon hankesuunnitelma valmistui vuonna 2020. Tehty hankesuunnitelma toimii pohjana uuden jätevedenpuhdistamon rakentamiseen tähtäävään jatkosuunnitteluun.

Covid-19 epidemia ei merkittävästi vaikuttanut vesihuoltolaitoksen toimintaan. Vesihuoltolaitos varautui epidemian leviämiseen perehdyttämällä lisähenkilöstöä vesi -ja viemärlaitoksen toimintoihin. Ostopalveluna hankittavat pumppaamohuollot siirtyivät epidemian takia vuodelle 2021.

4.6.2 Vesihuoltolaitoksen tuloslaskelma

	1.1.-31.12.2020	1.1.-31.12.2019
LIKEVAIHTO	886 585,47	915 659,32
LIIKETOIMINNAN MUUT TUOTOT	18 414,62	3 698,04
MUUT TUET JA AVUSTUKSET	0,00	48,39
MATERIAALIT JA PALVELUT	-278 701,94	-309 638,77
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-140 832,99	-130 395,27
OSTOT TILIKAUDEN AIKANA	-140 832,99	-130 395,27
PALVELUJEN OSTOT	-137 868,95	-179 243,50
HENKILÖSTÖKULUT	-214 949,97	-228 240,96
PALKAT JA PALKKIOT	-174 986,80	-186 030,60
HENKILÖSIVUKULUT	-39 963,17	-42 210,36
ELÄKEKULUT	-34 237,16	-35 613,54
MUUT HENKILÖSIVUKULUT	-5 726,01	-6 596,82
POISTOT JA ARVONALENTUMISET	-181 283,02	-182 431,44
SUUNNITELMAN MUKAISET POISTO	-181 283,02	-182 431,44
LIIKETOIMINNAN MUUT KULUT	-12 517,81	-14 725,70
LIIEKEYLIJÄÄMÄ (-ALIJÄÄMÄ) YHTEENSÄ	217 547,35	184 368,88
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT	-38 102,24	-37 841,96
MUUT RAHOITUSTUOTOT	-13,60	1 751,98
MUILLE MAKSETUT KORKOKULUT	-7 526,49	-9 031,80
KORVAUS PERUSPÄÄOMASTA	-30 562,15	-30 562,14
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	179 445,11	146 526,92
TULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT		
Sijoitetun pääoman tuotto, %	7,9	6,9
Kunnan sijoittaman pääoman tuotto, %	8,7	7,8
Voitto %	20,2	16,0

4.6.3. Vesihuoltolaitoksen rahoituslaskelma

	2020	2019			
TOIMINNAN RAHAVIRTA					
LIKEYLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	217 547,35	184 368,88			
POISTOT JA ARVONALENTUMISET	181 283,02	182 431,44			
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT	-38 102,24	-37 841,96			
TULORAHOITUKSEN KORJAUSERÄT	3 745,64	0,00			
	364 473,77	328 958,36			
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA					
INVESTOINTIMENOT	-274 378,96	-157 901,55			
PYSYVIEN VASTAAVIEN HYÖDYKKEIDEN LUOVUTUSTULOT	1 300,00	0,00			
	-273 078,96	-157 901,55			
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	91 394,81	171 056,81			
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA					
LAINAKANNAN MUUTOKSET					
PITKÄAIKAISTEN LAINOJEN VÄHENNYS MUILTA	-75 265,00	-75 265,00			
MUUT MAKSUVALMIUDEN MUUTOKSET					
SAAMISTEN MUUTOS MUILTA	-4 948,93	3 740,49			
KOROTTOMIEN VELKOJEN MUUTOS KUNNALTA/KY:LTÄ	561,37	0,00			
KOROTTOMIEN VELKOJEN MUUTOS MUILTA	-48 755,27	52 368,46			
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA	-128 407,83	-19 156,05			
RAHAVAROJEN MUUTOS	-37 013,02	151 900,76			
	RAHAVARAT 31. 12.	350 891,51	382 903,49		
	1. 1.	387 904,53	-37 013,02	231 002,73	151 900,76

TASEYKSIKÖN RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT	2020	2019
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, €	0,00	0,00
Investointien tulorahoitus, %	131,5	208,3
Laskennallinen lainanhoitokate	8,2	6,0
Kassan riittävyys, pv	143	169
Quick ratio	2,9	2,3
Current ratio	2,9	2,3

4.6.4. Vesihuoltolaitoksen tase

VASTAAVAA	31.12.2020	31.12.2019
PYSYVÄT VASTAAVAT		
AINEELLISET HYÖDYKKEET	2 454 704,76	2 366 654,46
MAA- JA VESIALUEET	19 509,79	24 555,43
RAKENNUKSET	10 567,08	13 591,39
KIINTEÄT RAKENTEET JA LAITTEET	2 377 307,62	2 283 259,68
ENNAKKOMAKSUT JA KESKENERÄISET	47 320,27	45 247,96
SIJOITUKSET	11 504,09	11 504,09
OSAKKEET JA OSUUDET	11 504,09	11 504,09
PYSYVÄT VASTAAVAT YHTEENSÄ	2 466 208,85	2 378 158,55
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
SAAMISET	72 482,30	67 533,37
LYHYTAIKAISET SAAMISET	72 482,30	67 533,37
MYYNTISAAMISET	72 482,30	67 533,37
RAHAT JA PANKKISAAMISET	350 891,51	382 903,49
VAIHTUVAT VASTAAVAT YHTEENSÄ	423 373,81	450 436,86
VASTAAVAA YHTEENSÄ	2 889 582,66	2 828 595,41
VASTATTAVAA		
OMA PÄÄOMA		
PERUSPÄÄOMA	1 528 107,22	1 528 107,22
EDELLISTEN TILIK. YLI/ALIJÄÄMÄ	809 808,64	663 281,72
TILIKAUDEN YLI/ALIJÄÄMÄ	179 445,11	146 526,92
OMA PÄÄOMA YHTEENSÄ	2 517 360,97	2 337 915,86
VIERAS PÄÄOMA		
PITKÄAIKAINEN	225 794,82	301 059,82
LAINAT RAHOITUS- JA VAKUUTUSLA	225 794,82	301 059,82
LYHYTAIKAINEN	146 426,87	194 620,83
LAINAT RAHOITUS- JA VAK.LAITOK	75 265,00	75 265,00
OSTOVELAT	26 993,23	73 753,62
KOROTTOMAT VELAT KUNNALTA/KUNT	5 504,08	1 290,00
MUUT VELAT/LIITTYMISMAKSUT JA	3 725,46	3 956,94
SIIRTOVELAT	34 939,10	40 355,27
VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ	372 221,69	495 680,65
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	2 889 582,66	2 833 596,51
TASEYKSIKÖN TASEEN TUNNUSLUVUT		
Omavaraisuusaste, %	87,1	82,5
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	41,1	53,9
Kertynyt ylijäämä (alijäämä), 1000 euroa	989	810
Lainakanta 31.12., 1000 euroa	301	376
Lainat ja vuokravastuut 31.12., 1000 euroa	301	376
Lainasaamiset 31.12., 1000 euroa	0	0

4.6.5. Vesihuoltolaitoksen investointiosan toteutumisvertailu

INVESTOINNIT	Nettomenot/-tulot				
	Ta	Muutos	Ta yht.	Tot	Poikk.
KORVAUSINVESTOINNIT	60 000	225 000	285 000	275 679	9 321
RAKENNUKSET	0	0	0	1 300	-1 300
Kiinteistöjen ostot	0		0		0
Kiinteistöjen myynnit	0		0	1 300	-1 300
KIINTEÄT RAKENTEET JA LAITTEET	60 000	225 000	285 000	274 379	10 621
Valtuutettujen kehittämisraha/varavoimajärj.			0	30 000	-30 000
Runkojohtojen jatko/vesilaitos	10 000		10 000	0	10 000
Välisäiliön putkiremontti	50 000		50 000	2 072	47 928
Varavoimajärjestelmä		50 000	50 000	50 298	-298
Automaatiosaneeraus		35 000	35 000	35 993	-993
Jätevesiviemärin saneeraus Sivistys-Koivisto		70 000	70 000	72 855	-2 855
Jätevesipumpun saneeraus Metsäkoivuntie		25 000	25 000	36 834	-11 834
Lietteenkuivauksen jatkokäsittely		45 000	45 000	46 327	-1 327
UUSINVESTOINNIT	280 000	-225 000	55 000	0	55 000
KIINTEÄT RAKENTEET JA LAITTEET	280 000	-225 000	55 000	0	55 000
Teiden rakentaminen uusille tonteille	30 000		30 000		30 000
Jätevesi- ja vesihuollon saneeraus suunnittelu	250 000	-225 000	25 000		25 000
Nettoinvestoinnit yhteensä	340 000	0	340 000	275 679	64 321

Ravitsemus- ja siivouspalveluiden eriytetty tuloslaskelma

	1.1.-31.12.2020
Liikevaihto	23 848,76
Materiaalit ja palvelut	-3 281,09
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-2 899,09
Palvelujen osto	-382,00
Henkilöstökulut	-16 312,76
Palkat ja palkkiot	-12 817,32
Henkilösivukulut	-3 495,44
Eläkekulut	-3 076,14
Muut henkilöstösivukulut	-419,30
Liiketoiminnan muut kulut	-1 086,81
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	3 168,10

Toimitila- ja vuokrauspalveluiden eriytetty tuloslaskelma

	1.1.-31.12.2020
Liikevaihto	625 116,70
Materiaalit ja palvelut	-266 140,94
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-180 197,70
Palvelujen osto	-85 943,24
Henkilöstökulut	-52 464,72
Palkat ja palkkiot	-44 161,08
Henkilösivukulut	-8 303,64
Eläkekulut	-6 893,12
Muut henkilöstösivukulut	-1 410,52
Poistot	-282 402,09
Liiketoiminnan muut kulut	-245 767,00
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	-221 658,05

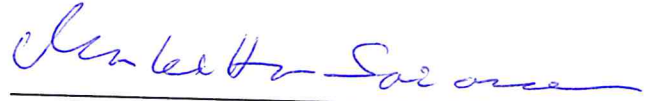
5. ALLEKIRJOITUKSET JA MERKINNÄT

5.1. Tilinpäätöksen allekirjoitus

Tohmajärvellä 29.3.2021

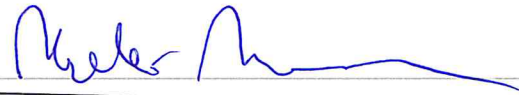
Helena Pakarinen
puheenjohtaja

Marketta Sairanen

Jouni Martiskin

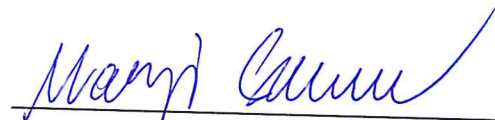
Marko Manninen

Matti Kuittinen

Tommi Pesonen

Marja Sormunen

Heidi Pitkänen
vs. kunnanjohtaja

5.2. Tilinpäätösmerkintä

Suoritetusta tilintarkastuksesta on tänään annettu kertomus.

Tohmajärvellä ___ / ___ 2021

BDO Audiator Oy, tilintarkastusyhteisö

_____
Taina Törrönen, JHT, HT

6.1. Luettelo kirjanpitokirjoista ja tositteiden lajeista

Kirjanpitokirjat			
Päiväkirjat		Osakirjanpidot	
Pääkirjat		Tase-erittelyt	
Laskuluettelot		Tasekirja	
Tositelajit			tosite numero
Alkusaldot	ALKUSA		1001-1003
Talousarvio	BUD		2001 - 2004
Lisämääräraha	BUDL		3001 - 3015
Muistio, ulk. RD	MUIST1		10001 - 10103
Muistio, sis. RD	MUISIS		20001-20029
Muistio, ulk. Rondo	MUIRO2		15001 - 15185
Muistio, sis. Rondo	MUIRS2		25001 - 25090
Muistiot, jaksotus, ulk.	MUIJAK		30001 - 30013
Muistio, tilinpäätös	MUISTP		32001 - 32016
Käyttöomaisuus	KOMTOS		34001 - 34052
KOM-muistiot	KOMMUI		39001-39023
Sisäiset laskut, Rondo	SISROP		40001 - 40268
Palkat	PALKAT		100001 - 100051
Pankkitositteet	PANKKI		106762-107427
Manuaalisuoritukset	MRPMAN		5110001 - 5110328
Viitesuoritukset	MRPVII		5210001 - 5210644
Hyvityslaskujen kuittaus	MRPHYV		5310001 - 5310266
Tileistä poistot	MRPK		5410001-5410015
Ostolaskut	OSTOT		8000001 - 80007383
Ostomaksut	OMAKSU		8990001 -8990286
Laskulajit 12 -89			numerointi II:n mukaan
Konsernin alkusaldot	KLALKU		99910001
Konserni tytäryhtiöt/kuntayhtymät	KLYHT		99920001 - 9920010
Konsernin kirjaukset	KLKIRJ		99930001 - 9930005

6.2. Selvitys kirjanpidon säilytyksestä

Pysyvästi säilytetään sähköisenä tasekirja sekä tilintarkastuskertomus ja arviointikertomus.

10 vuotta säilytettäviä ovat kirjanpitokirjat, tililuettelo sekä tilikauden tositteet ja muu kirjanpitoaineisto (mm. tase-erittelyt ja liitetietojen erittelyt).

5 vuotta säilytettäviä ovat täsmäytys selvitykset ja sovelluslokit samoin osakirjanpitojen päiväkirjat.